

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL'DAKİ KAMUSAL VE ÖZEL ALANDA YER ALAN
GRAFİTİLERİN BİÇİM VE İÇERİK ANALİZLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÖZKAYA YUMURTACI

Grafik Tasarımı Ana Sanat Dalı
Grafik Tasarımı Programı

AĞUSTOS, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DAKİ KAMUSAL VE ÖZEL ALANDA YER ALAN
GRAFİTİLERİN BİÇİM VE İÇERİK ANALİZLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÖZKAYA YUMURTACI
(Y2112.310007)

Grafik Tasarımı Ana Sanat Dalı
Grafik Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nursan KORUCU

AĞUSTOS, 2023

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İstanbul'daki Kamusal ve Özel Alanda Yer Alan Grafitilerin Biçim ve İçerik Analizleri” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça 'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(08/09/2023)

Merve ÖZKAYA YUMURTACI

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı ortaya koymamda; yıllar öncesine dayanan grafiti sanatına olan ilgim ve aynı zamanda tanık olduğum grafiti sergileri, festivalleri, etkinlikleri süresince derinlemesine incelemek istediğim fikir ve düşüncelerimin etkisi olduğunu söyleyebilirim.

Ulaşmak istediğim hedefimde bilgi ve tecrübeleriyle bu araştırmayı ortaya çıkartmama olanak sağlayan danışman hocam; Dr. Öğr. Üyesi Nursan Korucu'ya, bu yolda yürümemde destek sağlayan ailem; Özkaya ailesine ve zorlu yolculuğumda her daim yanımda olan eşim Orhan Yumurtacı' ya en içten teşekkürlerimi sunmak isterim.

Umarım ki bu çalışma grafiti sanatçılarının kendilerini dilediği yerde dilediği olanaklar dahilinde var etme sürecinde faydalı olmakla birlikte bundan sonraki araştırmalara basamak niteliği taşıyacaktır.

Ağustos,2023

Merve ÖZKAYA YUMURTACI

İSTANBUL'DAKİ KAMUSAL VE ÖZEL ALANDA YER ALAN GRAFİTİLERİN BİÇİM VE İÇERİK ANALİZLERİ

ÖZET

Grafiti sokakta ortaya çıkan ve özgürce kendini ifade etme amacıyla uygulanmakta olan sanat dalıdır. Sanat olduğu kabul edildiğinden bu yana ise özel sergi alanlarına kaymaya ve özelleşmeye yönelen bir kısım grafiti, yaşamını sürdürdüğü sokaklardaki grafitilerden farklılaşmaya açık hale gelmiştir. Günümüzde sergi alanlarında sergilenmesi grafiti için köklü bir değişiklik olmuştur. Kamusal alanın yanı sıra sanatçıların sergilerde de grafitiler ortaya koyması ve grafitinin bu alanda da görünürlüğünün artmasıyla “Grafitinin kamusal alanda ve sergi alanlarında yer alan örnekleri arasında biçim ve içerik farklılıkları bulunmakta mıdır?” sorusu tartışılması gereken bir problem haline gelmiştir.

Bu araştırmaya özgün değer katacak olan en önemli husus; elde edilen sonuçların, grafitinin kamusal ve özel sergileme alanlarındaki benzerlik ve farklılıklarını biçim ve içerik yönüyle ortaya koymasıdır. Araştırmanın amacı ise; İstanbul sınırları içerisinde kamusal ve özel alanda yer alan grafitiler arasındaki biçim, içerik farklılıklarını ve benzerliklerini ortaya koymaktır. Bu amaca hizmet edecek şekilde kaynak taraması yapılmış ve araştırma yöntemi olarak “Nitel Yöntem” kullanılmıştır. Araştırmada, sanatçıların sergi ve kamusal alandaki grafitileri ise “Görsel Analiz” ile incelenmektedir. Kitap, makale, tez vb. incelenen nitel verilerin analizinin “Betimsel Yorumlayıcı Analiz” çerçevesinde sonuca ulaşması hedeflenmiştir. (Sönmez & Alacapınar, 2018, s. 272-277)

Bu çalışmada, Araştırmanın evrenini tüm dünyadaki grafiti sanatçıları ve eserleri oluşturmaktadır. Ancak zaman, süre ve veri toplama sınırlılıklarından dolayı araştırmanın örneklemini, Şubat 2022- Mart 2023 yılları arasında tesadüfi yöntemle seçilen, İstanbul içerisindeki grafiti sanatçılarının ortaya koyduğu grafitilerin analizi ile elde edilecek veriler oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla grafitiler biçim ve içerik başlıkları altında incelenmiştir. Sanatçının

tag'i¹, asıl ismi, grafitinin bulunduğu yer, grafitinin ismi, yılı, malzemesi, boyutu, grafiti türü, konusu, eserin vermek istediği mesaj gibi yönleri ile grafitiler analiz edilmiştir. Örnekleme dahil olan grafiti sanatçıları ve eserleri ile ortaya konulan analizler sonucunda, “H1: Kamusal alanda yer alan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” ve “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezleri doğrulanırken “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezini desteklemeyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Toplanan bulgular çerçevesinde, kamusal ve özel alanda yer alan grafitilerin analizleri yapılmış, iki alanda yer alan grafitileri arasında benzerlikler mi, farklılıklar mı olduğu hakkında tartışılmıştır.

Çalışmada grafitinin sergileme konusunda desteğe ihtiyaç duyduğu noktalar analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular ve çıkarılan sonuçlar ile grafitiye kamusal alandaki desteğin artırılmasına ve sergi alanları ile ortak paydada buluşabilecek öneriler ortaya konulmuştur. Bu incelemeler grafitinin ileriki dönemde sergileme alanındaki gelişimi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu sanatın doğru alanda ve şekilde desteklenebilmesi için kılavuz olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Grafiti, Özel Alan Grafitileri, Kamusal Alan Grafitileri, İçerik Analizi

---

¹ Tag: Grafiti sanatçısının kullandığı mahlas, grafiti uygulama stili.

FORM AND CONTENT ANALYSIS OF GRAFFITI IN PUBLIC AND PRIVATE AREAS IN ISTANBUL

ABSTRACT

Graffiti is a branch of art that emerged in the street and is applied for the purpose of free expression. Since it was accepted as art, some of the graffiti that moved to special exhibition areas and became privatized became open to differentiation from the graffiti on the streets where they lived. Today, its display in exhibition areas has been a radical change for graffiti. With the increase in the visibility of graffiti in this area as well as the exhibitions of the artists in the public sphere, the question "Are there any differences in form and content between the examples of graffiti in the public sphere and in the exhibition areas?" has become a problem to be discussed.

The most important point that will add original value to this research is; The results obtained reveal the similarities and differences of graffiti in public and private exhibition areas in terms of form and content. The aim of the research is; The aim is to reveal the differences and similarities in form and content between graffiti in public and private spaces within the borders of Istanbul.

In order to serve this purpose, a literature review was made and "Qualitative Method" was used as a research method. In the research, the graffiti of the artists in the exhibition and public space are examined with "Visual Analysis". Books, articles, theses, etc. The analysis of the analyzed qualitative data was aimed to reach a conclusion within the framework of "Descriptive Interpretive Analysis". (Sönmez & Alacapınar, 2018, s. 272-273)

In this study, the universe of the research consists of graffiti artists and their works from all over the world. However, due to time, duration and data collection limitations, the sample of the research consists of the data to be obtained by the analysis of the graffiti artists in Istanbul, selected randomly between February 2022 and March 2023. In order to collect data, graffiti were examined under the headings of form and content. The graffiti has been analyzed with aspects such as

the artist's tag, the original name, the place where the graffiti is located, the name of the graffiti, the year, the material, the size, the type of graffiti, the subject, and the message the work wants to convey. As a result of the analyzes made with the graffiti artists and their works included in the sample, "H1: The graffiti in public space has less color diversity." and "H2: Private space graffiti has a greater message concern than public space graffiti." While confirming their hypotheses, "H3: Fill-in (interior painting) in graffiti in public areas is studied in more detail than in private area graffiti." The results did not support the hypothesis.

Within the framework of the collected findings, the graffiti in public and private areas were analyzed, and it was discussed whether there were similarities or differences between the graffiti in the two areas.

In the study, the points where graffiti needs support in display were analyzed. With the findings and conclusions drawn, suggestions have been put forward to increase the support for graffiti in the public sphere and to meet the common denominator with the exhibition areas. These studies have an important place in terms of the development of graffiti in the field of exhibition in the future. This will be a guide so that the art can be supported in the right space and way.

Keywords: Graffiti, Private Area Graffiti, Public Area Graffiti, Content Analysis

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
I. GİRİŞ	1
A. Konu	1
B. Amaç ve Önem	2
C. Alan ve Sınırlılıklar	3
D. Tanımlar.....	3
E. Yöntem ve Teknikler	3
II. GRAFİTİ	5
A. Grafiti Nedir?.....	5
1. Kelime Kökeni	6
2. İlk Duvar Resmi	6
B. Grafitinin Tarihçesi.....	8
1. Berlin Duvarı	11
C. Ülkemizde Grafiti	12

1. Grafitiye Bakış	16
2. Grafiti Yaptırımları	17
III. GRAFİTİNİN BİÇİM VE İÇERİK ÖĞELERİ	19
A. Grafitinin Biçim Öğeleri	19
1. Ölçü	19
2. Çizim Tarzı (Stil)	20
a. Tag	20
b. Simple style	21
c. Semi wild style	22
d. Wild style	23
e. Bubble style	24
f. Throw up	25
g. Roll up ve Roof top	26
h. Bombing	28
i. Soyut grafiti	29
j. 3D grafiti	29
k. Mural grafiti	30
3. Renk Kullanımı	31
4. Desen Kullanımı	32
5. Karakter Kullanımı	34
6. Malzeme Kullanımı	35
B. Grafitinin İçerik Öğeleri	36
1. Mesaj İçerikli Grafitiler	36
2. Mesaj İçeriği Olmayan Grafitiler	38
IV. KAMUSAL ALAN	39
A. Kamusal Alan Kavramı	39

1. Kamusal Alan Nedir?.....	39
2. Ülkemizde Kamusal Alan Kavramı	41
3. Kamusal Alanda (Sokakta) Kamusal Sanatın Ortaya Çıkışı.....	42
B. Grafitinin Kamusal Alandaki (Sokaktaki) Yeri.....	43
1. Grafitinin Sanata Evrilmesi.....	44
2. Kamusal Alandan Özel Sergi Alanlarına.....	45
V. ÖZEL ALAN SERGİLEMELERİ	49
A. Özel Sergilerin Doğuşu.....	49
B. Ülkemizde Özel Sergileme Alanları.....	50
C. İstanbul'da Grafiti ve Özel Sergileme Alanları	51
VI. BULGULAR.....	53
A. Kamusal Alanda Yer Alan Grafiti Analizleri:	54
1. Turbo (Tunç Dindaş).....	54
2. Funk (Atakan Özdemir)	57
3. Tabone.....	60
4. Wyne (Doğuş Cihan)	63
5. Tilt.....	67
6. Herakut (Jasmin S., Falk L.)	70
7. Suiko	73
8. Fatura (Leonard McGurr)	76
9. Kr (Craig Costello)	80
10. Hure.....	82
11. Met (Muhammet Emin Türkmen).....	85
12. Leo (İbrahim Kurtuluş)	88
13. Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	91
14. Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	94

15. Omeria	97
16. High Hero	101
17. Baker (Ali Tufan Ülbeği)	104
B. Özel Alanda Yer Alan Grafiti Analizleri:.....	107
1. Turbo (Tunç Dindaş).....	107
2. Funk (Atakan Özdemir)	111
3. Tabone.....	114
4. Wyne (Doğuş Cihan)	118
5. .Tilt.....	121
6. Herakut (Jasmin Sıddıqı, Falk Lehmann)	125
7. .Suiko	129
8. Fatura (Leonard McGurr)	133
9. Kr (Craig Costello).....	136
10. Mr. Hure	139
11. Met (Muhammet Emin Türkmen)	142
12. Leo (İbrahim Kurtuluş)	145
13. Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	148
14. Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	151
15. Jonone (John Andrew Perello)	155
16. Cope2(Fernando Carlo).....	158
17. Psychoze.....	162
VILSONUÇ VE ÖNERİLER.....	167
A. Sonuç	167
B. Öneriler	173
VIII. KAYNAKLAR	175
ÖZGEÇMİŞ.....	185

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK : Türk dil kurumu.

VB. : Ve benzeri.

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

- Çizelge 1. Grafitileri incelenen sanatçı listesi 53
- Çizelge 2. Grafitilerin özel ve kamusal alandaki renk çeşitliliği listesi 167
- Çizelge 3. Grafitilerin özel ve kamusal alanda yer alan örneklerinin mesaj içeriği
çizelgesi 169
- Çizelge 4. Grafitilerin özel ve kamusal alandaki fill-in detaylandırmaları çizelgesi 171

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Lascaux Mağarası.....	8
Şekil 2. Arjantin Eller Mağarası.....	9
Şekil 3. Tag örneği	21
Şekil 4. Simple style örneği.....	22
Şekil 5. Semi wild style örneği.....	23
Şekil 6. Wild style örneği	24
Şekil 7. Bubble style örneği.....	25
Şekil 8. Throw up örneği.....	26
Şekil 9. Roll up örneği.....	27
Şekil 10. Roof top örneği.....	27
Şekil 11. Bombing örneği.....	28
Şekil 12. Soyut grafiti örneği.....	29
Şekil 13. 3D grafiti örneği.....	30
Şekil 14. Mural grafiti örneği	31
Şekil 15. Highlight kullanımı örneği	33
Şekil 16. Grafiti örneği	33
Şekil 17. Karakter kullanım örneği	34
Şekil 18. Mesaj içerikli grafiti örneği.....	37
Şekil 19. Turbo'nun kamusal alan grafitisi	54
Şekil 20. Turbo'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	54
Şekil 21. ŞTurbo grafitisi'nin tag detayı	56

Şekil 22.	Funk'ın kamusal alan grafitisi.....	57
Şekil 23.	Funk'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	58
Şekil 24.	Funk'ın kamusal alan grafitisi.....	59
Şekil 25.	Tabone'ın kamusal alan grafitisi.....	60
Şekil 26.	Tabone'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	61
Şekil 27.	Wyne'ın kamusal alan grafitisi.....	63
Şekil 28.	Wyne'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	64
Şekil 29.	Wyne'ın kamusal alan grafitisi.....	66
Şekil 30.	Tilt'in kamusal alan grafitisi.....	67
Şekil 31.	Tilt'in kamusal alan grafitisinin kartelası.....	67
Şekil 32.	Tilt'in kamusal alan grafitisi.....	69
Şekil 33.	Tilt'in kamusal alan grafitisi.....	70
Şekil 34.	Tilt'in kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	70
Şekil 35.	Tilt'in kamusal alan grafitisi.....	72
Şekil 36.	Suiko'nun kamusal alan grafitisi.....	73
Şekil 37.	Suiko'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	74
Şekil 38.	Fatura'nın kamusal alan grafitisi.....	76
Şekil 39.	Fatura'nın kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	77
Şekil 40.	Fatura'nın grafiti uygulama yöntemi.....	77
Şekil 41.	Fatura'nın kamusal alan grafitisi.....	78
Şekil 42.	Kr'ın kamusal alan grafitisi.....	80
Şekil 43.	Hure'un kamusal alan grafitisi.....	82
Şekil 44.	Hure'un kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	83
Şekil 45.	Hure'un kamusal alan grafitisi.....	84
Şekil 46.	. Met'in kamusal alan grafitisi.....	85
Şekil 47.	Met'in kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	86

Şekil 48.	Leo'nun kamusal alan grafitisi.....	88
Şekil 49.	Leo'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası	88
Şekil 50.	Leo'nun kamusal alan grafitisi.....	89
Şekil 51.	Reach Geblo'nun kamusal alan grafitisi	91
Şekil 52.	Reach Geblo'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	91
Şekil 53.	Besk'in kamusal alan grafitisi.....	94
Şekil 54.	Besk'in kamusal alan grafitisinin renk kartelası	94
Şekil 55.	Besk'in kamusal alan grafitisi.....	95
Şekil 56.	Besk'in kamusal alan grafitisi.....	96
Şekil 57.	Omeria'nın kamusal alan grafitisi.....	97
Şekil 58.	Omeria'nın kamusal alan grafitisinin renk kartelası	98
Şekil 59.	Omeria'nın kamusal alan grafitisi.....	99
Şekil 60.	Omeria'nın kamusal alan grafitisi detayları	100
Şekil 61.	. High Hero'nun kamusal alan grafitisi	101
Şekil 62.	High Hero'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası	101
Şekil 63.	Baker'ın kamusal alan grafitisi	104
Şekil 64.	Baker'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası.....	104
Şekil 65.	Baker'ın kamusal alan grafitisi	105
Şekil 66.	Turbo'nun özel alan grafitisi.....	107
Şekil 67.	Turbo'nun özel alan grafitisinin renk kartelası	107
Şekil 68.	Turbo'nun özel alan grafitisi.....	108
Şekil 69.	Turbo'nun özel alan grafitisi.....	110
Şekil 70.	Funk'ın özel alan grafitisi	111
Şekil 71.	Funk'ın özel alan grafitisinin renk kartelası.....	112
Şekil 72.	Funk'ın özel alan grafitisi	112
Şekil 73.	Tabone'ın özel alan grafitisi.....	114

Şekil 74.	Tabone’ın özel alan grafitisinin renk kartelası	115
Şekil 75.	Tabone’ın özel alan grafitisi.....	116
Şekil 76.	Tabone’ın özel alan grafitisinin karakter detayı.....	117
Şekil 77.	Wyne’ın özel alan grafitisi	118
Şekil 78.	Wyne’ın özel alan grafitisinin renk kartelası	118
Şekil 79.	Wyne’ın özel alan grafitisi	120
Şekil 80.	Tilt’in özel alan grafitisi	121
Şekil 81.	Tilt’in özel alan grafitisinin renk kartelası	122
Şekil 82.	Tilt’in özel alan grafiti uygulaması	122
Şekil 83.	Herakut’un özel alan grafitisi	125
Şekil 84.	Herakut’un özel alan grafitisinin renk kartelası	125
Şekil 85.	Herakut’un özel alan grafitisi	126
Şekil 86.	Suiko’nun özel alan grafitisi.....	129
Şekil 87.	Suiko’nun özel alan grafitisinin renk kartelası.....	129
Şekil 88.	Suiko’nun özel alan grafiti detayı	131
Şekil 89.	Fatura’nın özel alan grafitisi.....	133
Şekil 90.	Fatura’nın özel alan grafitisinin renk kartelası.....	133
Şekil 91.	Fatura’nın özel alan grafiti uygulaması.....	134
Şekil 92.	Kr’ın özel alan grafitisi.....	136
Şekil 93.	Mr. Hure’un özel alan grafitisi	139
Şekil 94.	Mr. Hure’un özel alan grafitisinin renk kartelası	139
Şekil 95.	Met’in özel alan grafitisi	142
Şekil 96.	Met’in özel alan grafitisinin renk kartelası.....	142
Şekil 97.	Leo’nun özel alan grafitisi.....	145
Şekil 98.	Leo’nun özel alan grafitisinin renk kartelası	145
Şekil 99.	Leo’nun özel alan grafiti detayı.....	146

Şekil 100.	Reach Geblo'nun özel alan grafitisi.....	148
Şekil 101.	Reach Geblo'nun özel alan grafitisinin renk kartelası	148
Şekil 102.	Reach Geblo'nun özel alan grafitisi detayı	149
Şekil 103.	Mr. Besk'in özel alan grafitisi.....	151
Şekil 104.	Mr. Besk'in özel alan grafitisinin kartelası	152
Şekil 105.	Mr. Besk'in özel alan grafiti detayı.....	153
Şekil 106.	Mr. Besk'in özel alan grafiti detayı.....	154
Şekil 107.	Jonone'm özel alan grafitileri.....	155
Şekil 108.	Jonone'm özel alan grafitilerinin renk kartelaları	156
Şekil 109.	Cope2'nun özel alan grafitisi	158
Şekil 110.	Cope2'nun özel alan grafitisinin renk kartelası	159
Şekil 111.	Cope2'nun özel alan grafiti detayı	160
Şekil 112.	Psychoze'un özel alan grafitisi.....	162
Şekil 113.	Psychoze'un özel alan grafitisinin renk kartelası.....	163
Şekil 114.	“Kanagawa Oki Nami Ura” isimli eser	165

I. GİRİŞ

A. Konu

Sanat tarihine bakıldığında, mağara resimleriyle başlayan bu serüven içerisinde çıkış noktasına en yakın tür olarak grafitiyi gösterebiliriz. Günümüzde her bireyin günlük yaşamında çokça rastlanmış olduğu grafitinin, izinli veya izinsiz olarak, genellikle duvar yüzeyinde yer alan, sprey veya marker aracılığı ile ortaya koyulan; stil, duygu, düşüncenin yazı veya karakter formunda yansıtıldığı uygulamalar olduğu söylenebilir. Uzun süreler boyunca grafitinin sanat olup olmadığı, vandalizm kapsamına girip girmediği birçok sanatçı tarafından tartışılmıştır. İlk ortaya çıktığı dönemde, duvardaki lekeler olarak bakılan ve çevreye sıçramış boya yamaları olarak görülen grafiti, sanatçıların artmasıyla ortaya çıkan yarışla birlikte; renklenmeye, farklılaşmaya ve stil kazanmaya başlamıştır. Bununla birlikte grafiti suç olmaktan çıkıp sanata doğru evrilmiş, gelişmiş ve özel sergi alanlarında yerini almaya başlamıştır.

Milattan öncesinden bu yana kullanılan eseri özelleştirme anlayışı; dönem dönem insanları eğitmek, ayarlamak, ülkeyi prestijli kılmak veya eserleri koruyarak izlenilebilir olmasını sağlamak için kullanılmıştır. Ve bu süreç boyunca kimi sanatçılar tarafından desteklenmiş kimisi tarafından ise Nefis San'atlar Hapishanesi ya da Asharî Atika Mezarlığı adlarıyla yerilmiştir.

Bir sanat türü olan grafitinin, doğup büyüdüğü sokaktan uzaklaşması ve galerilerde kendine yer bulması kaçınılmaz olmuştur. Sanat olduğu kabul edildiğinden bu yana özel sergi alanlarına kaymaya ve özelleşmeye yönelik bir kısım grafiti, yaşamını sürdürdüğü sokaklardaki grafitilerden farklılaşmaya açık hale gelmiştir.

Ülkemizde Pera Müzesi gibi, müze ve galeriler grafitiye ev sahipliği yapmış ve yapmaya devam etmektedir. Birçok restoran, kafe ve mağaza gibi alanlar grafitiyi iç mimari uygulaması ile sunmaktadır.

Ülkemizde Pera Müzesi gibi, müze ve galeriler grafitiye ev sahipliği yapmış ve yapmaya devam etmektedir. Birçok restoran, kafe ve mağaza gibi alanlar grafitiyi iç mimari uygulaması ile sunmaktadır. Tüm bunların yanı sıra sokaklar, yeni grafitiler yetiştirerek yaşam alanında varlığını sürdürmektedir. Bu gelişmeler eşliğinde grafitinin biçim ve içerik anlamında ne şekilde farklılaştığı hakkında bir sonuca ulaşılmalıdır.

Bu tez konusu ile, İstanbul'daki kamusal ve özel alanda yer alan grafitilerin, biçim ve içerik analizi yapılmıştır. Bu çalışma ile, kamusal ve sergi alanlarına uygulanan grafitiler arasında ne gibi benzerlik ve farklılıklar olduğu ortaya konulmuştur. Daha önce incelenmemiş bu konu, sonraki araştırmalara katkıda bulunacak ve topluma fayda sağlayacak biçimde araştırılmıştır.

B. Amaç ve Önem

Kamusal alanın yanı sıra sanatçıların sergilerde de grafitiler ortaya koyması ve grafitinin bu alanda da görünürlüğünün artması ile “Grafitinin kamusal alanda ve sergi alanlarında yer alan örnekleri arasında biçim ve içerik farklılıkları bulunmakta mıdır?” sorusu tartışılması gereken bir problem haline gelmiştir.

Araştırmanın temel amacı; İstanbul sınırları içerisinde kamusal ve özel alanda yer alan grafitiler arasındaki biçim, içerik farklılıklarını ve benzerliklerini ortaya koymaktır. Araştırmada; konu hakkında yapılan veri analizleri ile birlikte, kamusal ve sergi alanlarında bulunan grafitilerin anlaşılmasına yönelik çalışılmıştır. İçerik ve biçim açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmada analiz edilen hipotezler; “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.”, “H2: Sergi alanındaki grafitilerin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.”, “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), sergi alanındaki grafitilerden daha detaylı çalışılmaktadır.”

Bu araştırmaya özgün değer katacak en önemli husus; elde edilen sonuçların, grafitinin kamusal ve özel sergileme alanlarındaki benzerlik ve farklılıklarını biçim ve içerik yönüyle ortaya koymasıdır. Araştırmanın önem taşıyan bir diğer noktası; analiz içerisinde Türkiye’de grafitinin ilk örneklerini ortaya koyan

“Turbo” adını kullanan Tunç Dindaş’ın ve grafiti dünyasında kendini göstermiş sanatçıların grafitilerine yer vermekte olmasıdır.

Araştırma, bilimsel araştırmalar kapsamında yapılacak yeni incelemelere katkı sağlaması ve kılavuz niteliği taşıması yönüyle önem taşımaktadır.

C. Alan ve Sınırlılıklar

Araştırmanın evrenini tüm dünyadaki grafiti sanatçıları ve eserleri oluşturmaktadır. Ancak zaman, süre ve veri toplama sınırlılıklarından dolayı araştırmanın örneklemini, Şubat 2022- Mart 2023 tarihleri arasında tesadüfi yöntemle seçilen, İstanbul içerisindeki özel ve kamusal alanda grafiti üreten sanatçıları ve grafitileri oluşturmaktadır. Araştırmada grafitiler kamusal alan genelinde sokak sınırları içerisinde değerlendirilmiştir.

D. Tanımlar

Tag: Sanatçının imzası.

Writer: Grafiti uygulayan kişi.

Sketch: Kâğıt üzerinde yapılan grafiti çalışmaları.

Line: Grafitinin dış çerçevesi.

Second Line: Grafitiyi çevreleyen, Line’den sonra gelen çerçeve.

Fill-in: Grafitinin iç boyaması.

Highlights: Grafitiye verilen ışık, yansıma efekti.

İllegal: İzinsiz, yasadışı grafiti uygulaması.

Legal: İzin alınarak ve yasal alanda grafiti uygulaması.

Crew: Writer’ların oluşturduğu grafiti grupları.

E. Yöntem ve Teknikler

Bu araştırmada, araştırmanın amacına uygun olarak konu paralelinde literatür taraması yapılmış ve “Nitel Yöntem” kullanılmıştır. Araştırmada sanatçıların sergi ve kamusal alandaki grafitileri ise “Görsel Analiz” ile

incelenmiştir. Kitap, makale, tez vb. incelenen nitel verilerin analizinin “Betimsel Yorumlayıcı Analiz” çerçevesinde sonuca ulaşması hedeflenmiştir. (Sönmez & Alacapınar, 2018, s. 272-273)

Araştırmanın belirleyici çizgisini, seçilen sanatçıların ortaya koyduğu grafitilerin analizi ile elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu veriler İstanbul il sınırları içerisinde Şubat 2022- Mart 2023 yılları arasında tesadüfi yöntemle seçilmiştir. Grafiti sanatçıları iki başlık altında ayrılarak grafitileri derlenmiştir. Bu başlıklar; kamusal alanlarda grafiti uygulaması bulunan sanatçılar ve özel alanda grafiti uygulaması bulunan sanatçılar olarak belirlenmiştir. Grafitiler; sanatçının tag’i, asıl ismi, grafitinin bulunduğu yer, grafitinin ismi, yılı, malzemesi, boyutu, grafiti türü, konusu, eserin vermek istediği mesaj gibi yönleri ile analiz edilmiştir. Analizler doğrultusunda araştırmanın sonucu ortaya konulmuştur.

II. GRAFİTİ

A. Graffiti Nedir?

Günümüze kadar graffiti hakkında hem graffiti sanatçıları hem sanat camiası hem de kamusal ve özel alanda çokça örneğinin bulunması sebebiyle izleyici olarak graffitiyi deneyimlemek durumunda kalan toplum tarafından birçok farklı tanım ortaya konulmuştur. Vandalizme dahil olup olmadığı, sanat kategorisine girip girmediği gibi konularda da tartışma konusu haline gelmiştir. Bu tanımlamalar ve tartışmalar günden güne evrilerek günümüz graffitisini ifade edilir kılmıştır.

“Graffiti, kamu alanlarındaki duvar ya da herhangi bir yüzeye, spreylere boyalarla izinsiz yapılan yazı, resim ve sembol şeklindeki uygulamalardır.” (İnal, 2011, s. 3)

“Esas olarak kişinin, belirlediği herhangi bir nick name tabir edilen bir takma ismi, kişisel bir tasarım ürünü olan bir şekil olarak bir tag’i, sembolü ya da logoyu duvarlara spreylere boyalarla ve kalın uçlu gazlı kalemlerle şehirde belirlediği alanlara belirli bir stil ve renk kombinasyonu ile yazması anlamına gelen graffiti, zaman içinde “stil, özgünlük, formların ve biçimlerin birbiri ile uyumu, çizgilerin keskinlik ve netliği, renklerin canlılığı ve yazının spontanelik ve dinamizm hislerini tetikleme yeterliliği gibi ölçütleri olan bir resim dalı haline gelmiş” popüler bir sokak etkinliğidir.” (Çoban, 2013, s. 77)

“Graffiti; kendi tarzı, literatürü, farklı dinamikleriyle başlı başına bir tarzıdır. İlegal şekilde sokaklara boyalarla yapılan çizimlerle birlikte daha birçok örneği bulunmaktadır. Graffiti genel olarak tipografik çalışılan bir sokak sanatı çeşididir.” (Madanoğlu, 2017, s. 15)

“Günümüzde ise graffiti, metropol ve kentin ardıl mekanlarından toplumsal ve kültürel alt katmanlardan gelen bireylerin, farklı teknik ekipmanlarla seslerini duyurdukları kültürel ve politik olarak var oluşlarını kanıtladıkları bir sanatsal eylem biçimidir.” (Erdem, 2018, s. 6)

“Genel anlamıyla graffiti, sosyal değişimin ve tedirginlik durumu yansıtıcısı olduğu, kişilerin hayallerini, dilekler ve yalnızlıklarını ifade edici bir araç niteliği taşıdığı söylenebilmektedir. Direnme ve karşı gelme olarak da anamlanan graffiti sanatı, kişinin kendini ifade etmek için kullandığı özgür dil ve üsluba ait bir sanat olarak graffitiyi tanımlamak doğru olmaktadır.” (Karakiraz, 2019, s. 6)

İçinde bulunduğumuz dönem sürecinde ortaya konmuş birçok farklı tanımı sentezleyecek ve aslına uygun olacak şekilde özetleyecek olursak; Grafiti, izinli veya izinsiz olması durumunu gözetmeksizin; öncelikli duvar, tren, kepenk veya herhangi bir kamusal alana, genellikle spreyci veya marker aracılığı ile stil, duygu, düşüncenin yazı veya karakter biçiminde yansıtıldığı dışavurum sanatıdır.

1. Kelime Kökeni

Graffitiyi uygulandığı yüzey olan duvarlarla birlikte düşündüğümüzde bu sanatın Antik Yunan, Roma, Mısır uygarlıklarına doğru uzandığı söylenebilir. (Karakiraz, 2019, s. 5)

Etimolojik olarak incelediğimizde ise çıkış noktası olan “graffito” kelimesi tekil bir kullanım olmakla birlikte 1851 yılında Antik Pompei Kentinde yer alan duvar yazıları olarak bilinmektedir. “graffito” kelimesinin çoğulu ise günümüzde kullanımı devam eden “graffiti” kelimesidir. (Çakır, 2015, s. 3)

Grafitinin günümüzdeki TDK karşılığına baktığımızda “duvar yazısı” olarak tanımlandığı görülmektedir. Ancak dilimizdeki genel kullanımına bakıldığında “graffiti” halinde kalarak Türkçeleştirilmeden varlığını sürdürmektedir.

2. İlk Duvar Resmi

Grafitinin kendini duvar yüzeyinde yer alarak sergileme yöntemi, milattan önce yaşamış olan toplumların kendilerini anlatmada kullandıkları yöntem ile benzerlik göstermektedir. Bu benzerlikleri dolayısıyla grafiti sanatının kökenine inildiğinde ilk duvar resimlerinin ortaya çıkışının bu sanat dalı için önem taşıdığı söylenebilir.

Grafiti ile bağdaştırılmış olunan bu resimlerin tarihsel sürecine baktığımızda M.Ö. 15 000 -13 000 dönemlerine uzandığı görülmektedir. İlk örneklerine bakıldığında ise; Paleolitik çağda ortaya konulan ve Fransa’da yer

alan Lascaux Mağarası olduğu söylenebilir. Bu resimlerin mağaranın duvar ve tavanında yer alan hayvan resimleri olduğu görülmektedir. (İnal, 2011, s. 3)

Milattan öncesine ait olan ve tarihi önem taşıyan mağara, Fransa'nın güneybatısında yer alan Dordogne ilinde Vezere Çayı kıyısındaki Montignac köyü yakınlarında bulunmaktadır. Mağaranın keşfinin ise, 1940 yılında köpeği ile dolaşan bir çocuğun köpeğinin peşinden giderek mağaraya rastlamasıyla olduğu bilinmektedir. Taşdığı önemin fark edilmesiyle birlikte Lascaux Mağarası halka açık hale getirilmiş ve ilgili izleyicileri ile buluşturulmuştur. Ancak aynı sebepler dolayısıyla mağaranın zarar görmemesi ve korunması için ziyaretçiler 1983'te yapılan mağaranın röprodüksiyonuna yönlendirilmişlerdir. Hazırlanan mağara röprodüksiyonunda Lascaux'ın orijinal haline sadık kalınmıştır.

Paleolitik mağaralara baktığımızda, Lascaux Mağarası'nın diğer mağaralara kıyasla duvarlarında bulunan işaretler dolayısıyla zengin bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. İçerisinde bulundurduğu işaretler birçok farklı çeşidi barındırmaktadır.

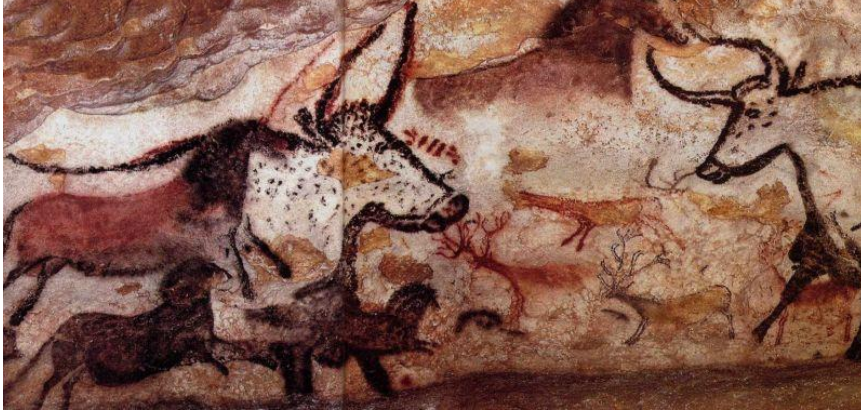
Mağara, duvar resimleri arasında eşi görülmeyen damalı olarak tabir edilen işaretlerin yanı sıra çokça rastlanan siyah, sarı ve kırmızı biçimli işaretleri de barındırmakta olduğu söylenebilmektedir. Milattan öncesine dayanan bu işaretlerin her biri uygulayıcıların ifade etmek istedikleri simgesel anlamlara sahiptir. (Axis 2000: Büyük Ansiklopedi)

Uygulanan duvar resimlerinin dönem koşullarında ne şekilde üretildiğine baktığımızda ise farklı ham maddeler ve dönüşümler ile uygulandığından bahsedebiliriz. "Lascaux insanları resimlerini yapmak için, hem demirli boya maddeler (hematit, kantaşı, turgit, limonit, goetit), hem de magnezli boya maddeleri (manganit, braunit, siyah okr) kullanıyorlardı. Demir oksitleri her zaman oldukları gibi kullanılmıyordu; bunlar çoğu zaman doğal renklerin değişmesi için ısıtılıyordu. Boya maddesi boyaya dönüştürülmek için, önce, kazınarak veya öğütülerek mineral toz haline getiriliyor, sonra elde edilen toz boya çanaklara aktarılıyordu." (Axis 2000: Büyük Ansiklopedi)

Birçok farklı boya maddesi aracılığıyla uygulanan bu duvar resimlerinin, uygulayıcıların iç dünyasını veya yaşamış oldukları dönemin izlerini yansıttığı ve kendilerini ifade etme aracı olarak kullanıldığı söylenebilmektedir.

Yer alan işaretler incelendiğinde, uygulayıcıların içinde buldukları toplumsal kaygıları ifade ettiği görülmekte fakat yelpaze ve kurdele gibi bazı simgelerin anlatılmak istenen duyguları henüz net bir şekilde ortaya koyulamamaktadır.

(Axis 2000: Büyük Ansiklopedi, s. 78-79)

Şekil 1. Lascaux Mağarası

Kaynak: (arkeofili.com,2023)

B. Grafitinin Tarihçesi

Grafitinin insanların kendilerini ifade etme dürtüsüyle ortaya çıkmış bir olgu olduğu söylenebilir. Bireyin varlığını ortaya koyma ihtiyacı, insanlığın ortaya çıkışından bu yana süregelen bir durumdur. Ulaşılabilecek en kolay yüzey ve malzemeyle, kendini yansıtmaya ihtiyacı hisseden bireyler, kimliklerini ve ifade etmek istedikleri konuları yazı ve şekillerle mağara duvarlarına yansıtmışlardır. Lascaux, Altamira, Arjantin Eller Mağarası gibi ifade aracı olarak kullanılan mağaralar, içlerinde barındırdıkları mağara resimleriyle yüzyıllar boyunca anlatımını sürdürmüşlerdir.

Şekil 2. Arjantin Eller Mağarası

Kaynak: (arkeofili.com,2023)

“Altamira mağarasında bulunan hayvan graffitileri de ilk graffiti örneklerinden sayılmaktadır. M.Ö. başlayan bu mağara ressamlığı graffitinin ilk adımlarını attığı sanatsal arayışların günümüzdeki sonucudur.” (Karakiraz, 2019, s. 7)

“Eski Mısır’da da seyahate çıkan insanların geçtikleri yerlerdeki duvar ve kayalara yazılar ve şekillerle bıraktıkları mesajlar da graffitinin ilk örnekleri sayılmaktadır. Yani insanlar, yaklaşık 15 000 yıl önceden bugüne, tarih boyunca, yaşadığı, var olduğu yerlerin duvarlarında, resim ve yazılarla kendilerinden izler bırakarak, kendilerini ifade etmeye çalışmışlardır.” (İnal, 2011, s. 5)

Antik çağlardan sonra insanın gelişimi ve düşünce yapısının farklılaşmasıyla, duvarlara bir iz bırakma ihtiyacının politik bir hal alarak 1960’lı yıllarda Amerika’da kendini göstermeye başladığı söylenebilir. Aynı zamanda Philadelphia’da ortaya çıkan sokak çetelerinin grafitinin bugünkü anlamına ulaşmasında başlangıç noktası olduklarından bahsedilebilir. (Çakır, 2015, s. 4)

Cool Bread ve Cool Earl takma isimlerini Philadelphia ve Pennsylvania’da şehre yaymak isteyen gençler bombing(bombalama) uygulamasını kullanan ilk kişiler olmuşlardır. Bu uygulama yöntemi sayesinde duvarlara adını bırakarak kamuoyunun ilgisini çekmeyi başarmışlardır. Bununla birlikte 1960 yıllarının son döneminde kamuya açık halde olan New York’ta ilk şehir grafitisi ortaya koyulmuştur. Metro trenleri üzerinde yer alan grafiti, sprey boyalar aracılığıyla kamusal alana uygulanılmıştır. (Çakır, 2015, s. 4)

Politik anlamda grafitiyi araç olarak kullanmak Dünya savaşında çokça tercih edilebilir bir yöntem olmuştur. “Kilroy buradaydı.” Mesajı da bu dönemde ortaya çıkmıştır. Kime ait olduğu Oxford Dictinoary’ye göre belirsiz olsa da birçok kaynağın çıkarımı üzerine, bu savaş döneminde tersanede görev yapan James J. Kilroy’ a ait olduğu bilinmektedir. Görev yaptığı süreçte farklı alanlara bıraktığı “Kilroy buradaydı.” kelimesiyle en bilinen örneklerden biri olduğu söylenmektedir. (Gökova, 2020, s. 98)

Grafitinin, writer (grafiti sanatçısı), tag atma (sanatçının takma ismini marker veya spreyci aracılığı ile uygulaması), farklı bölgelerde kendini göstermek gibi grafiti kültürüne ait unsurlarının oluşmasını sağlayan, grafiti tarihi açısından değerli bir diğer isim ise Taki183’tür.

Taki’nin, Kuzey Manhattan’daki Washington Heights’ta 183. Caddesinde yaşayan Demetrius isimli Yunan bir çocuk olduğu bilinmektedir. Adını ve sokak ismini duvarlara yazan JULIO 204 Demetrius’un dikkatini çekmiş ve kendine Yunan isimleri için bir kısaltma olan 'TAKI'yi ve bununla birlikte sokak numarasını 183’ü seçmiştir. 1970 yılında Midtown Manhattan’da Liseye gidip geldiği dönemde metroyu çokça kullanmak durumunda kalan Taki, yol boyunca, metro istasyonlarına ve iyi bir yer olduğunu düşündüğü herhangi bir yere TAKI 183 yazmıştır. Midtown’da teslimatçı olarak çalışmaya başladığında paketlerle birlikte ismini de adres adres taşımıştır. TAKI’yi evinin yakınında izleyen New York Times muhabirinin dikkatini çekmiş ve 21 Temmuz 1971’de New York Times gazetesinde manşet olmuştur. Ve Taki’nin bu şekilde çağdaş grafitinin önderi olmayı başardığı söylenebilir. (taki183.net,2023)

“Grafitiyi kaldırmanın maliyeti söylendiğinde bir röportajda Taki, "Çalışıyorum, vergi ödüyorum ve bu kimseye zarar vermiyorum” şeklinde kendini ifade etmiştir ve bu yolla birçok yeni kişiye grafiti yapmak konusunda cesaret verdiği söylenebilmektedir. (nytimes.com,2023)

Grafiti ile adını duyuran Taki ile birçok genç isimlerini duyurmak için bir yarışa girmiş ve kıyas faktörü karşılaştırmalar arttıkça writerlar öne çıkmak adına isimlerini süslemeye farklılaştırmaya, biçimsel anlamda güçlenmeye ve renklendirmeye başlamışlardır. Bu şekilde grafitinin estetik değer kazanmaya başladığını söyleyebilmektedir.

“Kısa zamanda sade imzalar kaligrafik değer, stil ve renk kazanmaya başladı, tag’ler daha büyük ve daha etkileyici biçimlerde, daha ulaşılmaz alanlarda daha sık belirmeye başladı. Görünür ve akılda kalıcı graffitiler, daha çok saygı görüyordu. Özgün olmaya önem veren graffiticiler stillerini ilerlettikçe kaligrafik sınırları zorlamaktan kaçınmadılar. 1972’de Phase2, imzasını, günümüzde Bubble Style olarak bilinen, başta Softie adını verdiği yuvarlak hatlı balonumsu harflerle yazmaya başladı. 1974’te Tracy168 tüm harflerin neredeyse okunamayacak kadar karmaşık bir şekilde birbirine girdiği Wild Style kavramını ortaya koydu.1976’da ise Lee Quiñones ve efsanevi Fabulous 5 ekibi ilk defa bir metronun tümünü resimleri ve graffitileriyle kapladı. Sokak ve metrolarda stiller gelişip isimler yayılırken, graffitiye ilgi giderek artıyordu.” (Pera Müzesi, 2014, s. 11)

Günden güne kendini gösteren ve gelişen grafitinin bir diğer değinilmesi gereken noktalarından birisi de II. Dünya Savaşı’ndan sonra blok sınırlarını belirlemek için Berlin Duvarının yapılması ve bu sınırlamayı protesto etmek isteyen insanların duvar üzerine mesaj içerikli yazılar yazmaya başlamasıdır.

1. Berlin Duvarı

Berlin duvarının, hem Almanya adına belirleyici bir unsur olması hem de grafitinin kendini duyurması yönünden önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Berlin duvarı, sanatçı olan veya olmayan fakat anlatmak istediği çok şey olan bireylerin tuvali haline gelmiştir. Ve bu yolla Almanya’nın grafiti kültürüne ulaştığını ve ev sahipliği yaptığını söyleyebiliriz.

Berlin duvarı, 13 Ağustos 1961 yılında, Doğu Almanya yurttaşlarının Batı’ya kaçışını engellemek için inşa edilmiş bir duvardır. 120 km boyunca ayrılan sınır kimileri tarafından aşılmış kimileri tarafından ise aşılmaya çalışırken hayatlarına mal olmuştur. (Axis 2000: Büyük Ansiklopedi, s. 243)

1970’li yılların başında içinde buldukları durumdan rahatsızlık duyan ve protestoya başvuran kişiler, duvara sanatsal değer taşımayan ve yalnızca düşüncelerini aktardıkları yazılar yazmaya başlamışlardır. Hugo Martinez’in kurduğu “United Graffiti Artists” adı altındaki grafiti derneği bu yazıların estetik değer kazanmasına büyük bir katkısı olmuştur. Üniversite öğrencisi olan Hugo Martinez kurmuş olduğu dernek yoluyla var olan graffitileri sergi bünyesinde

toplayarak sanatseverlere ulaştırmıştır. Ve bu yıllar sanatçıların kendilerini daha görünür hale getirmek için stil kazandıkları yıllar olmuştur. Geliřimleri adına sanatçılar arasında iletişim artmış ve üzerine dūřünölen grafitiler ortaya çıkmaya başlamıştır. (Çakır, 2015, s. 5)

Berlin Duvarı'nın yıkılışı sonrasında kendilerine yeni bir alan arayan sanatçılar Batı'dan doğuya doğru yönelmişlerdir. Bu yönelimle birlikte kendilerine Mitte, Friedrichshain, Prenzlauerberg gibi daha önce askeriyeinin tuttuğu bölgelerde yeni alanlar bulmuşlardır. Gruplaşarak büyüyen grafiti toplulukları zamanla kendilerine has etkinlikler oluşturmaya, buluşma alanları belirlemeye, hip-hop partileri düzenlemeye başlamışlardır. (Çoban, 2013, s. 78)

C. Ülkemizde Grafiti

Dünya üzerinde olduğu gibi ülkemizde de grafiti benzer kitleler tarafından ve aynı duygularla birlikte ortaya çıkmıştır. Genç ve kendini ifade etme ihtiyacı olan bireyler, ellerindeki imkanlar doğrultusunda duvarlara tagler atmaya başlamış ve graffiti zaman içerisinde yayılım göstererek kültür halini almıştır. Osmanlı zamanına dayandığı ve cami sütunlarında bulunan yazıların grafitiyle bağlantılı olduğu söylene dahi, dünya genelinde 60'lı yıllara rastlanan grafitinin ülkemizde kendini göstermesi 80-90'lı yılları bulduğu söylenebilir.

60'lı yıllarda ekonomik nedenler dolayısıyla Almanya'ya yerleşen Türklerin, yurt dışında yaşadıkları dönemde edindikleri kültür ile ölkelerine geri dönmeleri, kendileriyle birlikte birçok farklı kavramı da yanlarında getirmelerine yol açmıştır. "Almancı" tabir edilen, kendilerine öлке içerisinde yer bulmakta zorlanan ve Almanya'da hâkim oldukları grafiti ile hiphop kültürüne sahip bireyler, grafiti ile kendilerini ifade etmeye yönelmişlerdir. Bu yolla grafiti toplum içinde farklı ve ayrışmış kişilerin kendilerine yer bulma ve hislerini ifade etme aracı olmuştur. Bununla birlikte aynı his ve duyguları taşıyan, toplumda sesini duyurmak isteyen, Anadolu'dan şehre yönelen ve şehirde yer edinmeye çalışan diğer bireylerle birlikte grafiti kendi kitlesini oluşturmuştur. Bununla birlikte aynı his ve duyguları taşıyan, toplumda sesini duyurmak isteyen, Anadolu'dan şehre yönelen ve şehirde yer edinmeye çalışan diğer bireylerle birlikte grafiti kendi kitlesini oluşturmuştur. 1980'lerin sonraki dönemine denk gelen apolitikleşme'ye yönelik izlenen yol, gençleri tam tersi hislere yönelterek

kurulmak istenen otoriteye karşı durma ihtiyacını getirmiştir. Bu durum; sınırlar içerisinde alınmak istenen, fikir ve düşüncelere duvarlar inşa eden bu otoriteye karşı Berlin Duvarı'nda görülene benzer şekilde, direk olarak tepkilerini bu duvarlar üzerinde duyuran gençlerin oluşmasına yol açmıştır. Duvarların, yaşanan şehri boydan boya gezen ve duygularını ifade edebilecekleri en güçlü ulaşım ve iletişim aracı olduğunun farkına varılarak, şehre sahip olabilmek yolu olarak duvar kullanılmıştır. (İnal, 2011, s. 13-16)

“Türkiye’de graffitinin böyle kısa bir tarihinin olması ve mevcut graffiti ve sokak sanatının yeterince gelişmemiş olmasının nedeni, graffiti ile Hip Hop kültürünün bir arada var olmalarıyla açıklanabilir. ABD ve Avrupa’da Hip Hop ve graffiti alt-sınıf gençlerin kendilerini ifade etme ve otoriteye karşı çıkma biçimini alırken, Türkiye’nin banliyölerinde arabesk uzun yıllar ağır basan kültür olmuş ve Hip Hop ancak Almanya’da yaşayan gurbetçiler aracılığıyla Türkiye’deki alt sınıflara ulaşmayı başarmıştır.” (Çakır, 2015, s. 21)

Turbo tag’ini kullanan Tunç Dindaşın Türkiye’deki yabancı tagler hariç tutulduğunda, ilk grafitiyi uyguladığı bilinmektedir. Bu graffiti 1985 yılında İstanbul’da gerçekleşerek ülkede ortaya çıkan diğer graffiti sanatçılarına ve grafitilere öncü nitelik taşımaktadır.

Günümüzde de hala grafitinin öncüsü olarak bilinen Turbonun graffiti uygulamalarına olan ilgisi izlediği bir filmde etkilenmesiyle ve sprej boyasına erişmek istemesiyle başlamıştır. Bu arayışa girdiği dönemde ulaşılacak graffiti malzemesinin kısıtlarından dolayı buzdolabı için kullanılan beyaz sprej boya kullanmaya yönelmiştir. Elde edebildiği boyalar aracılığıyla şehri tagi ile doldurmaya başlamıştır. (Üzüm Tan, 2010, s. 57)

Turbo yaşamış olduğu bu durumu Pera Müzesinde yer aldığı sergi kitabında şu şekilde açıklamaktadır; “1984’ün sonunda video-kasetçiden kiraladığım Beat Street filmi ile hayatım değişti. Video-kasetçinin “Tunç, yeni bir Break Dance filmi geldi” demesini dün gibi hatırlıyorum. O zamanlar bu tarz materyaller bizler için hazine değerindeydi. Beat Street filmi izleyince graffiti hakkında fikir edindim. Kaçak yapıyor olması ve trenleri boyayabilecek olmak beni çok heyecanlandırmıştı. “Evet, bende bu işi yapmalıyım” diye düşünmüştüm.” (Pera Müzesi, 2014, s. 110)

1970'li yılların başında grafiti yapabilmek için tebeşire, kalın uçlu kalemlere veya fırçalara başvurmak zorunda kalan sanatçılar, 80'li yıllara geldiğinde spreyleyin ulaşabilir hale gelmesiyle New York'ta büyük çaplı uygulamalar ortaya çıkarmaya başlamışlardır. Her ne kadar fiyatları dolayısıyla alımın zor olmasına rağmen 90'lı yılların ortasında bu imkân benzerlikleri Türkiye'ye ulaşarak ülkede grafiti yaygınlaşmıştır. (Bal, 2014, s. 55-56)

Grafinin yayılımı ve sanatçıların artışıyla birlikte, yapılan grafitilerin başka kişiler tarafından üzerine çalışma yapılmasını aza indirmek ve paylaşım içinde bulunarak grafitileri geliştirmek nedenleri ile sanatçılar kendilerine ait gruplar oluşturmuşlardır. Ortaya çıkan gruplara isimler verilerek "crew" adı altında birleşmeler meydana gelmiştir. Turbo'nun öncülük ettiği ilk grafiti grubu 1995 yılında S2K(Shot to Kill) olmuştur.

Yasal olarak kendini gösteren grafiti gruplarının ilki ise GNG Klan'ı olarak bilinmektedir. Grafitiye desteğini sürdürmeye hala devam etmekte olan Güngören ve Bayrampaşa Belediyesinin bünyesinde bulunan Merter fabrika duvarı sanatçılar için ayrılarak ilk izinli duvar örneği ortaya koyulmuştur. (Erdoğan, 2009, s. 76)

Boyalı trenler grafiti ile bağdaşan unsurlardan sayılabilir. 90'lı yılların son döneminde oluşan gruplar tren boyamaya yönelmişlerdir ve Türkiye'de ilk tren Taxim ve Homer ile 1997'de boyanmıştır. 2000'li yılların başına kadar İstanbul'da bulunan tren garları kendini grafiti sanatçılarından korumayı tercih etmemiş ancak 2002-2003 yıllarında istasyonlar kendini koruma kararı alarak izinsiz girişleri engellenmek amacıyla istasyonu dikenli teller ile çevrelemiş ve tren garlarına görevliler yerleştirmiştir. (Dindaş, 2009, s. 71)

Zaman içerisinde grafiti kendini geliştirerek yayılmaya devam ettikçe, kendine ait malzeme ve materyaller üretmeye ve önceki dönemlerde yaşanan ulaşılabilir halinden sıyrılmaya başlamıştır. Sprey boyalar, spreyle boya başlıkları gibi ürünler ortaya çıkarak grafiti uygulamasının daha konforlu hale gelmesini sağlamışlardır. Bu ulaşılabilirlik ve sanatçı tecrübeleri attıkça çevrede grafitilere rastlamak Türk toplumu adına normal bir hal almaya başlamıştır. Turbonun 2009 tarihinde ortaya çıkarmış olduğu "Street Soul" kitabında spreyle boyaların 2004 yılı sonrasında dünya standartlarına ulaştığından bahsetmektedir. Renk tonlarının 7

veya 8 adeti geçmemektedir ve kalite bakımından uygulamayı zorlayıcı boyalar kullanmak durumunda kalan sanatçılar bu dönem sonrasında Türkiye'nin birçok bölgesinde faaliyete geçen hiphop mağazaları sayesinde boyalara kolaylıkla ulaşabilir hale gelmişlerdir.

Dünya grafitisinin tarihsel sürecinde olduğu gibi Türkiye'de de grafiti aynı yönde ilerlemiştir. Kıyaslanabilen grafiti sayısı arttıkça sanatçılar kendini öne çıkarmak adına özgünleşmiş ve duygularına biçimler oluşturmuşlardır. Grafitiler biçimsel anlamda zenginleşmeye, tipografik kimlikler oluşmaya, renklerle oynamaya başlanmıştır. İzinli duvarlarında göstergesi olarak toplum ve sanat camiası grafitinin sanatsal yönünü fark ederek kabul eder hale gelmiştir. Kendini ifade etmek ve otoriteye göstermek için yola çıkmış sanatçıların, kendilerini dinleyen ve ilgili izleyicilere ulaşabilecekleri alanlara sahip olmaları sanatçılara ayrılan duvarlar ile somut bir hal almıştır.

Grafiti adına diğer sanat dallarında olduğu gibi, kendine has sergilemeler ve festivaller düzenlenmeye başlayarak benzer kültürü paylaşan sanatçıların bir araya gelmesi desteklenir hale gelmiştir.

“İlk defa 2006 yılında “Meeting Of All Stars”la graffiti festivalleri düzenlenmeye başlanmıştır. İstanbul'da düzenlenen graffiti etkinliklerine dünyaca ünlü graffiti sanatçıları katılmıştır. Türkiye'den de ünlü grafiti sanatçıları bu etkinlikte yer almıştır. 2014 yılına kadar bu etkinlikler devam etmiştir. 2014 yılında Meeting all of stars' a Saber MSK (ABD), Roid (İngiltere), Nychos (Avusturya), Sobekcis (Avusturya), Dems (İspanya) Vans The Omega (Avusturalya), The Dark Roses (Danimarka), Hard - Creme (Almanya) Del (İspanya), KReal (İspanya) ve Türkiye'den: Turbo, Wyne, Hero, Leo Lunatic, Tabone, Punch, Semi, Funk, Kmr, Copik, Krys, Nub+, Choma, Eka, Dozer, Bedae, Meks, Set, Spook, Dark, Keos, Nuka, Oneson, Shione, Mcroy, Worm, Coper, Ark, Ares, Zest, Neak, Traumas, Saint, Rules, Space, Case, Chek, Sure, Kaos, Kems, Zone, Bomes, Reac, GST, Duvok, Besk, Shero, Stalker, Med katılmıştır.” (Erdem, 2018, s. 32)

Günümüz Türkiye'sinde ise grafiti, sanat olarak kendine yer bulmakta ve hem toplum hem sanat camiası tarafından kendini görünür hale getirmiştir. Diğer tüm sanat türlerinde olduğu gibi sergiler, müzeler, festivaller ve grafiti adına

yapılan etkinliklerle büyüme ve yeni sanatçılar yetiştirmeye devam etmektedir. Diğer ülkelere kıyasla (Hollanda, Almanya vb.) grafitiye olan destek ve ilgi geriden geliyor olsa da ülkemizde ortaya çıkışından bu yana gözle görülür değişimler meydana gelmiştir. İstanbul başta olarak ülke genelinde kamusal alanlarda grafitiye rastlamak kaçınılmaz hale gelmiştir. Bunun yanı sıra grafiti dergileri, kitapları, workshopları, sergileri üretilmeye devam etmektedir.

1. Grafitiye Bakış

Grafitinin, yapısı gereği kamusal alanı tuval olarak kendine malzeme edinerek yazı ve karakter barındıran çalışmalar ortaya koyduğu ve çalışmalarını özgürce ifade aracı olarak kullanan bir sanat olduğu söylenebilmektedir. Grafitinin tarihsel süreç içerisinde şehirlerde izin alınmadan uygulanan grafitiler üretmesi mülk sahipleri tarafından rahatsız edici bulunarak büyük oranda olumsuz geri dönüşlere maruz kalmasına yol açmıştır. Bu sebepler doğrultusunda vandalizm olarak kabul edildiği süreç boyunca; grafiti daima saklanmak, kaçmak zorunda kalmış ve sanatçıların grafiti yapabilme kabiliyeti ile eşdeğer olarak, koşma kabiliyetleri de bu kültürde ayakta kalmaları için önemli bir faktör haline gelmiştir. Yıllar içerisinde çokça yaptırım ve cezalara maruz kalmasına rağmen bu adrenalinin grafiti sanatçıları için tetikleyici bir unsura dönüştüğü söylenebilmektedir. En korunaklı metrolarda, en ulaşılmaz bina duvarlarda bulunan grafitiler grafiti sanatçıları tarafından çok daha ilgiyle izlenilebilir hale gelmiştir. Fakat gün geçtikçe ve sanatçıların biçimsel kaygıları, güzel sanatlar alanında eğitim görmeleri, internet erişimiyle dünyanın öbür ucundaki grafitileri görerek kıyaslanabilirliğinin artması gibi unsurlar doğrultusunda grafitilerin sanatsal değeri geçmişe nazaran artış göstermeye ve grafitiler, renkleri, tipografik kimlikleri gibi biçimsel yönleri öne çıkmaya başlamış ve bu süreçte grafiti sanat mı yoksa vandalizm mi sorusu tartışılarak grafitiye olan bakış açısı farklı bir boyut kazanmaya başlamıştır.

Günümüzde hala grafiti adına farklı bakış açıları olan birçok kişiye ve tanıma rastlanabilmektedir. Genel anlamda değerlendirildiğinde grafiti sanat olarak kabul görülmekte, aynı zamanda özel sergilerde yerini alarak sahip çıkılmakta ve sanat camiasının kanatları altına alınmaktadır. Toplum tarafından tanınır hale gelen grafiti; reklam, tanıtım, iç mimari gibi alanlarda da kendine yer

bulmaktadır. Bununla birlikte varlığını kamusal alanda sürdüren grafitinin illegal yapılan örneklerinde yasalar çerçevesinde ceza almaya devam ettiğinden söz edilebilir.

2. Grafiti Yaptırımları

Grafiti yasal olmayan koşullar içerisinde kendini var eden bir tür direniş olarak düşünüldüğünde, uysal olmayan tavrı sebebiyle dünya üzerinde olduğu gibi ülkemizde de önlenmesi amacıyla ceza ve yaptırımları olan bir sanat dalı haline gelmiştir. Sergi alanlarında ve izinli duvarlar dışında da varlığını sürdürmeye devam eden grafiti toplum tarafından olumsuz tepkiler almıştır. Kişisel alanına girilen, özel mülküne ait duvar veya kepenk gibi alanların boyandığına tanık olan kişiler grafitilere karşı bir tavır sergilemeye başlamışlardır. Bununla birlikte yetkili merciler kamusal alana uygulanan uygulanan grafitiler için ceza sistemi ve konu ile ilişkili kanunlar maddelemişlerdir.

“Türkiye’de dekoratif amaçla iç mekanlara yapılan graffitiler dışında, kamuya açık alanda illegal graffiti yapmak yasaktır. Sultanahmet Meydanı’ndaki Milion Taşı’nın üzerinin boyanmasından sonra graffiticiler çok sıkı denetim altına alınmıştır.” (Çakır, 2015, s. 31)

Kamusal alana zarar verildiği düşüncesi ile birçok ülke grafitiyi şehirden arındırmak için uygulama ve yaptırımlarda bulunmuşlardır. Bunlardan biri ise Kırık cam teorisi bağlamında hazırlanmıştır. Bu teori Philip Zimbardo tarafından ortaya konulmuş 1969 deneyi temel alınarak üretilmiştir. Teorinin ana düşüncesi; kırılan bir camın tamir edilmeden belli bir süre kırık olarak bırakılması çevrede bulunan diğer camların da kırılmasına zemin hazırlayacağını savunmaktadır. Bu düşüncüyü fikir edinen New York şehirdeki tüm grafitilerin silinmesine çalışarak bir sonraki grafiti uygulamasına engel olmaya çalışılmış ve bir miktar başarılı olunmuştur.

Her ülkenin farklı cezalandırma sistemleri olabildiği gibi ülkemizde de yasa ve kararlar çerçevesinde grafitinin yaptırımları mevcuttur. Günümüze kadarki süreçte kamusal alan ve sokaklar ile tanımlanmakta olan grafiti izinsiz şekilde kişilerin özel mülklerinde uygulandığı takdirde ceza hukuku ile ele alınmaktadır. Bilinçli olarak bir mülke zarar verme bağlamında bakıldığında bu durum Türk

Ceza Kanunu'nun 151. maddesinde yer alan hüküm uyarınca değerlendirilmektedir. (iprgezgini.org,2023)

TCK'nın 151. maddesine bakıldığında; “Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.” ibaresini görebilmekteyiz. Açıkça belirtildiği üzere grafitinin izinsiz şekilde bir başkasına ait mala zarar vermesi durumunda suç olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Buna ek olarak uygulanan grafitiler Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında sanat eseri olarak yer almakta ve özgün değer taşıma kaydıyla kendilerine sağlanan korumadan faydalanabilmektedirler. Bununla birlikte sanat eseri olarak kabul edilen grafiti telif haklarına sahiptir.” (iprgezgini.org,2023)

III. GRAFİTİNİN BİÇİM VE İÇERİK ÖĞELERİ

A. Grafitinin Biçim Öğeleri

Grafiti; kepenk, sokak duvarları gibi diğer sanat dallarından farklı sergileme alanları bulunan, kendine ait malzeme ve uygulama biçimi olan, içerisinde kendine has biçimsel dili, çizim tarzı barındıran bir sanattır. Biçimsel dilini oluşturmuş, her bir ögesi ile özdeşleşmiş olan grafiti, kendine ait kimliğini kazanmış bir sanat haline gelmiştir. Günümüzde kamusal ve özel alanlarda önceki yıllara nazaran çok daha fazla rastladığımız bu sanatı biçimsel olarak değerlendirebilmek için kendi diline dair bilgi sahibi olunmalıdır.

1. Ölçü

Grafiti boyut anlamında özgür bir alana sahiptir. Kimi zaman yüksek katlı bir binanın yan yüzeyine tüm mahalleye sergilenirken kimi zaman küçük bir tuvalette kendine yer bulabilmektedir. Sanatçılar illegal olarak uyguladıkları grafitilerde adını hızlıca bulunduğu mekâna bırakmak isterken, yalnızca isimlerini bırakabilecek bir alanla yetinebilirler. Bir tren istasyonuna gittiklerinde tren yüzeyi boyunca yatay bir alana sahip olduklarını bilerek tasarımlarını uygularlar. Zaman anlamında kısıtlamaya girmeden tasarım odaklı çalışmak istediklerinde legal alanlara yönelerek izin verilen duvar ölçülerine sadık kalmak durumunda kalırlar. Bu durumda sanatçılar grafitilerini ne amaçla uygulamak istediklerine ve erişebilirliklerine göre grafiti ölçüleri değişiklik göstermektedir.

Grafitide tasarımın ölçü ve oranına bakıldığında; Sanatçıları grafiti uygulamadan önce sketch çalışmaları ile duvar veya uygulama yüzeyine oranla grafitinin boyutunun ne şekilde olması gerektiğine dair tasarımlarını şekillendirmektedirler. Tag, throw up gibi planlanmayan ve hızlıca uygulanan grafiti stillerinde ölçü konusuna öncelik verilmesede, wild style, 3D grafitiler gibi çok daha detaylı ve incelikli desenler barındıran grafitilerde ölçü grafitinin bütünselliği açısından çok daha dikkate alınarak uygulanmaktadır. Tipografik bir çalışma stili olan sanatçıların genelinde harfler tek satır ve hizalı şekilde birbirine

yakın ölçülerde kullanılmaktadır. T, L gibi boşluk yaratacak harfler için sanatçılar harflerden oklarla veyahut deforme edilmiş harflerle dengeyi sağlamaktadırlar. Grafitideki ölçü değeri her sanatçının kendi biçimsel diline göre değişiklik gösterebilmektedir.

“Ölçü graffiti için önemli bir unsurdur. Harflerin birbiri ile olan iletişimi büyüklük ve küçüklük oranlarını göze çarpmadan tasarlaması halidir...Ancak her graffiti sanatçısının ölçü anlayışı farklı olabilir.” (Karakiraz, 2019, s. 56)

2. Çizim Tarzı (Stil)

Graffiti sanatçıları için stil kişinin grafiti kimliğini oluşturan en önemli husustur. Graffiti dünyasında kendini göstermek, diğer sanatçılar arasında fark yaratmak ve tagini görmeden dahi kim olduğu hakkında görenlerin aklına yer etmek için sanatçılar stilleri üzerine çalışmakta ve özgünlüklerini katarak belli bir stil üzerine yoğunlaşmaktadırlar.

Grafitide stili belirleyici unsurlar; grafitinin uygulandığı alan, grafitinin tipografik özellikleri, perspektif kullanımı, zorluk veya kolaylık seviyeleri gibi etmenlerdir. Sanatçılar; uyguladıkları yüzey, uyguladıkları alanın illegal veya legal oluşu, ulaşılabilir materyal zenginliği gibi unsurlar yoluyla farklı grafiti tarzlarına yönelebilmektedirler. Bununla birlikte kendi biçimsel dilini oluşturan sanatçılar kendilerine tek bir stil belirleyerek bu yönde kendilerini geliştirmeyi tercih etmenin yanı sıra farklı stillerde de uygulama yapabilmektedirler. İlk grafitiye başlayan her writerin ilk uygulamasının “tag atmak” olduğu söylenebilir.

a. Tag

Her grafiti sanatçısı kendine ait bir tag kullanmaktadır. Bu tagler sanatçıların gerçek hayattaki kimliklerini maskeleyerek grafiti dünyasında kendilerine oluşturdukları yeni kimlikleri simgeler. Bununla birlikte bir crewe bağlı olan sanatçılar içinde buldukları crewin isminide tag olarak uygulayarak gruplarının ismini duyurmaktadırlar.

Sanatçılar için tag kendi imzaları olmanın yanı sıra stillerini göstermekte bir aracı görevi gören biçimsel dillerini yansıtabilecekleri kelimeler olarak da önem taşımaktadır. Bu sebepten sanatçılar tagini seçerken özgün olmaya, akılda kalıcı olmasına ve özellikle uygulaması kolay olan harfleri barındırmasına dikkat

etmektedirler. Bununla birlikte illegal alanlarda hızlıca taglerini bırakabilmeleri bakımından kısa tag seçmektedirler.

Sanatçıların taglerini yalın bir biçimde genellikle marker veya tek bir spreyle uygulamalarına “tag atmak” olarak tanımlanmaktadır. Tag en basit ve pratik olarak sanatçıların kendilerini gösterebilmelerini sağlayan uygulama türüdür. Aynı zamanda renk, karakter, desen gibi görsel yapıları içerisinde barındırmamasından dolayı kamusal alanda her alana uygulanabilmesi; grafitiye olana bakışın vandalizme uzanmasında etken olabilmektedir.

Biçimsel anlamda bakıldığında tagler; 3 boyuta taşınamayan 2 boyutlu, iç içe geçen karmaşık bir yapıya sahip ve genellikle tek satır olarak uygulanan çalışmalardır. Sanatçıların yanlarında bulundurdukları markerla uygulanabilir pratiklikte olması sebebiyle öncesinde tasarlanmış veya düşünülmüş olma durumu görülmemektedir. Kimi sanatçılar tarafından yıldız, ok işareti, taç, hare gibi sembollerle desteklenmektedir.

Şekil 3. Tag örneği

Kaynak: (artsupplyguide.co.uk,2023)

b. Simple style

Sanatçıların grafiti dünyasına ilk girdiğinde yöneldiği stillerinden biri olduğu söylenebilir. Kelime anlamından anlaşılacağı üzere “Basit Grafiti” olarak açıklayabileceğimiz bu stil; içerisinde tasarım anlamında deformasyon, eklenti gibi derinlikler barındırmaması sebebiyle pek fazla ön taslak çalışması gerektirmeyen bir yapıdadır. Okunuşunun kolay olması sanatçının tanınmasında

fayda sağlayan bir unsurdur. Aynı zamanda bu okuma kolaylığı ticari olarak grafitiyi kafe, ofis, reklam vb. alanlarda kullanmak isteyenlerin tercih ettiği bir grafiti stilidir.

“Harflerin daha okunaklı olduğu ve kolaylıkla anlaşıldığı yazı stilidir. Günümüzde yapılan graffitilerin çoğunluğu bu stile ait olmaktadır. Bu stilde çok fazla detaya yer verilmemektedir. Harfler kalın ve okunaklı çizildiği için basit görünümlü grafiti yazıları arasındadır.” (Karakiraz, 2019, s. 75)

şekil 4. Simple style örneği

Kaynak: (Toplu, 2023)

c. Semi wild style

Bu stilin okunurluğuna bakıldığında Wild style’a kıyasla okunurluğu daha yüksek ancak Simple style’a göre çok daha detaylı çalışılan bir tarza sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte her iki stilden daha fazla estetik kaygısı barındırmaktadır. İçeriğinde çok fazla eklenti barındırmamaktadır. (Karakiraz, 2019, s. 75)

Uygulama kolaylığı olan Simple style, Bubble style gibi stillere kıyasla çok daha detaylı, biçimsel kaygıları bulunan, renk çeşitliliği görülen ve desen kullanılabilir grafitiler olması sebebiyle legal alanlarda uygulanması tercih edilmektedir. Bu stildeki uygulamalar için sanatçıların tasarım yönünün güçlülüğu ve yüzeyde uygulama pratiğinin yüksek olması gerekmektedir.

Şekil 5. Semi wild style örneği

Kaynak: (Toplu, 2023)

d. Wild style

Wild style kavramı 1974'te Tracky168 tarafından harflerin tümünün neredeyse anlaşılamayacak bir biçimde tasarlandığı grafitiler olarak ortaya koyulmuştur. (Pera M., syf11) Bu stil sanatçıların yeteneklerini, biçimsel becerilerini, temiz çalışabilme gücünü, dengeli ve uyumlu tasarım çıkartabilme yetilerini gösterdikleri bir grafiti stildir. Stilde amaç okunurluk değildir. Harfler kendi formundan uzaklaşarak bütün içerisinde dengeyi sağlayacak şekilde farklı görünümlere evrilebilirler. Sanatçılar harflerde; kırılmalar, bükülmeler, uzamalar veya kısaltmalar gibi her türlü deforme şeklini kullanabilirler.

Grafiti ile karşılaşan kitlenin “Burada ne yazıyor?” yaklaşımı grafitinin inceliklerinin fark edilmesinde ve dikkatleri üzerine çekmesine olanak sağlamaktadır. Sanatçıların uyguladıkları stille bir mesaj verme kaygısından çok yeteneklerinin sınırlarını göstererek dikkat çekmeyi ve biçimsel dillerini sergilemeyi amaçladıkları söylenebilir. Tek düze uygulamaları içerisinde barındırmaması; spreyle incelen lineler, doğru renk geçişleri, renk ve doluluk oranlarının estetik kaygı ile tasarlanarak doğru şekilde uygulanması sanatçının profesyonelliğine dair ipuçları vermektedir. Bu gibi üzerinde zaman harcanması gereken detaylara sahip olması sebebiyle uygulama alanı olarak legal alanlar tercih edilmektedir.

Şekil 6. Wild style örneği

Kaynak: (wikipedia.org,2023)

e. Bubble style

Phrase2 imzasını 1972 yılında Bubble style ile uygulayarak bu stilin ilk örneğini ortaya koymuştur. Sanatçı uygulamasını yaptığı dönemde stilini Softie olarak adlandırmıştır. Balon formuna benzer bu stil grafiti dünyasında kendine Bubble style olarak yer bulmuş ve günümüzde de birçok sanatçı tarafından tercih edilmektedir. (Pera Müzesi, 2014, s. 11)

Bubble style biçimsel olarak kolay okunabilen, herhangi bir karmaşıklık içermeyen ve özellikle keskin hatlar barındırmayan bir grafiti stildir. Kullanılan harflerin köşe noktaları harflerin formunun anlaşılır kalabileceği ölçüde kıvrılarak neredeyse ardı ardına dizilmiş balonlar görünümünde uygulanmaktadır. Bu uygulama biçimi grafitiye sevimli bir kimlik kazandırırken pratik bir çalışma olmasına olanak sağlamaktadır.

“Bubble Style’a yakından bakınca, harflere bir tarz kazandırmaya çalışılan, neredeyse ilkel denebilecek bir tür yazı olduğu görülebilir. Öte yandan bence, konunun acemilere adlarını desen halinde çizmelerini söylesek, Bubble Style ya da pek çok ok içeren çizimler ortaya çıkması büyük olasılık.” “...Ne var ki, görünüşte basit olan her şeyde olduğu gibi hem klasik hem anlaşılır harfler çizip, bir yandan da onları kişiselleştirmeyi başarmak kolay iş değil.” (Pera Müzesi, 2014, s. 211)

Şekil 7. Bubble style örneği

Kaynak: (thegraffitibible.wordpress.com,2023)

f. Throw up

Bu grafiti stili sanatçıların isimlerini duyurmak adına bıraktıkları tagler ile aynı amacı içerisinde barındırmaktadır. Ancak sanatçılar, yalnızca tagini bırakmak yerine bu tagi daha boyutlu ve büyük ölçülerde uygulayarak dikkat çekebilecek şekilde uygulamaktadır. Tagde olduğu gibi hızlıca uygulanan ve üzerine çok fazla vakit ayrılmayan stillerden birisidir. Bu sebepten renk çeşitliliği azdır ve genellikle ışık-gölge, perspektif gibi detayları içerisinde barındırmaz. Malzeme erişilebilirliği ve legal alanların kısıtlarına kıyasla kamusal alanın çokluğu, sanatçıların isimlerini daha hızlı, az maliyetli uygulayıp farklı noktalarda sergileyebilmeleri açısından bu stili tercih ettiği söylenebilir.

“Bir başka biçim “hızlı grafiti” olarak bilinen türdür. Bu tür grafitide estetik hız için feda edilir ve sadece iki ya da üç renkle oldukça çabuk bir biçimde bir eser yapılır. Bazen tek renkle bile yapılabilir. Bir yapıt sanatçının isminin çok daha karmaşık ve estetik olarak iki ya da üç renkle farklı harf biçimleri ve fontlarıyla çizilmesidir (Resim 27). Bu tarz bir eser elbette çok daha fazla zamanda yapılır ve sanatçının yakalanması riskini arttırır...” (Kahraman, 2009, s. 66)

Şekil 8. Throw up örneği

Kaynak: (Akıncı & Dursun, 2021, s. 1725)

g. Roll up ve Roof top

Rool kelimesinin anlamına bakıldığında rulo olarak karşılık bulmaktadır. Stilin kendisi grafitinin uygulama yönüne dair ipuçları vermektedir. Bu stilde grafitide genel kullanımında tercih edilen sprej yerine rulo fırçalarla uygulama yapılmaktadır. Bu durum grafitide line'ın rulonun genişliği kadar olmasına yani alışılmış görünümlere kıyasla daha kalın ve incelmek-kalınlaşma gibi farklı oranların olmamasına yol açmaktadır. Sprej kullanılmamasının bir diğer sonucu olarak fill-in de detaylı desenler, karakter kullanımı, renk geçişleri gibi incelikleri barındırmamaktadır. Ancak bu gibi detayların olmamasıda grafitinin kelime olarak kolaylıkla anlaşılabilmesine ve sanatçının iletmek istediğini tagi veya mesajı doğrudan yalın bir biçimde sunabilmesine olanak sağlamaktadır. Ölçü olarak büyük yüzeylere büyük ölçülerde uygulanması sanatçıların görünürlüğü ve grafitinin dikkat çekiciliğini arttırmaktadır.

Şekil 9. Roll up örneği

Kaynak: (tr.pinterest.com,2023)

Roof top'ın karşılığına baktığımızda ise “çatı üstü” olarak dilimize çevrilmektedir. Roof top'da olduğu gibi bu stilde kendi uygulama yöntemini doğrudan stil isimlendirmesi olarak almıştır. Grafitilerin çatıların üzerinde uygulandığı şekline de Roof top denilmektedir. Bu stilin önde gelen isimlerinden Berlin sanatçısı Kripoe olduğu söylenebilir. Sanatçı Türkiye ziyaretinde uyguladığı çokça Roof top stil sayesinde ülkede de bu stilin artmasına fayda sağlamıştır. (Karakiraz, 2019, s. 80)

Şekil 10. Roof top örneği

Kaynak: (tr.pinterest.com,2023)

h. Bombing

Bu grafiti stili 2000'li yılların başında ortaya çıkarak birçok sanatçı ve crew tarafından İstanbul'daki kamusal alanlara uygulanmıştır. 2008 yılı sonrasında ülkeyi ziyarete gelen yabancı grafiti sanatçıları tarafından da uygulanarak grafiti sayısı artmaya başlamıştır. Roof top stilinin ülkede uygulanmasında ön ayak olan Berlin'li sanatçı Kriope Bombing stilinde de İstanbul içerisinde özellikle Taksim ve Tünel bölgesinde yoğunlaşarak grafitilerini uygulamıştır. Kendisi ile özdeşleşen sarı renkli yumruk çalışmaları ülke içinde ismini duyurmada önemli bir rol oynamıştır. Sanatçı alışılmış yüzeyler dışında çatılara, kepenklere grafitiler yaparak Türk sanatçılara grafitinin sınırlı bir uygulama yüzeyi olmadığını ve özgür şekilde her kamusal alanda kendine yer bulabileceğini göstermiştir. (Dindaş, 2009, s. 84)

Bombing genellikle kamusal alanda illegal olarak uygulanan bir stildir. Hızlıca uygulanmasında illegal oluşunun sonucu olduğu söylenebilir. Bu hızın getirdiği estetik kaygının olmayışı kaçınılmazdır. Grafitilerde karakter, renk oyunları, desenli fill-in kullanımı, görsel dile uygun tasarlanmış harfler görülmesi mümkün değildir. Tam aksine iç boyaması genellikle tek renk, line'ı tek hamlede yapılabilir şekilde tek düze ve duraksamadan hızlıca çerçevelemenin kolay olduğu bubble stil'a yakın formlar kullanılmaktadır. Az ürünle çok grafiti çıkarmakta sanatçıların malzemeye ulaşılabilme gücünü zorlamayan bir etkidir.

“Kelime anlamı olarak bombalama anlamına gelmekte ve çok sayıda graffiti yapma eylemi denmektedir.” (Karakiraz, 2019, s. 81)

Şekil 11. Bombing örneği

Kaynak: (reddit.com,2023)

i. Soyut grafiti

Soyut grafiti, grafiti stilleri arasında en özgür tür olduğu söylenebilir. Sanatçının kendi biçimsel dilini istediği üslupla uyguladığı grafitilerdir. Uyguladığı malzeme, uyguladığı yüzey, kullandığı tipografik stil, duygusunu anlatmak istediği görsel form sınırsızdır. Grafitide kalıplaşmış line, fill-in, shadow gibi katmanları bu tarz grafitilerde görülmemektedir. Bu durum sanatçıların tamamen kendilerini yansıtmalarına ve filtrelemeden duygu, düşüncelerini uygulamasına olanak sağlamaktadır.

“Biçim ve renk konusunda sınır bulunmamaktadır. Bu stil 2000 yıllardan sonra meşhur olmuştur. Graffitide fırça, akma, patlama, sıçrama efektleri ile bir görüntü oluşturma olarak uygulanmaktadır. Bazen de bir yazı abstract bir şekilde de oluşturulabilir. Sanatçı bu stilde oldukça özgün ve Freestyle boyama tekniği uygulamaktadır. MadC ve Smash gibi ünlü graffiti sanatçıları abstract tekniğinde çok iyi işler ortaya koymuştur”. (Karakiraz, 2019, s. 82)

Şekil 12. Soyut grafiti örneği

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 102)

j. 3D grafiti

Grafitinin bu stilde uygulanması diğer stillere kıyasla çok daha incelik isteyen bir uygulamadır. 3D grafiti stili; grafitinin ışık, gölge, perspektif gibi biçimsel özelliklerin doğru ölçüde kullanılarak 3 boyutlu tasarlanmasıdır. Uygulandığı yüzey üzerinde kendine ait derinliği varmışçasına illüzyona sahip

3D grafitiler için; kullanılan renk geçişleri, doğru oranda her bir bir tasarımın birbiri üzerine uzak-yakın ilişkisi özenle çalışılmaktadır.

Tek düze 2 boyutlu grafiti stillerine kıyasla ilgi çekiciliği ve izleyici toplama gücü çok daha yüksek bir stil olduğu söylenebilir. Görsel beceri ve perspektif bilgisi gerektiren 3D grafiti stili profesyonelleşmiş veya eğitimini almış sanatçılar tarafından doğru şekilde uygulanabilmekte ve yeni başlayan sanatçılar tarafından tercih edilmemektedir.

Dünya çapında bu grafiti stilini kullanan sanatçılar arasında ön plana çıkan kişinin DAIM olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra 3D grafiti stilinde kendini göstermiş olan diğer sanatçılar ise Loomit, Odeith, Delta, Zedz, Shadowner, mr Magic, Hownosm, Neck, Seak olarak sıralanabilir. (Karakiraz, 2019, s. 83)

Şekil 13.3D grafiti örneği

Kaynak: (youtube.com,2023)

k. Mural grafiti

Mural kelimesinin anlamına baktığımızda duvar olarak karşılık bulunduğunu söyleyebiliriz. Kepen, tren gibi farklı kamusal alan yüzeylerine uygulanabilen diğer grafiti stillerine kıyasla Mural grafiti genellikle duvarda sergilenir şekilde görülmektedir. Tipografik formlarla kısıtlı kalmayan bu stil; karakter, soyut tasarımlar şeklindedeki sıkça görülebilmektedir. Hızlı uygulanan grafitilere kıyasla daha uzun süre üzerinde vakit harcanan, öncesinde taslak çalışılan ve bu yönleriyle daha çok legal duvarlarda görebildiğimiz bir grafiti stildir. Belediyelerin şehir içerisinde desteklediği ve kendine has festival, etkinlikleri

olan grafitilerdir. Bununla birlikte yüksek bina yüzeylerine uygulanarak tüm çevresine ulaşabilen boyutlarda kullanımı sebebiyle reklam alanında da grafiti sanatının kullanımına olanak sağlamaktadır.

Sanatçılar uyguladıkları Mural çalışmalarda farklı teknikler kullanabilmektedir ancak çoğunluğun su bazlı boyaları tercih ettiği söylenebilir. Özellikle büyük ölçekli çalışmalarda astar ve taslak kullanımı görülmektedir. (Cansız, 2012, s. 33)

“2 ya da 3 boyutlu olabilen, küçük ölçeklerden büyük ölçeklere kadar uzanan, sokak sanatının en ilgi çekici türlerinden bir tanesidir. Ölçeğine bağlı olarak bulunduğu mekânı tamamlamada rahatlıkla işaret ögesi olabilecek bir etkiye sahiptir.” (Cansız, 2012, s. 35)

Şekil 14. Mural grafiti örneği

Kaynak: (lopçuk.org,2023)

3. Renk Kullanımı

Nasıl ki bir tabloda kullanılan renk değerleri, renk çeşitliliği gibi unsurlar resmin duygusunu oluşturmada önemli bir etkense, grafiti içinde sanatçıların vermek istediği mesajı veya düşünceyi iletebilmelerinde destekleyici unsurlardan biridir. Ancak grafiti sanatçıları için renk çeşitliliği; malzeme ve sprey

çeşitliliğini gerektirmektedir. Kamusal alana illegal olarak grafiti yapan, herhangi bir maddi destek almayan sanatçılar için renk kullanımını arttırmak çok da kolay olmayan bir durum haline gelmektedir.

Kullanılan her bir renk için ayrı bir spreye, markera, boyaya ihtiyaç duyan grafiti sanatçılarının tag, simple style, throw up gibi daha çok ismini duyurmanın hedeflendiği, az malzeme kullanılan stillere yöneldiği görülebilir. Bu durum kamusal ve özel alanda yer alan grafitiler arasında renk çeşitliliğinin farklı düzeyde olmasına etkili olabilmektedir. Legal olan kamusal alanlarda, özel sergileme ve ticari amaçlı uygulanan grafitilerde sanatçıların anlatmak istedikleri mesaj veya biçimsel dilini göstermek gibi önceliklerini karşılayabilecekleri olanaklara ulaşabilmesi çok daha olasıdır.

Dilediği renklere ulaşamayan veya maliyet nedeni ile kısıtlamaları bulunan bunun yanı sıra estetik kaygısı yüksek profesyonel sanatçılar, grafitide renkleri karıştırarak kullanmak şeklinde tanımlanan “fade” uygulamasıyla iki renk arasında yumuşak bir geçiş oluştururken yeni bir renk ortaya çıkartabilmektedirler.

“Ay’ın (2018) ifadelerine göre ise: ... Hatırlatmakta fayda görüyorum: Sprey boyanın renk skalası ne kadar genişse graffiti de renk o kadar artmaktadır ve bu da yapılan işleri genişletmiş ve şekillendirmiştir. 70’lerin sonu ile 80’lerin hemen ilk çeyreğindeki işlerin arasındaki renk çeşitliliği hemen göze çarpabilir. Önceleri siyah ve beyaz renklerle imzalar atılırken, malzemenin çeşitlenmesiyle işler biraz daha renklenmiştir. Ayrıca renk stili destekler ve işi öne çıkarır.” (Karakiraz, 2019, s. 51)

4. Desen Kullanımı

Desen kullanımı, kendini diğer grafitilerden ön plana çıkarabilme, vermek istediği mesajı olan sanatçıların detaylandırmaları ile duygusunu güçlendirme aracı olarak kullandığı bir uygulamadır. Genellikle Fill-in boyamasında farklı desen kullanımı görülmektedir.

Grafitilerin genellikle soyut olmayan stillerinde çokça gördüğümüz bir diğer desen ise highlight olarak adlandırılan parlama efektleridir. Grafitiyi boyutlu hale getirmesinin yanı sıra dikkat çekiciliğini arttırmada ve ilgi toplamada etken olduğu söylenebilir. Kimi zaman dağınık bir görünümde

kullanılırken kimi zaman ise yıldız şeklinde görülebilmektedir. Grafitinin aslın malzemesi olarak bilinen spreynin, grafiti üzerindeki simgesi olarak boya akıntıları ve sıçramaları da sanatçıların tercih ettiği desen kullanımlarındandır. Bu desen formu grafitinin her stilinde görülebilmektedir.

Şekil 15. Highlight kullanımı örneği

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 86)

Daire formu, grafiti sıçramaları ile genel görünümde çokça kullanılan desenlerdendir. Grafitinin fill-in boyamasında veya astar üzerindeki arka planda kendine yer bulabilen bu desen; dinamik bir görünüme yardımcı olarak grafitinin sadelikten uzaklaşıp farklılaşmasına olanak sağlamaktadır. Ok işareti de sanatçıların grafitide yer alan harflerin uzantısı olarak veya harf aralarında kalan boşlukları doldurarak genel görünüme bütünlük katmak amacıyla çokça kullandıkları bir desendir. Bu form grafitinin dinamikliğini arttırarak izleyiciyi farklı yönler yönlendirebilmeyi sağlamaktadır.

Şekil 16. Grafiti örneği

Kaynak: (instagram.com,2023)

Günümüzde grafiti sanatının yayılması, sanatçıların estetik değer kaygıları taşınması, güzel sanatlar okulundan mezun sanatçılar yetişmesi ve internet aracılığıyla sanatçıların kıyaslanabilir birçok farklı ülkede yer alan grafitilere erişebilmesi gibi nedenler uyguladıkları grafitilerin içerisine farklı desen çeşitlerinin bulunmasına etken olmuştur. Bu sebepten dolayı gül, alev, yıldırım, dalga, kalp, taç vb. birçok farklı desen formundan bahsedilebilir.

5. Karakter Kullanımı

Grafitiler ve grafiti sanatçılarının günden güne artışıyla her iki grup içerisinde rekabet ortamı oluşmuştur. Bu kalabalıklar arasından sıyrılmak, kendini ön plana çıkartmak isteyen sanatçılar grafitilerini farklılaştırmaya, estetik değer katmaya ve bunların getirisi olarak karakter kullanımına başlamışlardır. Grafitilere eklenen karakterler hem grafitiyi ilgi odağı haline getirirken hemde desteklenmesi gereken düşüncelerin anlatımında kullanılır hale gelmiştir. Yalnızca karakter üzerinde kendini geliştiren ve “Leo” gibi bu alanda öne çıkmış sanatçılara rastlamak mümkündür. Sanatçı panda karakteri ile grafiti dünyasından uzak kitlelere dahi ulaşmayı başarmış ve bu pandaların yer aldığı alanlar sosyal medyada paylaşım amacıyla fotoğraflanan grafiti duvarları haline gelmiştir

Grafitiler ile birlikte kullanılan karakterlerin genelinde hip hop kültürüne ait giyim tarzı olan writerlar veya kadın figürleri görmek mümkündür. Bu karakterlerde cap ismi verilen şapkalar, sırt çantaları, ellerinde yer alan spreyler gibi grafiti aksesuarları görmek mümkündür. Bunların yanı sıra gündeme ait dizi, film karakterleri, rap sanatçıları gibi ilgi çekebilecek karakterlerde sanatçıların grafiti uygulamalarında kullanılmaktadır.

Şekil 17. Karakter kullanım örneği

Kaynak: (youtube.com,2023)

6. Malzeme Kullanımı

“Duvarların Dili” kitabında yer alan Tunç Dindaşın grafiti malzemeleri hakkındaki yanıtları doğrultusunda; Türkiye’de ulaşılabilir ilk malzeme: beyaz eşya boyamak için kullanılan, beyaz renkteki grafiti yapımına pek de elverişli olmayan sprej boyalardır. Bu boya markaları ileriki dönemde siyah ve kırmızı renkte sprej üreterek sanatçının grafitilerini çeşitlendirebilmesine olanak sağlamıştır.

Levis ve Krylon markası bu sprejlerin ilk örnekleridir. İlk olmasının verdiği pahalı satışlar her ne kadar var olsada hala ulaşılabilirliğin düşük olmasına yol açmaktadır. Bu sebep doğrultusunda kendine farklı bir yol bulan sanatçı deodorant ve parfüm başlıklarını kullanmaya yönelmiştir. (Pera Müzesi, 2014, s. 112-113)

Grafitinin geçmiş dönemlerdeki mağara duvarlarından bu yana sürdürüldüğü düşünüldüğünde ve sanat olarak kabul görülmediği zamanlarda dahi kendi malzeme ve sergileme alanını yaratabilen yapısı dolayısıyla uygulamasının engellenebilir olmadığını söylenebilir. Sanatçılar ulaşılabilirliğin az olduğu süreçlerde dahi ayakkabı cilası şişesini “marker” olarak kullanabilirken, yangın tüpünü ise sprej şişesine dönüştürebilme olanağına sahiptirler. (Aral, 2018, s. 54)

Farklı uygulama malzemesine yönelim sanatçıların ürünlere ulaşamıyor olmasının yanı sıra yaratıcı uygulamalar ortaya çıkartma ihtiyacından da doğabilmektedir. Örneğin Carlos Mare isimli New York sanatçısı tipografik anlamda kendini sınırların ötesine taşıyarak metal malzeme ile grafiti çalışması ortaya koymuştur.

Malzeme konusunda yaratıcı davranan ve maliyet sebebi ile farklı ürünlere yönelen bir diğer sanatçı Iakovos Volsovdur. Sanatçı ikinci el kıyafetler ile tipografik bir form yakalamıştır. (Aral, 2018, s. 54)

Günümüzde grafiti sanatçılarının ulaşabilecekleri malzemelere özel birçok farklı dükkân bulunmaktadır. Bu dükkânlar içerisinde marker, sprej, sprej başlığı gibi grafiti uygulama araçlarının yanı sıra hip hop kültürüne dair tekstil ürünleri, dergi ve kitaplar, albümler bulabilmekte mümkündür. Bu dükkânlar, İstanbul’da grafitilerin yoğunlaştığı semtlerden Kadıköy, Beyoğlu, Bakırköy ve Şişli gibi konumlarda yoğunlaşmaktadır. (İnal, 2011, s. 23)

B. Grafitinin İçerik Öğeleri

Sanatçılar, grafitilerin biçiminin yanı sıra içeriği konusunda da çeşitlenmektedir. Kimi sanatçı estetik kaygılar ile görsel değerlere uygun çalışmaya odaklansa da kimisi grafitinin vermek istediği mesajla ön plana çıkmayı tercih etmektedir.

1. Mesaj İçerikli Grafitiler

Sanatçıların grafiti ile “ben buradayım” deme ihtiyacının yanı sıra “benim böyle bir fikrim var” düşüncesi grafitilerde mesaj içeriğinin oluşmasına yol açmıştır. Sanatçılar kendi dünyalarında ulaşamadıkları kitlelere grafitileri ile ulaşıyorlar ve kendi seslerini duyurabilmektedirler. Bu mesajlar; insanın hakkında fikir sahibi olabileceği her konuyu kapsamaktadır. Ancak Berlin Duvarında yer alan grafitiler sonrasında var olan duruma karşı çıkma eylemi olarak kullanılmaya başlandığı söylenebilir.

“Grafitinin doğasında olan siyasi yönünün yanı sıra siyasi gruplar ve bireyler de grafitiyi kendi görüşlerini yaymak için kullanmışlardır. Bu tür kullanım genelde aşırı sağ ya da aşırı sol gruplarda görülmektedir. Bu gruplara göre kendi reklamlarını yapacak paraları yoktur ya da yönetici sınıfın veya devletin basın ve medya organları onların görüşlerine yer vermedikleri için bu tarz grafitiler “Gamalı Haçlar ve Nazi Simgeleri” kaba ve düşmancıl olarak algılanabilir.” (Kahraman, 2009, s. 71-72)

Grafiti, sergi alanlarına girmeyen toplumlara dahi ulaşabilmektedir. Her bireyin günlük yaşamında, sokağa çıktığında sıklıkla rastlayabileceği bir sanattır.

Bu sergileme yönü grafitinin iletişim gücünün yüksek olmasına olanak sağlamaktadır. Ülkemizde de grafitinin mesaj iletebilme ve kitleye seslenebilme gücü dikkate alınarak birçok farklı etkinlik ve proje çalışması yapılmaktadır.

Ülkemizde yer alan etkinliklerden biri olan “Kızlara Ses Ver” kampanyası Nat Geo ve UNICEF ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlik dahilinde grafiti sanatçısı High Hero Kadıköy’de yer alan bir bina üzerine konuya dair mesaj içeriği barındıran bir grafiti uygulamış ve bu grafitide Malala Yousafzai isimli kız çocuklarının destekçisi haline gelen bir kadının portresini tasarlamıştır. Bir diğer mesaj içerikli çalışmaları barındıran etkinlik ise “Griye İsyan” belgeselidir.

Mr.Hure, Luck Punch ve Olihe isimli sanatçılar Redbull ile birlikte şehrin griliğine karşı durmuştur. Sanatçılar belgesel kapsamında Çanakkale Yukarıköy’de bir ilkokulu boyayarak okulu renklendirmişlerdir. (Uğur, 2018, s. 82-86)

“Çocukla Çocuk Ol” etkinliği ise dünya çocuk hakları günü dolayısıyla hazırlanarak Fatih’te gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte grafiti sanatçıları mülteci çocukların dertlerini kendi dilleriyle ortaya koymuşlardır. Belal Khaled, Leo Lunatic, MET ve Reach Geblo etkinlikte yer alan isimlerdendir. (Uğur, 2018, s. 86-87)

Türk grafiti sanatçıları Met, Reach Geblo, Mr.Hure ve Rulez ise Suriyeye giderek ülkede yaşanan iç savaş ve olumsuzluklara karşı grafitileri ile mesajlarını bırakmışlardır. Met, “Buradaki Çiçekleri Siz Kopardınız” diyerek grafitisi ile Suriye’den tüm toplumlara mesaj vermeye çalışmış ve kendilerini sorgulamaya iterek yardım çağrısı yapmıştır. (Uğur, 2018, s. 89-90)

Şekil 18. Mesaj içerikli grafiti örneği

Kaynak: (cekmekoy2023.com,2023)

Yardım konusunda hep bir şekilde eksik kalındığını dile getiren grafiti sanatçısı Met, kendini ifade ederken küresel bir sorumluluğun eksikliğine vurgu yapar. Yaptığı çalışmada bir çiçeği koparan el görselinin yanı sıra bir de metin olarak bir mesaj yer almaktadır. “Buradaki Çiçekleri Siz Kopardınız” ifadesiyle

savaşın ve ölümün donuk duygusunu görsel ve yazıyla anlatmaya çalışır” (Uğur, 2018, s. 89)

2. Mesaj İçeriği Olmayan Grafitiler

Grafiti bulunduğu alana iz bırakma dürtüsüyle ortaya çıkmıştır. Bu duygu günümüzde sanatçıların kendilerini gösterebilecekleri bir sanata dönüşmüştür. Sanatçıların mesaj iletme kaygısı taşıyan taraflarının yanı sıra yalnızca adını duyurmak, üstün görsel yetilerini göstermek, varlığını kanıtlamak gibi duygularla grafiti uyguladıkları da görülebilmektedir.

Her sanatçı grafiti dünyasına girdiği süreçte ilk olarak kendini diğer sanatçılara gösterebilmek, diğer crewlere girebilmek ve tagini hatırlanır kılmak için stilini ön plana çıkaran çalışmalar üretmeleri gerekmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda ortaya koyulan grafitilerin genelinde mesaj kaygısı yerine estetik kaygı ön plandadır.

IV. KAMUSAL ALAN

A. Kamusal Alan Kavramı

Kamusal alan kavramı grafitinin var olduğu sokakları kapsayan bir alan olması bakımından araştırılmalı ve İstanbul'daki kamusal ve özel alanda yer alan grafitilerin biçim ve içerik analizleri konusunu anlayabilmek bakımından incelenmelidir. Grafitinin ortaya çıktığı konumun karşılığı olarak kamusal alan gösterilebilir. Tüm gelişmelerinin sokaklar üzerinde tarihe tanıklık etmesi sebebiyle grafiti adına kamusal alan önemli bir izleyici ve paylaşım ortamı oluşturmaktadır. Grafitinin sergilenme mekânı olarak insanlarla tanıştığı bu alan araştırmanın anlaşılması açısından önemli yer bir tutmaktadır.

1. Kamusal Alan Nedir?

Kamusal alanın kelime karşılığı incelendiğinde; ortaya çıkışıyla ve değişimiyle birlikte, farklılıklar barındıran birçok görüş ve sınırlılıklarla çerçevelenen düşünsel bir tanımlamaya sahiptir. Kamusal alan kavramını anlayabilmek için özel alan tanımlaması hakkında da bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Şu yüzdendir ki özel alan olarak tanımlanan bir bölge kamusal alan olamayacağı gibi kamusal alan olduğu iddia edilen bir bölgede özel alan kapsamına giremeyeceği söylenebilir. Bu yolla kesin çerçevesi çizilememiş özel alan kavramı kamusal alanında hattının silikleşmesinde rol oynayabilmektedir. Bu anlamda özel alan kavramının temeli olan “özel” hakkında TDK şu şekilde bir açıklamada bulunmuştur. “Devlete değil, kişiye ait olan, hususi, resmi karşıtı.” (sozluk.gov.tr,2023)Karşılığı bireyselliğe yönelik ve kendine has olan özel alan tanımlaması bize kamusal alanın içeriği hakkında da ipuçları vermektedir.

Kamusal alan kavramının kelime kökenine indiğimizde ise Eski Yunan dönemine dayandığını söyleyebiliriz. Ancak kavram tanımlaması ilk olarak Alman felsefeci olan Jürgen Habermas tarafından “Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü” kitabı ile ele alınmış ve kamusal alan modeli üzerine düşünürler tarafından tartışma ve fikir alışverişi daha da hareketlenmiştir. Habermas kitabın

içeriğinde kamusal alandan şu şekilde bahsetmiştir. “...Yunanlıların bilincinde kamu, özel alanın karşısında bir özgürlük ve istikrar alemi olarak yükselir. Her şey ancak kamunun ışığında açığa çıkar, herkesin gözüne orada görünür. Meseleler vatandaşlar arasındaki konuşmalarda dile gelir ve şekillenir; eşitler arasındaki çatılmada en iyi olan ortaya çıkar ve gerçek özüne bürünür – şanın ölümsüzlüğüne. Hayat kavgası ve hayati ihtiyaçların karşılanması zorunluluğu, *oikos*’ un sınırları içinde utançla saklanırken, *polis* onur kazanabilen serbest bir alan sunar.” (Habermas, 2018, s. 60) Habermas’ın anlatısında “oikoz” terimi özel alanları, “polis” terimi ise kamusal alanı ifade etmek için kullanılmıştır. Bununla birlikte özel ve kamusal alanlarının Yunan şehir devletinde net bir şekilde ayrıldığı söylenebilir. Günümüz sınırları ve kuralları hâkim olmamakta olsa da kamusal alanın özgür hareket edilebilir olduğu özel alanın ise sınırlayıcı olduğu yönüyle birbirinden ayrılmıştır. “Özel alanla kamusal alan arasındaki ayrımı en anlamlı şekilde ifade eden durum, gizlenmesi gerekenle açıkça sergilenmesi gereken şeylerin bulunmasıdır. Özel alan, insan bilgisine kapalıdır ve bir yanıyla gizli olanı saklı tutar.” (Onat, 2013, s. 32)

Kamusal alan hakkında dikkate değer görüşleri olan bir diğer isim ise siyaset felsefecisi olan Hannah Arendt’dir. Kendi kamusal alan modelini ortaya koyan Arendt kamusal alan ile özgürlük kelimelerini iç içe geçirilmiş bir halde bize sunar. (Habermas, 2018, s. 60) “Hannah Arendt, iki dünya savaşının yaşandığı bir dönemde, toplumsal acılara ve sorunlara tanıklık eden bir düşün insanı olarak kendi kamusal alan modelini geliştirmeye çalışmıştır.” (Onat, 2013, s. 27) Düşünürün ortaya koyduğu modelde kamusal alan; birey dilediğinde kendini ifade edebilen, içinden gelen şekilde eylem ve harekette bulunabilen özgür bir alandır. Arendt kamusal alan kavramını tanımlarken özel alan hakkında da düşüncelerini ortaya koymuş ve kıyaslar ile örneklendirerek konunun derinleşmesine fayda sağlamıştır. “...Arendt için özgürlük, yurttaşların birbiriyle karşılaştıkları ve yeni ilişkiler kurdukları kamusal alanda ortaya çıkan bir olguya işaret eder. Bir başka ifadeyle Arendt, Antik Yunan düşüncesinde var olan anlayışa bağlı olarak, siyasal özgürlük anlayışı geliştirir ve bu özgürlüğün ortaya çıkma zemini olarak da kamusal alanı gösterir...” (Yılmaz, 2007, s. 228) Buna ek olarak bir çok düşünür ve görüş tarafından anlamlandırılmaya çalışılan kavram olan kamusal alan, incelediğimiz konu yönelimiyle birlikte bakıldığında

toplumdaki her sınıfa ait bireyin özgür bir şekilde içerisinde bulunabildiği, herkes tarafından ulaşılabilir düzeyde olan alanlar olarak bahsedebiliriz. “... kamusal alan toplumdaki her kesimin ortak olarak kullandığı etkileşim içinde olduğu, farklılıkların ve farklı kimliklerin katılımına açık alanlardır, kamusal alan bir ülkenin veya toplumun açıkça görünür ve gözlemlenebilir olduğu alandır yani kamusal alanlar bir toplumun veya ülkenin vitrini niteliğindedir...” (Şahin, 2019, s. 17)

2. Ülkemizde Kamusal Alan Kavramı

Araştırma içeriğinin Türkiye sınırları içerisinde gerçekleşmesi sebebiyle kamusal alan kavramının Türkçedeki karşılığını incelemek ve anlamak gerekmektedir. Kamusal alan tanımlamasında açıkça belirtildiği üzere, alan kamuya yani topluma açık ve kullanılabilir olduğu söylenebilir. Ancak kamusal alan kavramına dair kaynak ve düşünülerin ortaya çıktığı bölgeler ve dil farklılıkları sebebiyle ülkemizde birebir anlatıldığı şekilde kullanılmayan taraflarının da olduğundan bahsedilebilir. Bu anlamda kamusal alan kavramının kökeni olan kamu hakkında TDK şu şekilde bir açıklamada bulunmuştur. “Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü. /Bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme. /Hep, bütün.” (sozluk.gov.tr,2023) Açıklanan şekilde kamu yalnızca topluma ait bir kelime kapsamına girmemekle birlikte doğru orantılı olarak kamusal alan çerçevesinde bakıldığında da hem devlet hem de topluma karşılık gelen tanımlamalar sahip olduğu söylenebilir. Bu sebep dolayısıyla araştırma, kamusal alanın halka açık hale getirilmiş mekanları olarak karşılık bulduğu anlamı kullanılarak ortaya konulmuştur.

Eski Türkçe geçmişiyle bakıldığında kamu; kamağ ve kamuğ olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamağ kelimesinin ilk kullanımı ise Orhun yazıtlarında (735), kamuğ ise Uygarca iyi ve kötü prens öyküsünde (1000 yıldan önce) yazıya dökülmüştür. (etimolojiturkce.com,2023)Kamu kelimesini Osmanlıcada incelediğimizde “Umim” olduğunu görmekteyiz. Bu kelime karşılığı ise “hep, bütün, cümle, herkes” ve “bütün insanlar, bütün halk” tır. Günlük olarak ise umumi kavramını herkesçe görülmemesi, saklanması gereken terimlerle birlikte kullanılmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda Osmanlıda kamu kavramını devlet kelimesiyle eş değer tutmamamızla birlikte şimdiki zamana baktığımızda kamu

kelimesi devleti çağrıştırdığı söylenebilmektedir. Bu değişimin zaman içerisinde süregelen siyasal ve toplumsal dönüşümlerden kaynaklandığı ortaya koyulabilir. (Seydim, 2019, s. 7)

Ülkemizin kamusal alan kavramını kullanım ve açıklaması farklı anlamlar ile de özdeşleşiyor olmasına karşın, yapılacak olan araştırma kamusal alanın sokaklar karşılığı ile inceleniyor olacaktır.

3. Kamusal Alanda (Sokakta) Kamusal Sanatın Ortaya Çıkışı

Toplumun özgürce hareket edebildiği ortak alan olarak bakıldığında, herkes için sosyalleşme ve yaşantısını sürdürdüğü kamusal alanın parçası olması yönünden sokakları gösterebiliriz. Sokaklar her bireyin günlük hayatta hanesi dışarısında hayata karıştığı etkileşim alanı olarak rol almaktadır. Bireylerin gelişim ve görgülerini dahi etkileyen bir faktör olan sokaklar aynı zamanda kendini toplumda göstermek ve varlığını ortaya koymak isteyen sanatçılar için de tuval olmaktan geri kalmamıştır. Geçmiş dönemlerde insanların çocukluktan itibaren sosyalleştiği çevre edindiği kendini ifade edebildiği sokaklar günümüzde bu kadar etkin rol oynamasa dahi yetişmiş bu çocukların hala boyama kitabı olmaya devam ettiğinden bahsedilebilir.

İnsanın var olduğu kamusal alanda sanatın da ortaya çıkması kaçınılmazdır. Özellikle de hane ve küçük topluluklar içerisinde kendini fark ettirmek kadar kolay olmayan sokaklar içerisinde sanatıyla ismini duyurmak, sivrilmek sanatçılar için karşılaşma alanına dönüşmüştür. Bu şekilde toplum kamusal alana doğurduğu sanat ile karşı karşıya kalır hale gelmiştir.

“20. yüzyıl başlarında dadaistlerin ‘salon sergileri’ne tepki göstermesi ve kamusal alanlarda farklı sanat etkinlikleri düzenlemesiyle başlar. Bu akımı destekleyenler, 1960’larda müze ve galerilerin işlevini sorgulamaya başlayarak sanatın artık bu ‘beyaz kutu’ların (White box) dışına çıkması gerektiğini savunur. Böylece sanatçıların kurumsallıktan kaçarak daha ‘yer’e özgü, farklı ve çeşitli estetik temsiliyet arayışlarına çıkmaları ‘kamusal sanat’ın ortaya çıkmasını sağlar. Kamusal sanat, insanları kamusal alanı kullanmaya teşvik eder, onlara kendilerini ifade edebildikleri alanlar yaratır, seslerini duyurmalarına yardımcı olur. Çevresel, sosyal, politik sorunları estetik bir bakış açısıyla dile getirir. Kamusal sanat kütüphaneler, sokaklar, parklar gibi halka açık birçok

kamusal mekânı, kısaca insanların gündelik hayatlarını geçirdikleri yerleri kendine alan olarak seçebilir ve heykel, resim, grafiti vb. farklı temsiliyet şekillerine bürünebilir” (Akdur, 2016, s. 57-58)

Kamusal alanda kendini ifade eden veya ifade araçlarını kamusal alan taşıyan sanatçıların eserleri için kamusal sanat kavramı rahatlıkla kullanılabilir. Her sanat dalında olduğu gibi kamusal sanat da var olan durum ve rahatsızlıklara eleştirel bir bakış açısıyla kendini ortaya koymuştur. Kapalı kapılar ardında istenildiği takdirde ve istenildiği kadar izleyiciye kendini gösteren eserlere karşı kamusal sanat tüm topluma bilet keserek fikir ve düşüncelerini kalabalık bir kitleye karşı yüksek sesle söyleyebilmektedir. Kamusal alanda sanat karşısında herkes eşit şekilde yer alabilmektedir.

B. Grafitinin Kamusal Alandaki (Sokaktaki) Yeri

Kendini ifade etme ve varlığını ortaya koyma aracı olan grafitinin, kendine hazır izleyici bulabileceği kurulu bir mekân olan sokakları seçtiği ve ismini ilk olarak kamusal alan üzerine yazdığı söylenebilir. Kamusal alanın seyir ekranı olan duvarlar alıcısına hızlı bir şekilde ulaşmayı başarmış fakat bunun dezavantajı olarak olumsuz dönüşlere de çok geçmeden maruz kalmıştır. İzinsiz şekilde yapıldığı takdirde yasal yaptırımları bulunması grafitinin yayılımını kısıtlamış ancak tam anlamıyla engel olamamıştır. Kamusal alanda sergileme yapmanın ve herkese ulaşabiliyor olmanın güçlü yönleri bulunsa da bununla birlikte tüm toplum tarafından gelecek olan dönüşlere de hedef olması kaçınılmazdır. Aynı zamanda konforlu özel alanda çalışmanın aksine sokaklarda grafiti ortaya koymak; hava şartları, çevrede oluşabilecek somut izleyicisinin eşliğinde uygulama yapmak, izinsiz duvarlar için tetikte olarak her an kaçma durumunun doğma ihtimalleri gibi adrenalin barındıran olumsuz unsurlar taşımaktadır.

Biçimsel anlamda bakıldığında, kamusal alanda grafiti yapıyor olmak; ön eskize sadık kalmak, yüzeyin materyaline, gereken hız gerekliliğine uyum sağlamak gibi koşullar dolayısıyla grafiti uygulamasının güç olduğu söylenebilir. Kendini kamusal alanda yetiştirmiş bir sanat dalı için bu faktörler alışlagelmiş ve kabullenilmiş koşullardır. Ve bu koşullar dolayısıyla oluşan tasarımsal, biçimsel farklılıklar kamusal alan ile sergi alanı grafitilerini ayırtmaktadır.

Kamusal alanda grafiti yapıyor olmanın getirdiği kısıtlayıcı durumların yani

sıra içerik yönünden bakıldığında eserlerin herhangi bir kurum, kuruluş veya kişiler tarafından gözlemlenmemesi, izin alınmadan ve sanatçının özgürce uygulama yapabilmesi sebebiyle grafitiyi yaratıcı kılmakta olduğu söylenebilir.

1. Grafitinin Sanata Evrilmesi

Günümüzde grafitinin sanat olup olmadığı tartışmalarına rastlamak pek de mümkün değildir. Grafiti; pek çok ülke, toplum kesimleri ve sanat camiası tarafından sanat olarak kabul edilmiş ve grafiti uygulayıcılarının sanatçı olduğu benimsenmiştir. Grafitinin yaptırımlarına dair oluşturulan konu başlığı çerçevesinde bakıldığında ülkemizde de anayasa maddelerince estetik değer taşıdığı ve özgün bir ürün olması kaydıyla sanat eseri kapsamına girdiği söylenebilir. Ancak grafitinin Vandalizm'den sanata evrilmesine dair net bir belirleyici tarih ortaya koymak pek de mümkün değildir. Grafitinin tarihine ve günümüze ulaşan serüvenine baktığımızda uğradığı değişimin sanatçıların artmasıyla oluşan stil savaşlarının meydana gelmesi, kıyaslanabilirliğin artmasıyla kendini göstermek için sivrilerek farklı tarzda ve görsel formlarda grafitiler üretilmesi grafitinin çok daha görünür hale gelmesinde etkili faktörler olduğu söylenebilir. Grafitisiyle ön plana çıkmak isteyen sanatçılar kendilerine ait ve rastlandığında kimin grafitisi olduğunun anlaşabileceği oranda özgün grafitiler çıkartmaya başlamış ve bu şekilde grafiti çeşitlenmeye renklenmeye farklılaşmaya başlamıştır. Bununla birlikte güzel sanatlar dalında eğitim alan ve aynı zamanda grafitiler uygulayan sanatçıların da bu sanat dalının sanatsal değerinin yükselmesinde etkili bir faktör olduğu söylenebilir.

İnternet kullanımı kimsenin gidip göremeyeceği grafitileri görünür hale getirmiştir. Yayılımın ve gelişiminin hızı internet hızıyla eş zamanlı hızlanarak tüm toplumların grafitilere bu mecradan da tanık olabilmesi sağlamıştır. Sanatsal anlamda kendini geliştiren, biçimsel olarak güçlenen, renklenen grafitiler toplumca dikkat çekmeyi başarmış ve sanat camiasının ilgilendiği bir dala dönüşmüştür. Bu hızlı ulaşabilme gücü sanatçılar arasındaki rekabet, dayanışma gibi zıt duyguları da güçlendiren hale getirmede etkili olmuştur.

“2000’li yıllara doğru, sanatçılara yeni alanlar açan bir dizi teknolojik gelişme olur.... Sanatçılarda, adına internet denen bu yeni “yer-olmayan”ı kuşatır.2000’li yılların başında gençler, kurallarını çok iyi bildikleri bir graffiti

kültürüyle büyümüşlerdir. Aralarından birçoğu sanatçı olmayı düşlemekte, grafiti kültür ve estetiğinden etkilenen grafik sanat okullarına gitmektedir. Öyle ki bu kuşağın grafik sanatçıları graffiti kurallarını kendi çalışmalarında yansıtır. Çok geçmeden, profesyonel sanatçı olma isteği onları grafiti yasalarını ticarileştirmek üzere, çarpıtmaya olmasada saptırmaya iter.” (Pera Müzesi, 2014, s. 33)

Banksy'nin kamusal alanda varlığını gösteren sanatlar adına büyük değişimlere yol açtığını söylemek mümkündür. Sanatçının kamusal alana yaptığı bir uygulamanın ne olacağını kararlaştırmak için 2006 yılında müzakere yapılmış ve halkın yüzde doksan üçü korunmasını isteyerek bu yönde oy kullanmasını bu duruma örnek olarak gösterebiliriz. İleriki dönemlerde yapmış olduğu sergi için “vergi mükelleflerinin parasının onun resimleri sökmek(silmek) için değil, asmak için kullandığı ilk gösterisi” ifadesini kullanmıştır ve sergilerinde yüklü miktarlarda paralar kazanmayı başarmıştır. (Ellsworth-Jones, 2015, s. 102)

2. Kamusal Alandan Özel Sergi Alanlarına

Kendilerine yer bulan tüm sanat dallarında olduğu gibi grafitide varlığını özel sergileme alanları, galeri gibi sanat camiası tarafından kabul görmüş alanlara taşımaktan geri kalmamıştır. Grafitinin popüler bir hal alması, sosyal medyada grafiti önünde çekilmiş pozların trend haline gelmesi, kafe ve restoran gibi alanların dekorunda grafitiler kullanılması, biçimsel anlamda güçlenmesi gibi etkenler sergi sahipleri tarafından da fark edilerek dünyaya kıyasla geç zamanlı olsa da ülkemizde grafitilerin sergilerde görülür hale gelmesini sağlamıştır. Aynı zamanda ekonomik zorluklara ve maddi sıkıntılara düşen veya hobisi ile mesleğini aynı noktada birleştirmeyi tercih eden sanatçılar grafiti ile para kazanmanın yollarını bulmuşlardır. Hem sergi alanlarının hem sanatçıların kendine ait fayda sağlayabilecekleri bir durum haline geldiğinde grafiti kendini sergi alanlarından uzak tutamamıştır.

Sergi alanlarına grafiti üretmek birçok anlamda da grafitileri etkileyecek unsurları barındıran bir ortam oluşmasına yol açmıştır. Çevresel olumsuz faktörlerin tamamından uzak, tercih edilebilir temiz bir yüzey, zaman genişliği gibi durumlar grafitinin daha detaylı ve incelikli çalışılmasına olanak sağlamıştır. (Pera Müzesi, 2014, s. 22)

Sergi alanlarına yönelen grafitilerin yanı sıra kamusal alanda yaşamını sürdürmeye devam etmiştir. Ve sergi alanlarına kayma durumu grafiti sanatçıları arasında iki farklı düşünce grubunun oluşmasına yol açmıştır: sergi alanlarında var olmanın başarı ve geliştirici bir unsur olduğunu düşünenler, buna karşın kamusal alandan uzaklaşmayı kısıtlayıcı ve sınırlayıcı değerlendirenler.

Türkiye’de grafiti kapsamında yapılmış ilk müze sergisi olan “Duvarların Dili Graffiti/Sokak Sanatı” isimli sergilemede bazı Türk grafiti sanatçıları da yer almış ve grafitilerini sergileme alanlarına taşıyarak bu yönelim hakkındaki tercihlerini somut olarak göstermişlerdir.

Kendine has unsurları içerisinde barındıran grafiti için sergi alanlarında yer almak köklü bir değişiklik olmuştur. Adrenalin ve heyecandan uzak, sokakta karşılaşılan kaygıların yaşanmadığı, uygulanılacak grafitinin yarın silinip gidilmesi ve kimsenin görememesi gibi duyguların aksine ertesi gün grafitisinin meraklı izleyicileriyle buluşma farklılıkları; olası bir sonuç olarak grafitilerin sergi mekanlarına alışma sürecini etkilemiştir. Sanatçıların kendi seslerini duyurmak için yaptıkları grafitilerin karşısına geçip onu anlamaya çalışan kişilerle bir araya gelme durumu gün geçtikçe normalleşerek günümüzdeki olağan halini almıştır.

“Aslında kent sanatı, özünde bağlamsal bir sanattır. Kendine özgü gücünü ve estetiğini, içinde yer aldığı çevreden alır -reklamın, gelip geçenlerin, kötü hava koşullarının ve duvarlara yazı yazma yasağının baskısı altında bir çevredir bu, orada hızlı ve fazla malzeme kullanmadan hareket etmek önemlidir. Böylesine bir sanat, “doğal” çevresinin dışında, teknik seçimlerini, yapış hızını, adrenalin patlamasını, bedava ve gelip geçici oluşunu haklı kılacak bir şey kalmadığında neye dönüşür? Üstüne üstlük, kent yapıtları bir kez sergilendikten sonra, yansız galeri uzamı için tasarlanmış öteki yapıtlarla karşılaştırıldıklarında ayakta kalabilirler mi? Banksy, sokakta yapıtlarının çevredeki çöp kutularıyla yarıştığını, ama müzeye konduklarında, Van Gogh ve Picasso’yla boy ölçüşmeye çalıştığını söyler. Sokağın istediği yetenek başkadır. “White cube”ünki başka, kent sanatçıları da daracık tuval çerçevesiyle sınırlandırıldıklarında yeteneklerini sergilemekte epey güçlük çekerler.” (Pera Müzesi, 2014, s. 22-23)

Günümüzde galeri sahipleri, sergi küratörleri, koleksiyonerler grafitiyi sanat olarak kabul etmiş ve grafiti kendini bu alanlarda var etmek istediği ve alan yetkilileriyle uzlaşabildiği takdirde kendilerine sergi duvarlarında yer bulabilmektedirler. Pera Müzesi, Harfiyat Karaköy, Labirent Sanat, Kasa Galeri, Mixer vb. sergileme alanları grafitiye kapılarını açmış ve grafiti sanatçıları eşliğinde bu sanatı bünyelerinde barındırmışlardır. Bunun yanı sıra Cins ismi ile bilinen Sabancı Üniversitesi yüksek lisans mezunu sanatçının üniversitesinde verdiği workshop gibi etkinlikler kurumlar tarafından düzenlenmektedir. Belediye ve okullarında destek çıktığı bu sanat dalı düzenlenen etkinliklerle, festivallerle de kendini göstermeye devam etmektedir.

V.ÖZEL ALAN SERGİLEMELERİ

A. Özel Sergilerin Doğuşu

Öncelikli olarak sergi kavramının ne ifade ettiğine bakacak olursak TDK'nın maddelediği açıklamaların ikisi “Alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelerin serildiği yer ve Halkın gezip görmesi, tanınması için uygun biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü:” şeklinde ifade edilmiştir. (sozluk.gov,2023)

Rönesans dönemine uzanan sergilemenin, sanatçılar tarafından kendi eserlerini sunmak yoluyla kullandıkları söylenebilir. Zanaat ile sanatın ayrışması dolayısıyla sanatçıların daha değerli görüldüğü zamanlarda bu sanatçılar çalışma alanlarının duvarlarına yaptıkları eserleri yerleştirerek atölyelerine gelen değerli kimselere eserlerini gösterme fırsatı bulmuşlardır. Bu sayede sanatçıların kendilerine ait çalışmalarını sergiledikleri alanlar ortaya çıkmıştır. (Karakeçili, 2020, s. 26)

Sergileme alanlarına müzeler açısından değerlendirilme yapıldığında Antik Yunan'da “müz” olarak tabir edilen bahçelere, tapınaklara ve kutsal anlamda kalıntılar barındıran birçok alana müze denmektedir. Ancak müze kavramını ortaya çıkaran asıl kuruluş milattan önce 4. Yüzyıldır ve uzun yıllar faaliyette olan İskanderiye Müzesidir. Sanat piyasası ise 16.yüzyılda Roma'da gelişme göstermiştir. (Artun, 2018)

“...Boticelli'ye ait bir tabloda, Mediciler Meryem'in ve İsa'nın maiyetine girebiliyorlardı. Donatello gibi sanatçılar ise, artık sadece hamilerinin siparişlerini imal etmekle kalmıyorlar, alanlarında saygı gören konosörler olarak hem müze koleksiyonunun kurulmasında hem de onarın ve röprodüksiyon işlerinde görev üstleniyorlardı. Bu işleyiş sanatçıların küratör olarak sivrilmelerine yol açtı. Ve küratörler bundan böyle, müzenin aklını temsil eden, sanat piyasasıyla himaye şebekesinin giderek karmaşıklaşan ilişkilerinin anahtarı oldular.” (Artun, 2018, s. 62)

Ve 17. Yüzyıla geldiğimizde artık sanat eserleri ilgili kitle tarafından ücret karşılığı alınan ve satılan, kendi kategorisinde pahaya sahip ürünler haline gelmiştir. Eserlerin ilgili izleyicileri ve alıcıları yönetici sınıf, aristokrasi, burjuvazi olmuştur.

Bu kitle maddi güçlerini sanatla olan ilgileriyle doğru orantılı olarak sergi eserlerini evleri süsleyen nesnelere haline getirmişlerdir. (Karakeçili, 2020, s. 28)

1850'li yıllarda ise Sanayi Devrimi meydana gelmiş bununla birlikte ise saraylar tarafından alınmış sanat eserleri ve sanatsal değeri bulunan objeler müzelere ve sanat galerilerine geri dönmüştür. (ÇALIŞKAN, 2016, s. 27)

Günümüzde bakacak olursak eser sergileme anlayışının ülkelerin kültür ve değerlerini anlamak adına büyük bir yer kapladığı görülebilmektedir. Kültür ve turizm ülkenin ekonomisine ciddi etkileri olan bir faktör haline gelmiştir. Ülkelerin kendine ait sanatçıları ve sanat eserleri her yıl birçok insan tarafından ülke seyahatlerinin artmasında etkili olmaktadır. Bu sebepler doğrultusunda birçok müze, galeri, sergi alanı varlığını sürdürmekte ve süreç içerisinde yenileri eklenmeye devam etmektedir.

B. Ülkemizde Özel Sergileme Alanları

“Yüzyıllardır Avrupa’da sanat alınıp satılan bir meta olmasına rağmen Türkiye için bu durum çok geç tarihlerde gerçekleşir. Bir dönem ressamlarımız ne yazık ki hem resim yapıp hem de başka bir meslekle ilgilenmek zorunda kalmışlardır. Sanat yapıcısı ile alıcısı arasındaki köprüyü kuran galericilik kurumu ise Batı tarzı resim sanatının Türkiye’de ilk uygulandığı 1850’lerden çok sonra 1950’lere kadar beklemek zorunda kalır. Geçen bir yüzyıl içerisinde Türk sanatçısı yapıtını satamaz, satmaya kalktığında utanır hediye etmek zorunda kalır ve değeri bilinmez bir durumda yıllar boyu tavan aralarında saklanır. Uzun zaman yaptıkları eserleri sergilemekte zorluk çeken sanatçılar, çözümünü ayakkabı ve şapkacı dükkânlarında sergilemekte bulurlar. Erken Cumhuriyet basınına ve aydınların görüşlerine baktığımızda bir galerinin kurulması sürekli gündemdedir ancak 1939 yılına kadar hiçbir hareket gözlenmez. 1939 yılında bir grup sanatçı Taksim Meydanı’nda bir dükkânda Taksim Daimî Resim ve Heykel Galerisi ismini verdikleri bir galeri açarlar. Bu galeri Türkiye’nin ilk sanat galerisi olma

ünvanını da alır ancak kısa zaman sonra Taksim Meydanı düzenlemeleri sırasında dükkân yıkılır ve galeri de kapanır. Ardından yine uzun bir bekleme sürecine girilir.” (lebriz.com,2023)

Değeri geç fark edilmiş olsa da eser sergileme kültürünün ülkelere olan ekonomik ve kültürel faydaları ülkemizde de farkında olunarak desteklenir hale gelmiştir. Ülkemizde yer alan Pera, Arter gibi birçok sergileme alanı İstanbul yoğunluklu olmak üzere sürdürülmeye devam etmektedir.

C. İstanbul’da Grafiti ve Özel Sergileme Alanları

Diğer sanat türlerinde olduğu gibi grafiti de kendini sergi alanlarına taşımıştır. Harfiyat Karaköy’de gerçekleşen “Müdahale” (2007) ve “Zigzag” (2008), Milk Gallery’nin “Hello My Name Is” (2010), KargART Sergi’de “Toplum Düşmanı” (2010), Pera Müzesinin “Duvarların Dili Graffiti/ Sokak Sanatı”(2014), Mixer’de gerçekleşen “Erör” (2014), 4 Duvar Sergi, “Açılış” (2017), Kasa Galeri “Sandığın 3 Gözü” (2018), Labirent Sanat’da gerçekleşen “Alegorik Teşhis” (2020), Black Flag Art’daki “Polemiğe Girmem” (2020) sergileri grafiti barındıran ve grafiti üzerine yapılmış sergilere örnek gösterilebilir.

Sanatçıların kendini sokakta kanıtlamış ve farklı bir kitleye farklı yollarla ulaşmak isteyen veya geçmişte hor görülmüş halinden bugüne bilet alınarak ulaşılabilir olmasının gururu ile özel sergi alanlarına yöneldiği söylenebilir. Sergi alanlarında grafiti yapıyor olmak sanatçıların kamusal alanda karşılaştıkları olumsuz hava şartları, malzeme ve duvar erişebilirliği gibi kısıtların olmayışı sanatçılara özgür bir alan tanımaktadır. Kimi sanatçılar sokakta uyguladıkları grafitiyi doğrudan sergi alanına taşısa da kimi sanatçılar ise grafiti dünyasından içerisinde parçalar barındıran eserler ortaya koymaktadır.

“Gerek bağlamı, gerek gereçleri, gerekse tekniği açısından kökten farklı bir çalışmayı aynı şekilde adlandırmak mümkün olmaz. Genel kullanım bu şekilde olsa da bilgili meraklılar ve profesyoneller ticarileştirilmeye, koleksiyon yapılmaya ve korunmaya yönelik bir yapıtı sokak sanatı ya da grafiti terimleriyle tarif etmekten sakınıyorlar.” (Pera Müzesi, 2014, s. 27)

VI. BULGULAR

Araştırmada İstanbul'da yer alan 17 adet özel alanda eser sergilemiş sanatçı graffitis ve 17 adet kamusal alanda eser sergilemiş sanatçı grafitisi olmak üzere 34 farklı grafiti biçim ve içerik başlıkları altında incelenmiştir. Grafitinin kamusal ve özel alanda yer alan örnekleri hakkında elde edilen bulgular ortaya konulması sağlanmıştır. Aşağıda yer alan listede sanatçıların hangi alanda yer alan grafitisi incelendiğine dair çizelge yer almaktadır.

Çizelge 1. Grafitileri incelenen sanatçı listesi

ÖZEL ALANDA GRAFİTİSİ YER ALAN SANATÇILAR	KAMUSAL ALANDA GRAFİTİSİ YER ALAN SANATÇILAR
1. Turbo (Tunç Dindaş)	1. Turbo (Tunç Dindaş)
2. Funk (Atakan Özdemir)	2. Funk (Atakan Özdemir)
3. TabOne	3. TabOne
4. Wyne (Doğuş Cihan)	4. Wyne (Doğuş Cihan)
5. Tilt	5. Tilt
6. Herakut (Jasmin S., Falk L.)	6. Herakut (Jasmin S., Falk L.)
7. Suiko	7. Suiko
8. Fatura (Leonard McGurr)	8. Fatura (Leonard McGurr)
9. Kr (Craig Costello)	9. Kr (Craig Costello)
10. Mr. Hure	10. Hure
11. Met (Muhammet Emin Türkmen)	11. Met (Muhammet Emin Türkmen)
12. Leo (İbrahim Kurtuluş)	12. Leo (İbrahim Kurtuluş)
13. Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	13. Reach Geblo (Emrullah Örünlü)
14. Mr.Besk (Mertcan Çalışır)	14. Mr.Besk (Mertcan Çalışır)
-	15. Omeria
-	16. High Hero
-	17. Baker (Ali Tufan Ülbeği)
15. JonOne (John Andrew Perello)	-
16. Cope2 (Fernando Carlo)	-
17. Psyckoze	-

A. Kamusal Alanda Yer Alan Grafiti Analizleri:

1. Turbo (Tunç Dindaş)

Şekil 19. Turbo'nun kamusal alan grafitisi

Kaynak: (youtube.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Turbo (Tunç Dindaş)

Bulunduğu yer: İstanbul/Kadıköy

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2020

Malzeme: Sprey boya

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Simple Style

- Biçim analizi

Şekil 20. Turbo'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafiti çalışmasında pembe, mor, mavi, yeşil, kahverengi, gri, beyaz, siyah renkleri kullanılmıştır Grafiti örneği, gri renkli, daha önce üzeri boyanmış olan bir sokak duvarı üzerine uygulanmıştır. Sanatçı grafiti genelinde canlı ve pastel renk tonlarını kullanmayı tercih etmiştir. Bu sayede grafitisini öne

çıkarak, dikkatleri üzerine toplayabileceği şeklide tagini uygulamıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.

- Sanatçı tagi ile birlikte grafitisini bir yan karakter ile destekleyerek bütünleştirmiştir. Kullandığı karakterin boyutu grafiti ile benzer orandadır.
- Sanatçı grafitinin fill-in boyasında; birbirine yakın tonlarda olan pastel renkleri kullanarak gözü yormayan yumuşak bir geçiş yakalamıştır. Bu boyamayı duvar yüzeyine paralel ve içten dışa açılır şekilde dalgalı bir desen formunda yerleştirmiştir. Ortaya çıkan yatay renk devamlılığı sayesinde izleyicinin harfleri takip etmesi sağlanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Grafitinin sol üst köşesinde ışık kaynağı yer aldığı düşünülerek; harflerin sol üst köşelerine farklı boyutlarda beyaz yuvarlak formda highlights eklemiş ve tersi yönünde line’in uzantısı olarak grafitinin gölgesi yerleştirilmiştir.
- Line’da ise; sanatçı keskin bir hat oluşturan siyah rengi tercih ederek grafitiyi bulunduğu yüzeyden ayırmış ve çerçeveleyerek ön plana çıkarmıştır.
- Sanatçı, arka yüzeyde etrafa yayılmış görünen dalgalı bir desen tasarlanmıştır. Bu desende ise içten dışa doğru koyulaşan yeşil rengin tonlarını tercih edilmiş ve fill-in boyaması ile birlikte devamlılığı olan bir görüntü ortaya çıkmıştır.
- Sağ tarafta yer alan karakterde koyu tonda gri line kullanılmıştır, bu sayede sanatçı karakteri grafitiden daha geride bırakarak grafitiyi ön planda tutmuştur.
- Sanatçı, line ile uyumlu olarak; açık tonda gri rengini hem karakterin spreyinde hemde şapkasında kullanılmıştır. Sprey başlığında ise aslına uygun olarak beyaz renk tercih etmiştir.
- Karakterin çevresinde ise grafitinin arkasında yer alan yeşil tonundaki yayılmalar aşağı doğru akma hissi verecek şekilde yerleştirilmiştir. Grafitide olduğu gibi karakterde de şapka ve sprey şişesinde beyaz renkte highlights görülmektedir.

- Sanatçı tagini sol üst köşeye konumlandırarak ve çalışmanın yapıldığı yılı ise yine solda bulunan grafitinin başlangıç noktasına yazarak eserin künyesini oluşturmuştur. Aynı zamanda karakterin sağında grafiti sanatçısı Meck'in de tagi bulunmaktadır. Karakterin altında ise "S2K" tagi yer almaktadır.
- Sanatçı, grafitinin çevresine yazdığı; "tag, tarih, crew ismi" eklemeleri için siyah renk kullanılmıştır.
- İçerik Analizi;

Şekil 21. ŞTurbo grafitisi'nin tag detayı

Kaynak: (youtube.com,2023)

- Farklı kültürlerde de görülebileceği gibi grafitinin dahil olduğu hip hop kültüründe de giyim kendine has unsurlar taşımaktadır Bunlardan bazılarının; Cap modelinde şapka takmak, bol kıyafetler giymek, spor ayakkabı giymek olduğu söylenebilir. Bu grafitide de sanatçı karaktere taktığı cap şapka ile hiphop kültürünü yansıtmıştır.
- Bunun yanı sıra; yalnızca kafa olarak çalışılan karakter elinde sprey şişesi tutmakta ve spreyi bize doğru yöneltmektedir. Karakter kızgın bir yüz ifadesi ile duvarın izleyicilerine doğru bakmaktadır. Grafitinin arkasından çıkan karakter grafitinin koruyucusu olarak yorumlanabilir. Grafiti renklerine kıyasla karakter renklerinin daha soğuk ve donuk renklerde seçilmeside karakterin kızgın ve ürkütücü ifadesini desteklemiştir.
- Karakterin altında yer alan "S2K" tagini inceleyecek olursak; Grafiti sanatçılarının bir araya gelerek oluşturdukları gruplar crew olarak

adlandırılmaktadır. Birçok sanatçı kamusal alanda yapmış olduğu grafitide, crewleri'nin de adını duyurmak için crew isimlerinin tagini de grafitileri ile birlikte duvara yazmaktadır. Turbonun da içinde bulunduğu crew "S2K" yani; "Shot 2 Kill"dir. Bu grup Türkiye'de kurulan ilk grafiti grubudur ve bu birleşim 1995 yılında gerçekleşmiştir.

- Sanatçının doğrudan güçlü bir mesaj kaygısı olmasada; Şehirde birbirinin üstüne uygulanarak devamlı değişen grafitilerin olması, bu grafitiye bir koruyucu karakter uygulaması yaparak karşısındaki bir başka sanatçıya kendini göstermek istediği düşünülebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile "H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır." hipotezi desteklenmektedir.

2. Funk (Atakan Özdemir)

Şekil 22. Funk'ın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Funk, Nuga, Wicx

Bulunduğu yer: İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2009 veya 2010

Malzeme: Sprey boya

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Semi Wild

- Seçilen eser üç sanatçılı bir eserdir. Çalışmada, sanatçılardan biri olan Funk'ın uyguladığı kısım analiz edilecektir. (Yukarıda yer alan ortadaki grafiti)

- Biçim Analizi;

Şekil 23. Funk'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Funk grafitisini diğer iki sanatçının uyguladığı karakterler arasına yerleştirmiştir.
- Grafitinin alt zemininde; tek renk olarak mor bir astar kullanılmış, iç boyasında ise; siyah, kırmızı, mor, yeşil, sarı ve beyaz renkleri kullanılmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Sanatçı, fill-in olarak düz yeşil renk tercih ederek yalın bir boyama uygulamış, bu yeşil tonunun daha açık olan yeşil rengini ise kıvrımlı kısımlara yerleştirilerek hareket yönünü belirgin hale getirmiştir. Kullanılan yeşil fill-in boyası aşağı yönde birbirine paralel çizgiler şeklinde akma hareketi ile harfler arasında birleşimler oluşturmuştur.
- Bu akan boya görünümü grafitinin dijitalliken uzak doğal ve canlı bir yapısı olduğu hissini vermiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Bunun yanı sıra beyaz renk ile grafitiye highlights eklenmiştir. Bu parlamalar için belirli bir yönden gelen ışık kaynağı kullanılmamış, grafitiyi boyutlu hale getirebilmek için farklı noktalara yerleştirilmiştir
- Line'da ise sert bir görünüm oluşturan siyah renk tercih edilmiş ve bazı noktalarda yuvarlak şekilde lekeler kullanılarak sıçrama efekti yakalanmıştır.
- Line'ın devamı olarak; grafitinin üst noktasından ışık kaynağı geldiği düşünülerek aşağı kısma blok haline gölge verilmiştir. Bu gölge üzerine ise kırmızı renk kullanılarak kıvrılma ve köşe noktalarına vurguyu yapar şekilde bulunduğu yüzeyin şeklinde şeritler eklenmiştir.

- Harf tasarımları üzerine analiz yapacak olursak; “K” harfi dışında kalan harfler birbirlerine fill-in yoluyla bağlı olacak şekilde tasarlandığı görülmektedir. Tüm harfler birbirine aralıksız ve temas eder şekilde yerleştirilmiştir.
- Harflerin alt veya üstlerinden harfe ait devam eden uzantıları abartılarak; grafitinin daha dolu ve birbirini sarmalar şekilde görünmesi sağlanmıştır. Bu uzantıların bazı bölgelerinde ikiye bölen kesikler bulunmaktadır. Bu kesikler birbirini takip eden iki çizik şeklinde kullanılmıştır. Harflerin uç kısımlarının kimi çok keskin olarak bitirilmiş, kimi ise yuvarlak hatlı kıvrılan top formunda tamamlanarak birbirini dengelemiştir. Grafitiyi bölen ve karmaşık hale getiren harf tasarımı grafitiyi Semi Wild stiline uygun hale getirmiştir.
- Grafitinin sağ üst köşesinde beyaz renkli “İstanbul” tagi eklenerek; günümüzde grafitilerin kamusal alanda, sokakta ulaştığı kitlenin yanı sıra sanal yollarda da izleyiciye temas etmesi sebebiyle grafitinin bulunduğu şehri belirtilerek konum bilgisi verilmiştir.

Şekil 24. Funk’ın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- İçerik Analizi;
- Sanatçının yapmış olduğu grafiti, sağ ve solda iki farklı sanatçının iki farklı karakteriyle birlikte yer almaktadır. Bütün olarak duvar genelinde grafitinin temasına baktığımızda sağda hayvan figürü ve solda yeşilliklerle sarmalanmış insan figürü görülmektedir. Doğanın unsurlarını taşıyan bu çalışmada Funk’da yeşil rengini kullanmış ve doğal bir bütünlük sağlamıştır.

- Gündemde çokça rastlanan hayvanlara karşı şiddet, insanoğlunun sebebiyet verdiği doğal dengenin bozulması ve buna benzer olumsuzluklar düşünüldüğünde Funk'ın ve diğer sanatçıların duvarda yansıtmak istediği mesajın doğayla aramızı düzeltmek yönünde olduğu düşünülebilir. Harflerin kıvrılmaları, birbirine dolanmaları ve yeşil renkte oluşu bir sarmaşık görüntüsü oluşturmuş ve doğa ile bağlantı kurmamızı sağlamıştır.
- Grafitide analiz edilen yukarıdaki madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Duvarın tasarımında yer alan diğer sanatçıların yansıttığı soft ve zarif duyguların aksine grafitideki kalın siyah line, kırmızı renk kullanımı, net bir yeşil renk kullanımı daha keskin ve sivrilmiş şekilde bizi bu duygulardan uzaklaştırmaktadır. Bu tasarımla iki farklı duyguyu bir arada kullanılmış ve kontrast bir görünüm yakalanmıştır. Funk grafiti yoluyla anlatmak istediklerini daha sert bir üslup kullanarak duvara yansıtmayı tercih etmiştir.

3. Tabone

Şekil 25. Tabone'nin kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Tabone

Bulunduğu yer: İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2017

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Simple Style

- Biçim Analizi;

Şekil 26. Tabone'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçının grafitide kullandığı renkler; sarı, mavi, gri, kırmızı, pembe, beyaz, siyahtır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Sanatçı grafitisini uygulamak üzere beyaz astar boyası olan harabe bir duvar seçmiştir. Grafitisine temiz bir yüzey oluşturmak için gri rengini rulo ile uygulayarak yüzey rengini oluşturmuştur. Bu boyamayı net ve temiz bir çizgi halinde boyamaktansa farklı boylarda yukarıdan aşağı veya aşağıdan yukarı olacak şekilde bırakarak doğal halinde kullanmıştır.
- Kendi tagini yani “Tabone” kelimesini grafiti uygulaması ile duvara yansıtan sanatçı sağ kısma eklediği karakterle bir bütün oluşturmuştur.
- Sanatçı, genel kullanımdan farklı olacak şekilde line rengi olarak koyu renklendense beyaz rengi tercih etmiştir. Bu sayede grafitinin fill-in'ini karanlık bırakarak harf çerçevelerini odak noktası haline getirmiştir. Kontrast oluşturarak koyu gri ile fill-in boyamasını tamamlamıştır.
- Fill-in'de desen olarak sadece sağ üst köşelere denk gelecek şekilde daha açık gri tonunda farklı boyutlarda yuvarlaklar eklemiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Grafitinin arkasında ise sarı renginde dalgalı formda bir desen bulunmaktadır. Sanatçı bu sayede grafitiyi duvar yüzeyinden ayıştırmış ve grafitiye farklı bir renk tonu katarak çeşitliliği artırmıştır.

- Grafitide ışık kaynağının yukarıdan vurduğu düşünülerek, gölge aşağıya doğru line'da olduğu gibi beyaz renkte yerleştirilmiştir.
- Grafitinin harflerini inceleyecek olursak, iç içe geçmiş birbirleri ile temas halinde olacak şekilde tasarlanmıştır. Yalnızca “O” harfi diğer harflerle bağlantısı olmadan line ile çevrelenmiştir. Grafitinin üst ve alt kısımlarında bazı kesilmeler, parçalanmalar ve eklemeler bulunmaktadır. Harflerin kimisi sağa hareket yönüne sahipken kimisi sola doğru kıvrımlı şekilde tasarlanmıştır. Bu sayede tek düzelikten kaçılarak dinamik yapıda bir grafiti ortaya konulmuştur.
- Grafitilerin geneline baktığımızda görebileceğimiz sembollerden olan ok işareti, bu grafitide sol tarafta ve sol yönü gösterecek şekilde görülmektedir.
- Grafitinin sağında sanatçının kendine has tasarımıyla bir karakter yerleştirmesi görülmektedir. Diğer grafitilerinde de benzerlerine yer veren sanatçı burada da hiphop kültürüne ait unsurları barındıran karakterini; duvarda yer alan grafitiyi uygulayan kişi olarak, sprey şişesini grafitiye yönelten şekilde uygulamıştır. Karakter kırmızı bir gözlük takmış ve kızgın yüz ifadesine sahiptir.
- Karakterde kullanılan renkler grafiti ile uyumlu olarak gri renk tonlarındadır. Sanatçı karaktere doğal ten rengi yerine beyaz renk uygulamıştır. Bu seçim sanatçının kontrastlığı karakterinde devam ettirmek istemesi dışında, kamusal alan grafitilerinde görülen; sanatçıların sprey renklerine ulaşılabilirlik durumu ile de bağlantılı olabilmektedir.
- İçerik Analizi;
- Karakterin üzerinde “156” sayısı bulunmaktadır. İlk ortaya çıkan grafiti sanatçısını Taki183'te olduğu gibi, grafiti sanatçıların veya gruplarının taglerinde sayı kullandığı görülebilmektedir. Bu grafitide uygulanan “156” sayısının ise küresel bir sanatçı grubuna ait olduğunu söyleyebiliriz. Bu sanatçı grubu 156.St. NCY'de başlayan mirası ve gelenekleri sürdürmeye devam eden, her birinin kendine has tarzı olan bir gruptur. TabOne'ın grafitisinde bu gruba atıfta bulunduğu söylenebilir.

- Duvarda yer alan karakterin hiphop kültürüne ait unsurlar barındırması grafiti ile karşılaşan izleyicilere grafiti dünyasının ne şekilde görünümlere sahip olduğu hakkında fikir vermektedir.
- Bu yolla grafiti ile kendi tagini kitlelere ulaştıran sanatçı bunun yanı sıra içinde bulunduğu grafiti sanatını da tanıtmaktadır.
- Uygulanan grafitide yakalanmak istenen renk uyumu yoluyla karakter ve grafitinin benzer tonlarda boyanması, grafitiyi yapan kişilerin kendi renklerini ve kendi dünyalarını grafitilerine yansıttığını, grafitilerinde sanatçıları görebileceğimiz düşüncesinde ulaşabiliriz.
- Sanatçı grafitisinin mesaj kaygısı olup olmadığına dair şu yanıtı vermiştir: “Hayır bu grafiti de verdiğim herhangi bir mesaj yok yaptığım hiçbir grafiti de mesaj kaygım yok grafitinin kendisi, varoluşu zaten mesajdır...” Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

4. Wyne (Doğuş Cihan)

Şekil 27. Wyne’in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 157)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Wyne

Bulunduğu yer: Cihangir

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2013

Malzeme: Sprey boya

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Semi Wild Style

- Biçim Analizi;

Şekil 28. Wyne'nin kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçı grafitisinde; kırmızı, turkuaz, mavi, mor, lacivert, beyaz, gri renklerini kullanmıştır ve fill-in için duvar rengine yakın açık tonda bir renk tercih etmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı grafiti yapmak için üzeri boyanmamış, sıvalı şekilde kalmış olan bir yüzey tercih etmiş ve grafitinin altına tüm grafitiyi kaplamayacak şekilde yatay yönde uzanan beyaz astar boyası ile temiz bir alan oluşturmuştur.
- Sanatçı yapmış olduğu grafitide kendi tagini kullanmıştır. Sanatçının diğer grafitilerinde de görülebilecek şekilde köşeli harfler ve yuvarlak kıvrımlar bu grafiti çalışmasında da sürmektedir. Harflerin karmaşık görüntüsüne rağmen tüm harfler ayrı line çizgileri ile sınırlandırılmıştır. Aşağı ve yukarı uzanan uzantılar kıvrılarak esnek bir harf yapısı oluşturmuştur.
- Fill-in üzerine bir desen uygulaması olmamasına karşın grafitinin üzerinden geçen harf boyunca uzanan ve harfin dışına taşan kahverengi ekler bulunmaktadır. Bunlar tek çizgi halinde harf üzerinde ilerleyerek grafitiye hareket katmakta ve grafitinin line sınırları içinde kalmak zorunda olmadığını duvarlara taşıyabileceğini göstermektedir. Uçlarında bulunan yuvarlak, dörtgen ok işareti gibi formlarla yön gösteren notalara

benzemektedir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.

- Grafitide ışık ve highlights kullanılmamıştır. Gölge olarak kabul edilebilir olan aşağı yönde bloklar ise kırmızı renklidir.
- Line koyu mavi kullanılarak fill-in ile gölge birbirinden ayrıştırılmıştır. Bu line çizgileri köşe noktalardan uzanarak kahverengi uzantıları desteklemektedir.
- Grafitide uzanan harflerin uçlarında kesikler ve ayrı parçalar devam etmektedir. Arka plan içinse mavinin iki tonu tercih edilerek üst ve alt olacak şekilde yatay yönde iki farklı renge boyanmıştır.
- Sanatçı grafitinin arkasına uyguladığı mavi boyamanın üst yarısını yuvarlaklardan oluşturmuş ve baloncuklara benzer bu yuvarlaklar bütünde bulut görüntüsü vermektedir. Alt yarısında kalan mavi kısımda ise rulo ile ileri geri hareketlerle boyanarak olduğu gibi bırakılmış şekilde görülmekte ve kesik kesik ilerlemektedir.
- Grafitinin bazı noktalarına notlar ve tagler eklenmiştir. Sol üst köşede “Keep it pure”, sağ üstte sanatçının “Whyne” tagi ve içerisinde bulunduğu grafiti grubunun ismi olan “S2K”, sağ altta ise bazı grafiti sanatçılarının isimleri yer almaktadır.
- İçerik Analizi;
- Sanatçının “Genel olarak boyadığım duvarlarda bir mesaj vermeye çalışmıyorum. Taki183'ten bu yana Graffiti'nin en geleneksel tavrı 'Ben buradayım/buradaydım' Ben de yaptığım çalışmaları aynı hisle yapıyorum. Burada bahsettiğim 'Ben' kavramı Ego'dan ziyade bir Alter Ego çünkü başka bir isim seçip o ismi duyurmaya çalışıyorsunuz. Çizgi roman gibi düşünürseniz, kendinize bir kahraman yaratıyorsunuz ve siz Klark Kent olarak kalıyorsunuz.” şeklindeki düşünceleri ile grafitinin mesaj verme kaygısını gözlemleyebiliriz.
- Kamusal alanda yapılan grafitilerin bir kısmı izin alınarak yapılırsa da bir diğer kısmı ise illegal olarak adlandırılan duvar uygulamalarıdır.

Uygulanan bu grafitinin illegal olduğu düşünöldüğünde sanatçının bir hikâyeyi veya bir ana fikri anlatmasındansa adını duyurmak ve kendini göstermek için uygulandığı söylenebilir.

- Grafitide analiz edilen yukarıdaki madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Grafitinin sol üst köşesinde yer alan kısımda beyaz bir yuvarlak üzerinde “Keep it pure” yazmaktadır. Bu yazıyı grafitinin line’ından çıkıp gelen bir çizgi işaret etmektedir. Kamusal alanda hiçbir çıkar ve kazanç beklentisi olmadan grafiti uygulayan sanatçılar düşünöldüğünde; baloncular içerisine alınmış grafitinin saf düşüncelere, düşlere atıfta bulunduğu söylenebilir.

Şekil 29. Wyne’ın kamusal alan grafitisi

Kaynak:(Pera Müzesi, 2014, s. 157)

- Grafitinin line ve fill-in üzerinden ilerleyen ince çizgileri uçlarındaki boyamalarla çizginin her çıktığı yerden bir not alınmak istemesine ok çıkartılmış görüntüsü oluşturmaktadır. Bu şekilde baktığımızda sanatçı “Bu noktada ne notu eklenebilir? Burada detaylarını görebileceğimiz ne anlamlar var?” soruları düşündürerek grafitiye bakan izleyici grafiti üzerinde gezdirmekte ve incelemeye itmektedir.

5. Tilt

Şekil 30. Tilt'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 210)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Tilt

Bulunduğu yer: Beşiktaş/ İstanbul

Eser ismi: Beşiktaş Belediyesi Çöp Kamyonu (Sergi kitabında verilen isim)

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Bubble Style

- Biçim Analizi;

Şekil 31. Tilt'in kamusal alan grafitisinin kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; kırmızı, beyaz, mavidir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Sanatçı tasarlamış olduğu grafitisini belediyenin aktif olarak kullanmakta olduğu çöp kamyonu üzerine uygulamıştır.
- Mavi renkli kamyonun kendi rengi ile uyumlu olarak grafitinin altında kalan yüzeyi mavi renkte boyamış ve grafitisi için temiz bir alan oluşturmuş bunun yanı sıra aracı grafiti ile birleştiren bir nokta haline getirmiştir.
- Sanatçı uyguladığı grafitiyi yüzeyin ortasına yerleştirmek yerine sağ kısmına yakın çalışarak grafitinin üst, alt ve sağ köşesinden devam eden parçalarını eksik bırakmıştır. Bu sayede devamlılığı izleyicilerin kendilerine bırakarak eksik kısımları tamamlamamayı tercih etmiştir.
- Fill-in olarak kırmızı renk kullanan sanatçı herhangi bir desen uygulaması yapmayarak yalın bir görünüm sunmuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı line olarak alışlagelmiş koyu renklerden farklı olacak şekilde beyaz renk kullanmıştır. Kullandığı bu beyaz renk ile grafitinin gölgesini, ışık kaynağının sağ üstten geldiğini düşünerek sol alt köşeye doğru uzatmıştır.
- Kendi tagini uygulayan Tilt, “T” harfinin sol uzantısını keskin bırakmış ve diğer kalan harflerin her biri için yuvarlak hatlar kullanmıştır. Bu kullanımıyla bütün olarak bakıldığında düşünce baloncuğunu anımsatan bir forma yaklaşmıştır.
- Tüm harfleri birbirinden line ile ayırarak okunurluğu kolaylaştıran sanatçı, harfleri deforme ederek ve son harfi tamamlamayarak kendisini stiliyle tanıyanlar dışındaki izleyicilere kendini gizlemeyi tercih etmiştir.
- Grafitinin iç boyasında farklı kişilerle birlikte çalışan sanatçı, bu kişilerinde isimlerini tag olarak mavi yüzey üzerine beyaz renkle yerleştirmiştir. Çalışmaya eşlik eden isimler belediyenin çalışan işçilerinden olup, grafitiye dair bir tecrübeleri bulunmadığı söylenebilir.
- İçerik Analizi;
- Gittiği her ülkede kendi stilinde grafitisini bırakan sanatçı, her ülkenin kendi bayrağını fill-in olarak grafitinin içerisine yerleştirerek kendi koleksiyonunu oluşturmaktadır. Koleksiyonun Türkiye parçasını analiz edilen grafitiden

farklı bir zaman diliminde ülkemize uygulayan sanatçı, çöp kamyonu üzerindeki grafitide benzer şekilde ülkenin bayrak renkleri olan kırmızı ve beyaz rengini kullanmayı tercih etmiştir.

Şekil 32. Tilt'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 210)

- Vandalizm olarak görülen birtakım grafitiler için farklı bir açıdan bakan sanatçı, uygulanan yüzeyin işlevini devam ettirdiği sürece bu grafitinin vandalizm olmadığını savunmaktadır. (youtube.com,2023)
- Çöp kamyonuna yapmış olduğu bu grafitide, görevini yapmaya devam edecek olan kamyonla birlikte İstanbul'da dolaşarak bu düşüncesini desteklemektedir.
- Bu düşüncenin yanı sıra grafitinin doğduğu ve gelişmeye çalıştığı dönemlerde grafiti ile savaşılan, grafiti boyalı yüzeyleri temizleyerek vandalizme dur demek isteyen belediyelere kıyasla günümüz grafitisini belediye desteğiyle şehirde sergilemek grafiti sanatının gelişimini ve grafitiye olan bakış açısının değişimini gösterdiği söylenebilir. Kamusal alanda gezinen kamyonla birlikte topluma da grafiti ile belediyelerin dostluğu kanıtlanarak duyurulduğu düşünülebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile "H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır." hipotezi desteklenmemektedir.

6. Herakut (Jasmin S., Falk L.)

Şekil 33. Tilt'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (blogspot.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Herakut

Bulunduğu yer: Abbasağa Parkı/ İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2014

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Mural Grafiti

- Biçim analizi

Şekil 34. Tilt'in kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; ten rengi, kahverengi, kırmızı, gri, beyaz, siyahtır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Sanatçı grafitisini, parkta yer alan duvarın tamamını kaplar şekilde tasarlamıştır. Bulunduğu alanla bütünlük sağlaması için sağ ve solda kalan alanları ağaç gövdeleriyle doldurarak ağaçlıklı olan parkın bir parçası haline getirmiştir.
- Bu ağaçlı yerleşimin ortasına ise anne ile kız bulunmaktadır. Yere uzanmış ve ağaç gövdesine dayanmış olan annenin kucağında kız çocuğu uzanarak uyumaktadır. Anne izleyiciye doğru bakmakta ve sağ eli ile kızını tutmaktadır.
- Grafitiye ilk bakıldığında, iki karakterinde kıyafetlerinin kırmızı olması ve geri kalan kısımların koyu tonlarda renklendirilmesi ile birlikte, odak anne ve kıza yönelmektedir. Sonrasında ise izleyicinin odağı, bu karakterlerin üzerinde bulunması dolayısıyla sanatçıların yerleştirdiği notlara doğru kaymaktadır.
- Bırakılan not iki parçaya bölünerek birbirinin devamı olacak şekilde sol ve sağda yer almaktadır. Bütün olarak okunduğunda “Çocuklarımıza bir daha asla kahkaha atmamayı öğrettiğimizi hayal edin.” şeklinde tamamlanmaktadır. Duvarın sağ yarısında aşağıda kalan kısımda ise sanatçıların imzası ve konum ile yıl bilgisi eklenmiştir.
- Karakter ve notu oluşturan harfleri çevreleyen line, net ve temiz düz bir çizgi şeklinde olmamakla beraber eskize benzer şekilde dağınık ve birçok çizginin birleşmesiyle meydana gelmiştir.
- Fill-in’de de aynı şekilde dalgalı ve kusursuz olmayan bir boyama yapılmıştır. Aynı zamanda ışık, gölge eklenmiş ve boyutlu şekilde tasarlanmıştır. Bu boyutlandırma ile karakterler detaylarıyla tamamlanarak iki boyuttan uzaklaştırılmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Doğa renklerine kontrast oluşturan kırmızı renk odaklı çalışılmıştır. Duvardaki not beyaz renkte kullanılmış ve siyah line ile çerçevelenmiştir. Tag rengi olarak ise siyah kullanılmıştır.

Şekil 35. Tilt'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (blogspot.com,2023)

- İçerik analizi;
- Grafiti ile verilmek istenen mesajı direkt olarak grafitinin üzerine not düşen Herakut kendine has stili olan solgun, zayıf görünümlü karakterini kullanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Kucağında uzanan çocuğunun korur şekilde saran anne dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı etrafı gözler şekilde izleyiciye odaklanmıştır. Karakterle göz göze geliyor olmak izleyiciyi, annenin gözlerini ve duygularını okumaya aynı zamanda derdini anlama ihtiyacına yönlendirmektedir. Kız çocuğunda ise masumiyet ve huzur duygularına ulaşılmaktadır.
- Doğadaki tüm canlıların; bitkilerin filizlerinin yeşermesi için, hayvanların yavrularının hayatta kalması için onları beslemesi koruması olağanlığını ağaçlar içerisine sığınmış karakterler ile desteklendiğini görmekteyiz.
- Herakut'un “Çocuklarımıza bir daha asla kahkaha atmamayı öğrettiğimizi hayal edin.” notu yer alan grafitide verilen mesajla; izleyiciyi hem karakterle göz göze getirirken hem de düşündürerek fikir yürütmesine imkân sağlanmıştır. Parkta yürürken veya grafiti ile farklı bir yolla karşılaşan her bir kişi için farklı bir cevap uyandıran bir not tasarlanmıştır. Mutlulukla bağlantılı kahkaha eyleminin hayatımızdan çıktığı düşüncesi ile zihni karartan bu fikir,

aslının olmaması ve gerçekliğini göremememizle karanlıktan aydınlık bir dünyaya dönmemize olanak sağlamaktadır.

- Tasarım dili olarak baktığımızda Herakut'un stillerinde dikkat ettiği mükemmelliğin karşısında yanlışlıklarla eksikliklerle birlikte doğru ölçüler, detaylı çalışılmış detaylar bir arada kullanılmıştır.
- “Çalışmalarımızda pek çok şey dengede, işlerimiz hem çirkin hem güzel öğeler barındırır. Bu yüzden geniş bir izleyiciye hitap eder ve karanlık olmadan ışığın olmayacağını, her şeyde hem iyi hem kötünün birarada bulunduğunu düşünen insanları cezbeder.” (Pera Müzesi, 2014, s. 135)

7. Suiko

Şekil 36. Suiko'nun kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 162)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Suiko

Bulunduğu yer: Levent Kültür Merkezi/ İstanbul

Eser ismi: Kedi Kuyruğu

Yıl: 2014

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Mural Graffiti

- Biçim Analizi;

Şekil 37. Suiko'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; kahverengi, turuncu, sarı, mor, kırmızı, lacivert, beyaz, siyah şeklinde tercih edilmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı kamusal alanda seçtiği iki kesişen duvarı kullanarak boyutlu bir tasarım uygulamayı tercih etmiştir.
- Grafitinin zeminine sarı tonlarında astar boyası kullanmış ve iki duvarda bütünlük oluşturmuştur. Sağ duvarın tümünü boyarken solda yer alan duvarın grafitiyi kapsayan kısmına kadarki alanını boyamayı tercih etmiştir.
- “Kedi kuyruğu” olarak adlandırdığı eserinde kuyruk formunda iki duvarı dolaşan şerit tasarlamıştır. Kuyruk görsele göre sağda kalan duvardan başlayarak diğer duvara kıvrılmakta ve tekrar sağ duvara ilerleyerek son bulmaktadır. Sağdan duvara uzanan kuyruk duvarın dışından gelerek başlangıcı veya kedinin gövdesi alınmadan parça olarak kullanılmıştır. Şeridin bitiş noktası kıvrımlı tamamlanarak yumuşak bir görüntü oluşturulmuştur.
- Duvarlar üzerinde hareketli şekilde gezinerek dinamik bir görünüm sunan şerit mor rengin tonlarıyla koyudan açığa geçişli şekilde boyanmıştır.
- Grafitide fill-in incelendiğinde; kuyruğun iç yüzeyinde birçok farklı desen yer almaktadır. Sanatçının kendi stilinin parçası olan farklı şekil ve boyuttaki formlar ise katmanlı şekilde yeşil, turuncu, mor ağırlıklı olacak şekilde renklendirilerek yerleştirilmiştir.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Şerit sınırlarında kalmadan dışarı taşan bu formların genelinde ve kuyruk şeridinde line çizgisi kullanılmamıştır. Ancak aynı renk üzerinde farklı bir

form verilmek istenen ve birbirine çok yakın tonda kullanılan parçaları birbirinden ayırmak için bazı katmanlarda kullanılmıştır.

- Line çizgisi grafiti genelinde ince şekilde çerçeveleme yaparak tasarımdaki yumuşak görüntü desteklenmiştir. Bulunduğu alana göre line rengi ve uygulamasında farklılıklar bulunmaktadır. Kimi noktalarda koyu ve netken kimi kısımlarda ise açık renkte ve etrafa yayılmış şekilde geçişli olarak kullanılmıştır.
- Sağ duvarda kuyruğun altında olacak şekilde; grafitinin ismi “Kedi kuyruğu...”, sanatçının tagi “Suiko”, grafitinin bulunduğu konum ve uygulandığı yıl bilgisi eklenmiştir. Sanatçı kendi tagini kırmızı renkli kullanarak öne çıkarırken diğer notları beyaz renk ile bütün olacak şekilde tasarlamıştır.
- Sanatçı grafitisini; karakteri oluşturan her parçayı parçalarına ayırıp yeniden kuran bir stil olarak tanımlamaktadır.
- İçerik Analizi;
- İstanbul sokaklarının kendine has tarihi, dokusunun yanı sıra sokak hayvanlarının çokluğu ve şehrin normal haline gelmesi de belirgin özelliklerindedir. Sokaklarda sıkça rastladığımız ve bunu normal karşıladığımız kediler şehre yurtdışından gelen grafiti sanatçısı Suiko’nun da dikkatini çekmeyi başarmıştır. Farklı ülkelerde farklı hayvanlar üzerinden kamusal alan grafitisi yapan sanatçı İstanbul içinse kedi kuyruğunu tercih etmiş ve bu konuya atıfta bulunmuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Çalışmalarının birçoğunda hayvan figürünün bütünü kullanan sanatçı, bu yüzeyde “Kedi kuyruğu” olarak isimlendirdiği ve tasarladığı grafitisini parça olarak yerleştirmeyi tercih etmiştir.
- İsmi ile incelenmediğinde şerit, yol şeklini anımsayabileceğimiz uzantının sağ duvarda bıraktığı açıklık bizi devamında nelerin beklediğini düşündürerek grafitinin bir parçasında herkesin zihninde farklı formda tamamlanmasına yol açmaktadır. Kedi oturmakta mı yatmakta mı hangi cinse ait gibi görsel

olarak kedinin direkt sunulmayan kısmı parçanın bütünü izleyicinin kendisinde bulmaya itmektedir.

- Kedilerin duygularını anlayabileceğimiz ne hissettiği hakkında çıkarım yapabileceğimiz ipuçlarından birisi de kuyruqlarıdır. Kuyruk hareketi veya formu bize kedinin ruh halini anlamamızda yardımcı olmaktadır. Grafitide kedinin bütünü görülemezden kaynaklı olarak; kulakları, gözleri gibi farklı uzuvlarından ipucu alınmadığı ve kedinin duruş pozunu görmediğinden duygu durumunda anlatılmak istenen birkaç farklı görünüm olabilir. Kıvrılan kuyruğa bakarak ilgili, avcı, tedirgin gibi duygulara ulaşmak mümkün. (Erten, Esen, Şeker, & Yüksel, 2022, s. 18)

8. Fatura (Leonard McGurr)

Şekil 38. Fatura'nın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Fatura

Bulduğu yer: Beşiktaş/ İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2014

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Soyut Grafiti

- Biçim analizi;

Şekil 39. Fatura'nın kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitinin genelinde siyah, beyaz ve gri kullanan sanatçı; grafitisini uyguladığı beyaz renkli kamusal alan duvarına yerleştirmiş veya beyaz astar ile boyayarak grafiti yüzeyini tek renk kullanmak istemiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Duvarın üst başlangıç noktası hizasında gri rengini rulo boya fırçası yardımıyla düzensiz şekilde bir yerleşim yapmıştır. Yukarı aşağı şekilde uygulanmış olan renk duvarın üst hizasına tamamen kaplamış ancak aşağı doğru indirilmeden kesik bırakılmıştır.
- Grafitiye ulaşılan fotoğrafta duvar yürüyüş yolu boyunca devam etmektedir. Kendini tekrar eden desenlerin tüm yüzey boyunca aynı formda ilerlediği düşünülebilir.
- Duvarda yedi adet yukarıdan aşağı doğru uzanan birbirine yakın görünümde desenler bulunmaktadır. Dikey yönde ilerleyen desenler sanatçının Pera Müzesinde uyguladığı grafitide olduğu gibi elektrik direğine benzer şekilde tasarlanmıştır. Geometrik formlardan oluşan tasarım zemine kadar ulaşmamakta, yürüyüş yolunu çevreleyen çitlerin hizasına kadar ilerlemektedir.

Şekil 40. Fatura'nın grafiti uygulama yöntemi

Kaynak: (youtube.com,2023)

- Duvarın üst yarısında noktalamalar yer almaktadır. Net şekilde yerleştirilmeyen noktalar aşağı doğru gölge şeklinde dağılarak hareket halinde bir görünüm oluşturmaktadır. Sanatçı bu noktaları sprej şişesini duvara dik açı ile bastırarak uygulamıştır. Uygulanan noktalamalar siyah renginde kullanılmış ve beyaz duvar üzerinde kontrast oluşturmuştur.
- Duvarın orta noktasında yoğunlaşarak duvarı ikiye bölen bu uygulama yukarıya doğru dağılmakta ve gri astar boyasına ulaşmamaktadır.
- Duvarın alt yarısında yer alan yerleşimler ise kendi içerisinde gruplar halinde birleşerek yüzeyde dağınık olarak görülmektedir. Duvarın orta noktasında belirli noktalara siyah ve daha büyük noktalar yerleştirilmiş ve bununla birlikte bu noktalardan uzanan dalgalı çizikler yerleştirilmiştir. Grafiti çalışması yürüyüş yolunda ilerleyen izleyiciler düşünüldüğünde göz hizasında yoğunlaşarak uygulanmıştır.

Şekil 41. Fatura'nın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120)

- Sanatçının Pera Müzesinde izleyicilere sunduğu “İsimsiz” grafitisinde olduğu gibi bu alanda da dairelerden oluşmuş yumaklar görülmektedir. Siyah ve beyaz olarak renklendirilen yumaklar duvarın sağında grup halinde üç tane görülürken sol kısımda görselde görüldüğü kadarıyla siyah rengiyle yer almaktadır.
- Sanatçının imzası duvarın bütününe ulaşamadığında var olup olmadığı bilinmemekle birlikte analiz edilememektedir. Ancak sanatçı kendine has stiliyle ve biçimsel dili ile imzasını ortaya koyduğu söylenebilir.

- İçerik analizi;
- Duvarda yoğunlukla siyah renkle kullanılan dikey desenler elektrik direklerini veya asma inşaat katlarına benzer şekilde tasarlanarak kamusal alanla çağrışım yapılabilecek bir görünüm oluşturmuştur. Sanat olarak kabul görülmediği ve yaptırımlara tabi tutulduğu dönemdeki grafiti dünyasının karşılaştığı “görüntü kirliliği” algısını karşılayan ve göze hitap etmemesine karşın insanın olduğu her yerde var olan elektrik direkleri sanatçının tasarımında yer bularak bu algının sorgulanmasına yönlendirmede bulunduğu düşünülebilir.
- Sanatçının uyguladığı noktalama çalışmasında, hareket halinde görünen noktalar yukarı yönde ilerler şekilde yerleştirilmiştir. İnsan topluluğunun belli bir noktaya hücumu şeklinde düşünülebilir, ancak ilerlenen noktada gri renkli astar tüm sınırları kaplar şekilde yerleştirilmiş ve kaçacak alan bırakmamıştır. Gri renkli bu astar şehrin griliğini ve dünya üzerindeki, şehir içindeki yoğunluğunu, insanların bu grilikle çevrelenerek içeride yoğunlaştığını, kaçmak isterken grilik içinde kalakalmışlıklarını simgelediği düşünülebilir.
- Kamusal alana yerleştirilmiş bu duvar üzerinde sanatçının yer verdiği yumaklarla birlikte orta alanda yatay ilerleyen iziklerde bulunmaktadır, bu uzantılar, yürürken aynı zamanda duvara çizik atmışasına düzensiz ve kesik kesik görünen karalamalar şeklinde dir Tüm bu detaylarla sanatçı olduğu gibi ve her insanın iç karmaşasındaki, akıl karışıklığındaki gibi tüm olağanlığıyla yansıtılmaktadır.
- Sanatçının grafitisinde farklı düşüncelere yönlendiren duygular yansıtılmış ve her izleyici için farklı bir his uyandıracak şekilde tasarlamış, kendine has bir mesaj içeriği barındırmamaktadır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kayęısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

9. Kr (Craig Costello)

Şekil 42. Kr'nın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 102)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Kr

Bulunduğu yer: Abbasağa Parkı/ İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2014

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Soyut Grafiti

- Biçim analizi;
- Sanatçı kamusal alana uyguladığı grafitide elektrik kulübesini seçerek tek bir duvar yerine farklı duvar yüzeylerini kullanarak boyutlu bir çalışma ortaya koymuştur.
- Grafitiye ulaşılabilen görselde incelenebilir olarak iki duvar yüzeyi görülmektedir.

- Pera Müzesinde yer alan Sergi çalışmasında tercih ettiği renk skalasında çalışan sanatçı farklı olarak daha dağınık sıçramalar kullanmayı tercih etmiştir. Sadece siyah beyaz renklerini kullanan sanatçı doğanın ve renklerin arasında çalışmasını geri planda bırakarak detaylarda fark edilebilir şekilde izleyicilere sunmuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Boyanın akma görüntüsü grafiti sanatçılarının özellikle uygulamakta olduğu ve akmayan bir boya için dahi akar formda tasarladıkları, bunun yanı sıra fill-inde kimi zaman line'da kimi zamansa taglerinde kullandıkları belli başlı desenlerdendir. “Boya akma desenleri genellikle yazıların alt bölümlerinde ve köşe kısımlarına konulan desen türüdür. Graffitide sıklıkla kullanılan sıçramalar, harflere akışkanlık ve yumuşak desen hissi vermektedir. Bir merkezden patlayıp yazının veya görselin farklı bölgelerine dağılmaktadır.” (Karakiraz, 2019, s. 73)
- Grafitinin sembollerinden olan akma görünümünü sanatçı olduğu gibi kullanarak soyut grafitisinin merkezi haline getirmiştir. İki duvar birleşiminde yoğun bir akıtma noktası kullanarak iki duvar yüzeyinin birleşimini ön plana çıkartmıştır.
- İçerik analizi;
- Sanatçı soyut grafitisi ile yaptığı sıçrama ve akıtmalarla grafitinin vandalizm olarak görüldüğü dönemlere izleyiciyi götürmektedir. Duvara sıçrayan lekeler ve temizlenmesi gereken kirlilikler olarak görülen grafitinin günümüzde sanat olarak algılanmasıyla sergi alanlarında yer bulabilen grafitilere ithafen sanatçı özellikle uyguladığı sıçramaları, dağınık akan boyları, zemini kirli bırakılmış kamusal alanı izleyicilere sunduğu düşünülebilir.
- Kendi halinde akıp giden boya yoğunlukları, akıp giden zamanı, kendi akışında ilerleyen doğayı, farklılaşan ve kendi çizgisinde ilerleyen grafiti kültürünü simgelediği düşünülebilir. Grafitinin zorlu ilerleyen tarihine karşın günümüzde sanatın ulaşabileceği her alanda kendine yer bulabilmesi gibi, sanatçının elinden dökülen boyalarda kendi yolunda, önüne bir engel

çıkmadan, dilediği noktaya doğru yol almaktadır. Sanatçı; kamusal alanda, grafitinin doğduğu ve büyüdüğü yerde soyut grafitisini izleyicilere sunmuştur.

- Doğrudan bir mesaj çıkarılması ve izleyicilerin çıkarımda bulunmasının güç olduğu düşünülebilecek grafitide doğallığın güzel tarafını sunulmuş ve mükemmel olmadan leke ve akmalarla da düşünce ve fikirlerin aktarılabilceğini ortaya konmuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

10. Hure

Şekil 43. Hure'un kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Mr. Hure

Bulunduğu yer: Kadıköy

Eser ismi: Wear Mask (Instagram paylaşımı ile ulaşılmıştır.)

Yıl: 2020

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Simple Style

- Biçim analizi;

Şekil 44. Hure'un kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçı çalışmasında pembe, mor, lacivert, mavi, kırmızı, sarı, yeşil, beyaz, siyah renklerini kullanmayı tercih etmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçının uyguladığı grafitide “Hure” tagini solda yer alan karakter uygulaması ile desteklemektedir.
- Uyguladığı grafiti için astar ile boyanmamış orijinal halinde bir duvar kullanmayı tercih eden sanatçı canlı renkler kullanarak grafitisini ön plana çıkartmayı başarmıştır.
- Fill-in’de mor ve mavi tonlarını kullanan sanatçı, bu renkleri dalga, yuvarlak gibi desenlerde tasarlayarak hareketli bir alan oluşturmuştur. Oluşturduğu bu dolu yüzey sayesinde grafitiye bakan izleyicilerin grafitinin yüzeyinde dolaşarak detayları incelemesine olanak sağlanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Sanatçı mor ve maviden oluşturduğu fill-in katmanını duvardan ayırtmak ve harfleri birbirinden ayırmak için canlı sarı bir ton seçerek line’ını yerleştirmiştir. Harflerin belli noktalarında line çizgisini harf kalınlığı üzerinde uzatarak bölünmeler ve birleşimler oluşturmuştur. Aynı zamanda yine bu sarı tonunu gölgede de kullanan sanatçı sol üstten ışık kaynağını alır şekilde gölge uzantısını sağ alt köşeye doğru iletmiştir.
- Taginin tamamı Mr. Hure olan sanatçı “Mr.” ekini ise sol üst köşede fill-in üzerine line rengi ile imza şeklinde yerleştirmiş ve tagini tamamlamıştır. Sanatçı grafitisinde crew ismine ve farklı grafiti sanatçılarının taglerine de yer verdiği görülmektedir.

- Grafitide highlights, çoğunlukla tercih edildiği gibi burada da beyaz renkte kullanılmıştır ve yuvarlak benekler halinde sol üst kısımlara harflerin köşe noktalarına yerleştirilmiştir.
- Grafitinin harfleri incelendiğinde hem keskin hem kıvrımlı köşeler birlikte kullanılmış bu sayede ne çok sert ne de çok soft bir görünüm yakalanmıştır. Harflerin her biri birbirinden line ile ayrılmıştır. Her harfte uzantıların bir parçası şişirilerek yuvarlak bir bitiş elde edilmiştir. “R” harfinin anatomisinde yer alan üst açıklık ise yıldız şekli ile verilmiştir.
- Grafitinin arkasında ise yeşil renk kullanılarak balon, bulut benzeri yuvarlak formulu bir yüzey oluşturulmuştur. Bu yüzey grafitinin arkasından sola doğru ilerlemiş ve karaktere kadar ulaşmıştır.
- Solda yer alan karakter insan anatomisine yakın oranlarla çizilmiştir, karakterde mavi ve kırmızı renkler ağırlıklı kullanılmıştır. Mavi rengi saç, göz ve maskede kırmızı rengi ise ten ve kıyafetinde görülmektedir. Karakterin maskesinde ise “Wear Mask” yazısı yer almaktadır.
- İçerik analizi;

Şekil 45. Hure'un kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Grafitinin yapıldığı dönemde dünya üzerinde yayılan covid salgını dolayısıyla Türkiye'de de diğer birçok ülkede olduğu gibi maske takma zorunluluğu uygulanmıştır. Bu uygulama ile kendini ve çevresini korumak amaçlı maske kullanan insanların yanı sıra bu kurala uymamayı seçenlerinde bulunmakta olduğu söylenebilir.

- Bu grafitide yer alan karakterin ağızını ve burnunu kapatacak şekilde doğru bir kullanımla maske taktığı görülmektedir. Bu yolla sanatçı grafitisini uyguladığı alandan izleyicilerine bir mesaj vererek maske kullanımının gerekliliğini desteklemektedir. Görsel olarak kurallara uyan karakterin dışında maske üzerinde “Wear Mask” yazısı ile de sanatçı maske takılması gerekliliğini vurgulamıştır.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçının sağda yer alan grafitisinde ise fill-in boyamasında yukarıdan aşağıya doğru uzanan damlalar ve akıntıların hastalık belirtilerini anımsattığı söylenebilir. Grafitinin ve karakterin altında kalan yeşil yuvarlaklarda bu açıdan incelendiğinde virüs yayılmasını çağrıştıran şekilde kullanıldığı düşünülebilir.

11. Met (Muhammet Emin Türkmen)

Şekil 46.. Met'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Met

Bulunduğu yer: Beykoz/İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2019

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Simple Style

- Biçim analizi;

Şekil 47. Met'in kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; kırmızı, turuncu, mavi, yeşil, sarı, beyaz, siyahtır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı grafiti için temiz bir yüzey oluşturabilmek için duvarı siyaha boyamış ve bununla birlikte fill-inde canlı renk seçimi ile grafitinin ön plana çıkmasını sağlamıştır.
- Kendi taginin sonuna ünlem işareti ekleyerek 4 karakter sıralayan sanatçı renk dizilimini kırmızı-mavi olacak şekilde sırayla harflere uygulamıştır.
- Grafitinin line rengini siyah renkte tercih etmiş, fakat harfleri çerçevelerken kopuk kısımlar bırakmış ve boşlukları birleştirmeyi izleyiciye bırakılmıştır.
- Fill-in'i line içine temiz bir şekilde yerleştirmek yerine dışarıya taşırarak tam oturmamış birbirinden farklı parça görüntüleri vermiştir. Bu sayede temiz bir görünüm oluşturacak şekilde fill-inde desen kullanmamıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı grafitiye gölgeleme yapmamış fakat her harf rengi için uyumlu ışık renkleri seçerek sağdan yansıyan ışık kaynağı kullanmıştır.
- Grafitinin arkasında ise bulunduğu doğa ile uyumlu olacak şekilde yeşilin 3 farklı tonunu kullanmıştır. Bu renkleri üçgen formunda farklı boylarda ve yönlerde tasarlayarak grafitiyi takip eder şekilde yerleştirmiştir. Bu

geometrik formlar ve fill-in'deki iç içe harfler keskin çerçeveleriyle birçok katmanın üst üste geldiği iki boyutlu bir tasarım oluşturmuştur.

- Sanatçı grafiti harflerini köşeli olarak keskin hatlarla kullanmıştır. Kullanılan tek yumuşak hat ünlem işaretinin noktası ve onu takip eden desenlerdir. Kullanmış olduğu bu tasarım dili, ünlem işaretini destekleyen şekilde sert bir dil haline gelmiş acil okunması gereken uyarı algısını oluşturmuştur.
- İçerik analizi;
- Grafitinin doğduğu dönemlerde grafitinin yayılmasıyla kendini farklılaştırmak ve sanatçılar arasında sıyrılmak isteyen grafiti sanatçıları tasarımlarını güçlendirerek ve renklendirerek dikkati kendine çekmek üzerine çalışmışlardır. Bu sayede kendi stilini bulan sanatçılar imzası olmadan tanınabilmekte ve tasarımıyla fark edilebilmektedir.
- Karakter ve herhangi bir mesaj içerebilecek unsur kullanmayan sanatçı kamusal alan grafitilerinde görülene benzer şekilde tagini ön plana çıkararak tasarımı ile ilgi çekmeyi tercih etmektedir. Varlığını farklı noktalarda görselleştirmek isteyen sanatçılarda olduğu gibi Met'de kendi tarzını ortaya koyarak ve “Ben burdayım” diyecek grafitisini İstanbul sokaklarına bırakmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmektedir.

12. Leo (İbrahim Kurtuluş)

Şekil 48. Leo'nun kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Leo

Bulunduğu yer: Sarıyer/İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor.

Yıl: 2018

Malzeme: Bilinmiyor.

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Mural Grafiti

- Biçim analizi;

Şekil 49. Leo'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; pembe, mavi, beyaz, siyahtır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Sanatçı kamusal alanda uyguladığı çalışması için şehir içinde bir sokağın binasını seçmiştir. Seçmiş olduğu bu binanın yan yüzeyi kullanılmıştır.
- İkonik karakteri olan kızgın pandayı uygulayan sanatçı karakteri için pembe renkte bir yüzey rengi seçerek duvarı tek tonda boyamıştır.
- Sanatçı karakteri bütün halinde kullanmamış tel bir çember içerisine yerleştirmiştir. Çember içerisinde yer alan ve pandanın arkasında kalan yüzey içinse mavi rengi tercih etmiştir. Pandanın sadece kafasını görebildiğimiz çerçeveden karakterin sadece bir kulağı ve saçları denebilecek başından yükselen tüyü çıkmış diğer kısımlar çerçevenin arkasında yerleştirilmiştir. Bu sayede duvarda ön- arka ilişkisi kurabileceğimiz bir katman oluşturulmuştur.
- Karakterin ana renkleri sanatçının imzası olan siyah beyaz renklerinde boyanmıştır.
- Parlamalar için beyaz yuvarlak formda lekeler kullanılmıştır. Gölge ise burun ve ağız için mavi tonlarında keskin bir çizgi halinde uygulanmıştır.
- Karakter tasarımı 2 boyutlu ve çok detaya sahip olamayacak şekilde tasarlanmış, göz içi, ağız içi gibi detaylar kullanılmamıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.

Şekil 50. Leo'nun kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Duvarın sol köşesinde sanatçının tagi bulunmaktadır. Tagini beyaz renkte kullanmış ve boyaması aşağı doğru akar şekilde bırakılmıştır. Bu aşağı doğru inen boya sızıntıları grafiti ile özdeşleşen spreyci veya marker malzemelerinin uygulamasında oluşan görünümüdür.
- İçerik analizi;
- Sanatçının karakterini yerleştirdiği çember sınırları ayırmak, iki sınır arasındaki geçişi engellemek, korunması istenen nesnenin çevresine yerleştirilerek istenmeyen tehlikelerin nesneye ulaşılabilirliğini ortadan kaldırmak için kullanılan bir teldir. Bu telin kullanımı panda karakteriyle birleştiğinde sanatçının hayvanat bahçelerine, hayvan ticaretine, hayvan haklarına atıfta bulunduğu düşünülebilir.
- Bunun yanı sıra nesli tükenmekte olan hayvanlardan biri olan pandalar için bu karaktere yönelik sanatçı pandaların insanlarda korunması gerektiğini, bilinçsiz ve doğaya olumsuz etkileri olan insanların doğadan ayrı tutulması ve doğaya el değmemesi için telle çevirdiği, bu konuda mesaj vermek istediği de düşünülebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Arka plan boyamalarında kullanılan pastel pembe ve mavi tonlarının sevimli ve yumuşak oluşunun aksine pandayı sinirli ve aksi olarak kullanan sanatçı, karakteri tatlı bir panda yerine kızgın şekilde kullanması gibi ters kutupları birleştirmiştir.
- Etrafındaki ağaçlarla doğanın hem içinde görünen grafiti hem de şehrin içinde bırakılarak şehre kızgın bir bakış atmaktadır. Boyutu ve tek odak noktası olan panda karakteriyle yolda yürüyenlerin “Bu panda neden kızgın?” diyebileceği bu grafiti çalışması halini almıştır.

13. Reach Geblo (Emrullah Örünlü)

Şekil 51. Reach Geblo'nun kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Reach Geblo

Bulunduğu yer: Kadıköy

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2021

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Wild Style

İki sanatçı ile ortaya çıkan çalışmada yalnızca Reach Geblo grafitisi incelenecektir.

- Biçim analizi;

Şekil 52. Reach Geblo'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide; bordo, kırmızı, mavi, lacivert, gri, beyaz, siyah renkleri kullanılmıştır. Sanatçı Typograffiti kişisel sergisinde olduğu gibi kırmızı ve mavi renklerini ön planda kullanmayı tercih etmiştir. Grafitide analiz edilen

bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.

- Sanatçı kamusal alanda uyguladığı grafiti için grafitiyi bütün olarak kaplayacak bir astar kullanmak yerine yarım kalacak şekilde grafitinin alt parçası için yerleştirmeyi tercih etmiştir. Bu sayede grafitinin duvardan ayrılmasına olanak sağlamıştır.
- Uyguladığı grafitideki kesik ve birbirinden ayrık tasarım nedeniyle grafitiye bakıldığında net bir kelime okumak güçleşmiştir.
- Duvarın zeminine kadar inen grafitideki kesintiler zeminin aşağısına doğru devam ediyor olduğu görüntüsü yakalanarak yarım kalan harfler veya parçalar şeklinde bırakılmıştır.
- Harflerin fill-in’lerinde mavi renk kullanılmış ve belli belirsiz yukarıdan aşağı dikey dalgalanmalar eklenmiştir. Aynı zamanda karmaşık bir görünüme sahip grafitide Simple Style’den uzak detaylı fill-ine sahiptir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Line olarak koyu bir mavi tonu seçilerek harfler çerçevelemiş, gölge ise sağ aşağıya düşecek şekilde konumlandırılmıştır.
- Keskin köşeli bir harf tasarlayan sanatçı grafitinin arkasında ve harflerin üzerine gelecek şekilde dağınık kırmızı renk yerleştirmesi yapmıştır. Bu renkli kısımlar üzerinde ise daha açık tonda sağdan sol köşeye ilerleyen şekilde çapraz yerleştirilmiş dalgalar yer almaktadır. Bu kırmızı renkte yerleştirilmiş formlar kimi noktalarda keskin ve harfin çatlaklarından çıkar şekilde iken kimi yerde daha kıvrımlı hatlara sahip harfin boşluklarından sızır şekilde kullanılmıştır.
- Reach Geblo’nun uyguladığı bu grafitiye Pelin Çağlar eşlik etmiş ve grafitinin orta noktasına karakterini yerleştirmiştir.
- İçerik analizi;
- Sanatçı uyguladığı grafitide parçaları, bölünmeleri, kesikleri, çatlakları harflerinde kullanarak grafitinin bütününde bu ayrılma hissini ortaya

çıkartmıştır. Bu grafiti Pelin Çağların siyahi karakteri ile birleştiğinde insanların bütünlük kuramamaları bölünen insan gruplarını vurgulamak istediği düşünülebilir.

- Grafitiyi keskin çizgilerle noktalamayıp görünmeyen zeminle duvarın birleşiminden devam edebilecek şekilde yarım kalan kısımlarla sonsuz devam eden bir görüntü yakalayarak bu dağılmanın çokluğunu sürekliliğini ortaya koyduğu söylenebilir.
- Mavi renkli harflerin arasında yer alan kırmızı yerleşimler, parçalanmaların arasından sızan kanamalar görüntüsünü vermekle birlikte kontrast sağlayarak ayrılan parçaların belirgin şekilde görülebilmesini sağlamıştır.
- Bunun yanı sıra polis çakar lambasının renklerini yansıtan bu iki ana renk grafiti kültüründe sanatçıların kendini kurtarmak için grafitisini yarım bırakarak kaçıp grafitiyi bütün hale getiremeden terk etmesine sebebiyet veren bir unsur olarak düşünüldüğü de söylenebilir.
- Grafiti çalışmasında farklı yönlere çekerek anlamlandırabileceğimiz bu eserde doğrudan verilmiş bir mesaj, olduğu gibi anlatılan bir içerik görülememektedir. Sanatçı grafitisi için “Bu çalışma Çağlar Pekin ile ortak yapılmış bir çalışma, özel bir durumda vermek istenen bir mesaj yok haliyle ikimiz de kendi biçimsel dili olan sanatçılarız. Çalışmalarında bir mesaj kaygısı yok genel olarak ele alacak olursak harflerle kompozisyon kurmak diyebiliriz. Bu izleyicinin çalışmaya ne kadar dahil olduğuyla ilgili” şeklinde anlatımda bulunmuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmektedir.

14. Mr. Besk (Mertcan Çalışır)

Şekil 53. Besk'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Besk

Bulunduğu yer: Cihangir/ İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: Bilinmiyor

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Karışık Teknik (Mural graffiti, Simple Style, Tag)

- Biçim analizi;

Şekil 54. Besk'in kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; kırmızı, ten rengi, beyaz, siyahtır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Sanatçı kamusal alana uyguladığı grafiti için siyah astar boyası kullanarak temiz bir yüzey oluşturmuştur.
- Duvarda kendine ayırdığı alanın ortasına rap sanatçısı Ais Ezhel (Ömer Sercan İpekçioğlu)'i karakter olarak yerleştirmiştir.
- Ölçü olarak tüm vücut alınmamış omuz plan çalışılmıştır. Sanatçının şarkı söyler şekilde sağ elinde mikrofon tutmakta olduğu pozunu kullanmıştır. İzleyenlere doğru bakan sanatçının ifadesi yorgun ve hüzünlü duygular içerisinde yansıtılmıştır.
- Siyah-beyaz çalışılan duvarda yer alan sanatçının sağ gözü sarı renkle yuvarlak içine alınmış ve 3 tane çizgi ile kirpik formunda işaretlenmiştir. Bu kullanım sanatçının diğer grafitilerinde de görülebilmektedir.
- Aynı renk tonu ile line kullanarak karakterin dış hatları çerçevelenmiştir. Bununla birlikte başının üzerinde aynı renkte eskiz şeklinde taç yer almaktadır.

Şekil 55. Besk'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Sanatçının arkasında yer alan ve siyah zemini kaplayan birçok farklı tag, not yerleştirilmiştir; “Art, Besk, 06, Bırakın gençleri oynasin...”. Duvar üzerindeki yerleşimler için yoğunluklu beyaz olmak üzere beyaz ve sarı renk kullanılmıştır. Birbiri üzerine uygulanan grafitiler yarı okunur şekilde seçilebilmektedir. Kimisi Simple Style şeklinde içleri hızlıca doldurulmuş kimisi tag şeklinde kimisi ise düz yazı formundadır. Duvar yüzeyinde belli noktalarda taç ve hare görünümüne rastlanmaktadır.

- Arka planda kalan karmaşık yerleşimin sağ altta kalan bir bölümü karakterin üst katmanına geçtiği görülmektedir. Bu sayede duvar üzerinde birbiri üzerine katmanlar oluşturulmuş ve tekdüzelikten kaçınılmıştır. Karakter ışık ve gölge ile detaylıca çalışılmıştır. “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.

Şekil 56. Besk'in kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Sanatçı tagini düz yazı şeklinde kırmızı şerit üzerine beyaz renkte yazarak kendini duvardan ayırtırıp ön plana çıkartmıştır.
- İçerik analizi;
- Duvarda yer alan rap sanatçısı Ezhel günümüzde popülerleşen ve Türkiye’de adını birçok kitleye duyuran bir sanatçıdır. Rap müziğinde diğer müzik türlerine göre daha iddialı, birçok konudaki dünya, ülke, siyasi görüşlerin doğrudan aktarılabilirdiği görülmektedir. Ezhel de bu sanatçılardan biri olarak iç dünyasındaki düşünceleri şarkısıyla dile getirmekte olan ve bu sebeple çokça eleştiri alan sanatçılardandır. “Sercan İpekçioğlu'nun bazı şarkılarında uyuşturucu kullanımını özendirdiğini belirledi.” Nöbetçi mahkeme İpekçioğlu'nu, "Uyuşturucu kullanımını özendirmek ve kolaylaştırmak" suçlamasıyla tutuklayarak cezaevine gönderildi.” (sabah.com.tr,2023)
- Grafiti sanatçısı uyguladığı duvara, Ezhelin yapmış olduğu şarkılarından dolayı özgürlüğünün kısıtlanmasına yönelik tasarladığı grafitisini Instagram’da paylaşarak; “freeezhel” hastag’ini eklemiş ve bunun yanı sıra duvarda da “bırakın gençler oynasın” notu ile sanatçıya destek veren bir

grafiti yapmıştır. Aynı zamanda paylaşımına şu notu eklemiştir; “İlk tanıştığımızda bana “Gardaşım Angara’ya gelde şu gri şehri boyayak” demişti. Böyle güzel yürekli ve doğal bir insanın şu an bu durumda olmasını anlayamıyorum. Sanat Özgürdür çünkü Zihnimiz Özgür!” (instagram.com,2023)

- Grafitede analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı karakterin arkasında yer alan doldurulmuş alanda birden fazla tag, Simple style grafiti gibi formlarla kamusal alanda yer alan farklı sanatçıların birbiri üzerine kendi isimlerini bıraktığı duvarlara benzer bir görünüm oluşturmuştur.
- Bunun yanı sıra iletmek istediği mesajı birçok farklı kafadan çıkan seslerin yansıması gibi tek bir alanda toplamıştır.

15. Omeria

Şekil 57. Omeria'nın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (lopcuk.org,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Omeria

Bulunduğu yer: Kadıköy/ İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor

Yıl: 2018

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Mural Graffiti

- Biçim analizi;

Şekil 58. Omeria'nın kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renklere baktığımızda sarı, yeşil, pembe tonları ağırlıklı seçilmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı grafitisini Kamusal alanda yer alan bir binanın yan yüzeyine uygulamıştır. Tek renk astar uygulandığı söylenebilecek kadar temiz olan yüzeyin yalnızca üst noktalarında bazı lekelenmeler bulunmaktadır. Grafiti, içeriğinde ve fill-in olarak isimlendirebileceğimiz parçaların iç boyamasında birçok farklı detaya sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Duvarın ortasında bulunan ana karakter grafiti spreynin karakterize edilmiştir. Sprey şişesi formunda olan ana karakterin abartılı yüz detayları tüm spreyni kapsar şekilde yerleştirilmiş ve ayak eklenmemiştir.

- Karakterin bir eli serbestken diğerk elinde müzik çalar ve boya kovası bulunmaktadır. Karakterin beyni açıkça görselleştirilmiş ve ondan da iki el çıkartılarak ikisinede karakterize edilmiş, ellerine grafiti şişeleri verilmiştir.
- Bunun yanı sıra ana karakter olan spreyc şişesinin “cap” olarak adlandırılan başlığıda farklı bir karaktere dönüştürülmüş, ellerinde marker ve boya rulosu tutmaktadır. Ana karakterde sırt çantası, kova, düşünce baloncuğı gibi detaylar kullanılmıştır.
- Karakterin arkasında kalan yüzeyin orta noktasına mavi renkli yuvarlak eklenerek ilginin üst kısımda kalması sağlanmıştır. Zeminin alt kısmında ise sanatçının tagi olan “Omeria” grafitisi yer almaktadır. Bu grafitiyi takip eder şekilde yukarıya çıktıkça soluklaşan Simple grafitiler yerleştirilmiştir.
- Tüm duvarda siyah line kullanılarak renkleri çerçevelemiş, birbirinden ayıştırılmıştır. Sanatçı ışık kaynağının yukarıda olduğunu düşünerek gölge tersi yönde aşağı doğru uzatmıştır.
- İçerik analizi;
- Sanatçı uyguladığı grafitide ana karakter olarak kullandığı spreyc karakterinde kendisini yansıtmıştır. Çantasında yer alan isim etiketinde kendi tagi olan “Omeria” yazısı bulunması ve bunun yanı sıra elinde bulunan müzik çaların üzerinde grafiti sanatçılarının pek çoğunun tagini hızlıca bırakabilmek için kullandığı “My name is...” etiketinde de kendi taginin yer alması bu düşünceyi doğrulamaktadır.

Şekil 59. Omeria'nın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (lopçuk.org,2023)

- Karakterin sırt çantasından çıkan kalemler ve spreyc, elinde yer alan müzik çalar ve boya kovası, aklındaki spreyc şişeleri, düşüncesinde yer alan tren ve

trene ulaşmada kullanabileceği alet, sprey başlığından çıkan marker ve boya rulosu sanatçının grafiti dünyasını yansıtmakla beraber grafiti kültürüne ait unsurların görselleştiği bir tasarım sunulmuştur.

- Karakter bu dünyanın içerisinde neşe ile izleyicilere bakmaktadır. Hayatındaki tüm bu kavramlar içinde mutlu olan tek derdi grafiti olan sanatçıların bir özeti şeklinde düşünülebilir.

Şekil 60. Omeria'nın kamusal alan grafitisi detayları

Kaynak: (lopçuk.org,2023)

- Sanatçının ana karakter olarak tasarladığı sprey şişesinden uzuvları yoluyla çıkan diğer sprey şişelerine verdiği ifadeler birbirinden farklı şekildedir. Mutsuz, şaşkın, kızgın olan spreyleyen sanatçıların duygularını ifade ettiği düşünülebilir. Kendini, fikirlerini toplumla paylaşmak isteyen, kendini anlatmak isteyen sanatçılar grafitileri kullanarak sanatları yoluyla anlaşılmaya çalışmaktadırlar.
- Sanatçı bu iletişim bağı, grafiti sanatçıların olmazsa olmazlarından olan sprey şişelerini kullanarak ifade etmeyi tercih etmiştir. Yapmış olduğu tasarımla kendi dünyasını anlatırken grafiti dünyasında tanıtın sanatçı,” Graffiti ne ifade eder, neleri içerisinde barındırır?” sorularına cevap olmaktadır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmemektedir.

16. High Hero

Şekil 61.. High Hero'nun kamusal alan grafitisi

Kaynak: (streetartcities.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: High Hero

Bulunduğu yer: Beyoğlu/ İstanbul

Eser ismi: Wrecked Rabbit (Instagram paylaşımı ile ulaşılmıştır.)

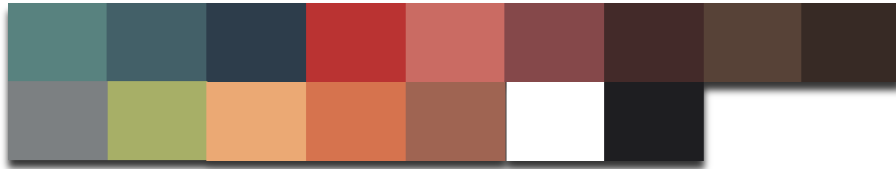
Yıl: 2019

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Mural Graffiti

- Biçim analizi;

Şekil 62. High Hero'nun kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; mavi, lacivert, kırmızı, pembe, kahverengi, gri, yeşil, ten rengi, turuncu, beyaz, siyah şeklindedir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçının kamusal alana uyguladığı çalışmanın ulaşılabilir görselinin kısıtları dolayısıyla grafitinin bulunduğu duvarı net bir şekilde analiz etmek mümkün değildir.
- Sanatçının grafitisinin yer aldığı zeminde mavi renkli yarım şekilde uyguladığı astar boyası bulunmaktadır. Mavi tonu yukarıdan aşağıya doğru koyudan açık tona devam etmekte ve üzerinde yıldız görünümünde beyaz parıltılar bulunmaktadır.
- Grafitinin ana karakteri tavşan olarak tasarlanmıştır. Tavşan hiphop kültürüne ait unsurları üzerinde barındırmaktadır. Ayakkabı olarak Converse markasının ikonikleşmiş ayakkabılarından giymiştir, bir elinde havuç ve diğer elinde marker tutmaktadır. Karakterin boynuna altın renkli zincir bir kolye yerleştirilmiş, kolyenin üzerinde ise sanatçının tag'i olan “Hero” ismi yer almaktadır. Tavşanın boynunda yer alan kolye üzerine eklenen parıltılarla ve karakterle kolyeyi ayıran gölge ile sanatçının tagi öne çıkmaktadır. Kafasında ise havalanmış bir cap görülmektedir.
- Tavşan karakteri büyülenmişcesine gözleri parlayarak belli bir noktaya odaklanmıştır. Ağızı açık ve titrer şekilde tasarlanmıştır.
- Bunun yanı sıra tavşan karakterinin çevresinde siyah renkte iki tane birbirini takip eder şekilde hareket çizgileri yer almaktadır. Bu sayede sanatçı karaktere dinamik bir görüntü vermiştir.
- Grafitide fill-in iki boyutlu bırakılmamış ve gölgeli geçişler kullanılmıştır. Işık ve gölge yoluyla karakter detaylandırılarak boyutlandırılmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Markerın ucunda yer alan boyanın rengi havaya dağılmış ve karakterin arkasından dolanarak havucun etrafında ilerlemektedir. Bu marker uzantısı karakterin oturduğu zeminden yoğun bir şekilde havalanmaktadır ve

karakterin büyülenmişçesine pozunu gökyüzündeki ışıltılı parlamalar desteklemektedir.

- Sanatçı karakterinde Disney karakterlerinde olduğu gibi beyaz eldiven kullanmıştır. Ayakların beyaz ve vücutla benzer formda olmasına karşın, kollarını siyah iki boyutlu kullanarak Mickey Mouse'un koluna benzer bir yaklaşımda bulunmuştur.
- Duvarın sağ alt kısmında ise beyaz renk ile Instagram hesabının olduğu bir not eklemiştir. Her kamusal alan grafitisinde olabileceği gibi bu grafitide zamanla oluşan hasarlar ve farklı boyamalar grafitiyi zedelemektedir.
- İçerik analizi;
- Sanatçı grafitisinde kullandığı karakteri hiphop kültürüne ait giyim tarzı ile giydirmiştir. Ayakkabı olarak Converse giyen karakter sanatçıların izini olmayan grafitilerinde saklanma ihtiyaçlarını hatırlatır şekilde kamuflaj deseni kullanmıştır. Karakterin kafasından havalanan şapkasında ise ağaç ikonu bulunmaktadır. Orman, kamuflaj ve tavşanın olduğu bu duvardan hobi olarak yapılan avcılıklara mesaj veriliyor olduğu düşünülebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmemektedir.
- Tavşanla bağdaşan sebze olan havucu sağ elinde tutan karakterin sol elinde ise marker bulunmaktadır. Tavşan için havuç ne ifade ediyorsa marker da grafiti sanatçıları için benzer şekilde anlaşılmaktadır. Sanatçıların taglerini sokaklara bırakmakta kullandığı olmazsa olmaz araçlardan biri olduğu karakter ile yansıtılmıştır.
- Grafitinin günümüzde sanat olarak algılanması ile birlikte popülerliği de artmış ve Banksy'nin eserlerinin turist çekiyor olması gibi İstanbul'da yer alan grafitilerde önünde fotoğraf çekilmek için çokça ziyaret edilen bir hal aldığı söylenebilir. Bu durumun getirdiği sonuçlardan birinde sanatçının kişisel Instagram hesabını ekleyerek hem kamusal alanda grafitiye rastlayan kişilerin diğer çalışmalarına ulaşabilmesini hemde sosyal medya aracılığıyla grafitisinin paylaştığı durumlarda yine kendine ait sosyal medyaya olan ziyaretleri arttırmak olduğu söylenebilir.

17. Baker (Ali Tufan Ülbeği)

Şekil 63. Baker'ın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: BakerOner

Bulunduğu yer: İstanbul

Eser ismi: Bilinmiyor.

Yıl: 2019

Malzeme: Bilinmiyor.

Ölçü: Bilinmiyor.

Çizim tarzı: Semi Wild Style

- Biçim analizi;

Şekil 64. Baker'ın kamusal alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçı grafitisinde; pembe, turkuaz, mavi, lacivert, turuncu, beyaz, siyah renkleri kullanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H1: Kamusal alanda çalışılan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezi desteklenmemektedir.

- Sanatçı grafitisini net bir şekilde gözler önüne serebilmek için siyah renkli astar boyası kullanarak kendine temiz bir zemin oluşturmuştur. Bu yüzey üzerine kendi tagi olan “Baker” ismini yazmıştır.
- Harflerin yapısı incelendiğinde; okunaklı, keskin dönüşleri ve köşeleri bulunan, çevreye uzanan noktalarında parçalanarak etrafa yayılmış şekilde olduğu söylenebilir. İlk ve son harflerden dışa doğru uzanan iki ok işareti yerleştirilmiştir.

Şekil 65. Baker’ın kamusal alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Fill-in olarak aşağıdan yukarıya doğru açık tona ilerleyen pembe rengi seçilmiş ve üzerine mor renginde harf kalınlığının ortasından paralel geçen şeritler yerleştirilmiştir. Bu sayede harfe detay kazandırılarak hareketli ve dinamik bir görünüm yakalanmıştır. Aynı zamanda yeşil rengi fosforlu bir tonda seçilerek grafitinin alt yarısında sınırlı kalacak şekilde şeritler halinde yerleştirilmiştir.
- Bu fill-in renklendirmesi ile grafitinin alt bölümüne ağırlık kazandırılarak üst yarısı daha yalın bırakılmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Grafitide line rengi olarak canlı mavi rengi tercih edilmiş ve fill-in’i çerçeveleyerek harfleri belirginleşmiştir. Aynı zamanda grafitideki gölge, ışık kaynağının sağ üst köşe olduğu varsayılarak sol alt köşeye doğru uzatılmış ve linela aynı renk tercih edilmiştir.

- Highlights ise beyaz renkli belli bir yönde olmaksızın grafitinin üst yarısı ağırlıklı olarak dalgalı şekilde yerleştirilmiştir. Bu sayede grafitide daha aydınlık bir görünüm yakalanmıştır.
- Grafitide “Second line” olarak isimlendirebileceğimiz sarı renkli çerçeve; grafitinin bütününde olmayacak şekilde belli noktalarda harflerin çevresinde ince bir şerit olarak ilerlemektedir.
- Aynı zamanda yuvarlak noktalarda sarı renk kullanılarak kesişim noktalarında boya sıçraması şeklinde yerleştirilmiştir. Kullanılan bir diğer renk olan turuncu rengi ise grafitinin arkasından gelen sızıntılar şeklinde kıvrımlı formuyla grafitinin üst katmanına doğru uzanmaktadır.
- İçerik analizi;
- Sanatçı siyah rengi duvar seçimiyle karanlık bir alandan bizi grafitisine ulaştırarak rengarenk bir dünyaya yolcu etmektedir. Grafitinin şehri ve sokakları renklendiren ve enerjik yapısı bu yüzey üzerinde tanıdık hisler uyandırarak izleyicilerin ilgisini çekecek şekilde kontrast bir tasarım olarak yerleştirilmiştir.
- Yaptıkları grafitilerde belirgin notlar bulunmayan, karakter kullanımı olmayan ve doğrudan ulaşabildiğimiz bir mesaj içeriği bulunmayan grafitilerden birinde Baker bu duvarla izleyenlere sunmuştur. Bu gibi grafitilerde görülen; illegal çalışılmış ve bütçesi ile zamanı olmayan sanatçıların yanı sıra yalnızca grafitisine ve harf tasarımlarının inceliğine, fill-in boyamasının detaylarına ve hatta grafiti sanatçılarının gelişmişliklerinin göstergesi olan ince ve kusursuz çizgi çizebilme kabiliyetini paylaşmak isteyen sanatçılar olduğu söylenebilir.
- Sanatçı harflerin içerisinde gezdirdiği ince çizgilerle, pürüzsüz geçişi bulunan pembe fill-in boyasıyla ve Simple olmayan grafiti tasarımıyla biçimsel dilini göstermek isteyerek tagini kendi stilinde duvara yansıtarak tarzını oluşturmuştur. Bu sayede semtte veya farklı bir yolla grafitisine ulaşan diğer sanatçılara meydan okumakta olduğu söylenebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” Hipotezi desteklenmektedir.

B. Özel Alanda Yer Alan Grafiti Analizleri:

1. Turbo (Tunç Dindaş)

Şekil 66. Turbo'nun özel alan grafitisi

Kaynak: (banucarmikli.com,2022)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Turbo (Tunç Dindaş)

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Turbo vs. Monsters

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya ve marker

Ölçü: 2.44x6 metre

Çizim tarzı: Semi Wild Style

- Biçim analizi;

Şekil 67. Turbo'nun özel alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçının uyguladığı grafitide kullanılan renkler: gri, sarı, turuncu, kırmızı, siyah olarak tercih edilmiştir.

- Sanatçı, grafiti kültüründe “tag” kelimesi ile karşılık bulan imzasını ve bunun yanında yapmış olduğu destekleyici karakterlerle grafitisini oluşturmuştur.
- Grafitide, sıcak ve soğuk renkleri bir arada kullanılmış ve öne çıkarılmak istenen grafiti, iç yüzeyi dış yüzeyden ayırtırmak için “line” kullanarak siyah renkle çerçevenmiştir.
- Sanatçı grafitisinde sarı, kırmızı, gri ve siyah renklerini kullanarak yalın bir renk seçimi yapmıştır.
- Grafitinin iç boyaması olan fill-in’de ise iki farklı sarı tonu kullanmış, bu renk seçimi sayesinde grafitiyi gerisinde bulunan karmaşa alanından uzaklaştırmakla birlikte tüm ince detayları grafiti içerisinde devam ettirmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.

Şekil 68. Turbo’nun özel alan grafitisi

Kaynak: (banucarmikli.com,2022)

- Sanatçı, grafitinin arkasında kalan yüzey için ise gri rengini kullanarak bu alanı anlatmak istediği hikayesini resmeder şekilde karakterler ve destekleyici nesnelere tasarlamıştır.
- Gri dışındaki renk kullanımına bakıldığında; sadece hava aracından çıkan ateşi ortaya çıkartmak için kırmızı ve sarı tonları kullanılmıştır. Bu ateş

grafitide “O” harfini hedeflemektedir ve harf üzerinde de alev formuna yakın bir çizim görülmektedir.

- Grafitinin harf yapısı incelendiğinde; köşeli, keskin hatları olan ve her bir harfin birbiriyle temas halinde olduğu, iç içe geçen bir tasarım yapılmıştır.
- Sanatçının arka planda oluşturduğu karmaşık dünyanın devamı olabilecek nitelikte; harflerinin tasarımında da parçalanmalar, dağınık yerleşimler görülmektedir. Grafiti ile anlatılmak istenen hikâye, karakterlerle betimlemenin yanı sıra harflerin tasarımında da kendine ifade alanı bulmuştur.
- Sanatçı, grafitinin tam ortasından çapraz şekilde sis yerleştirilerek grafitiyi ikiye bölmektedir. Bunun yanı sıra grafitiyi beyaz tek renk yüzey üzerine, orta noktasına grafiti gelecek şekilde yerleştirerek odak noktasını tagine yöneltmiştir. Grafitinin sağ alt köşesine ise imzasını yerleştirmiştir.
- İçerik analizi;
- Büyük ve temiz beyaz bir duvar üzerine çalışılan grafiti hem iç hem dış tasarımında ince detaylara sahip olduğu görülmektedir.
- Sanatçı, taginin dışında kalan alanı soluk ve boğuk gri renkleri kullanarak karamsar bir hava yakalamıştır. Bu renkler eşliğinde İstanbul'a ait detaylarının bulunduğu ve karakterler ile desteklediği yüzey bize şehrin karışıklığını anımsatmaktadır. Bu yüzeyin hikayesine bakıldığında bir karmaşa ve savaş ortamı içerisinde kalan grafitinin ateş altında olduğunu görebiliriz.
- “İstanbul benim en büyük ilham kaynağımdır. Sergilerimdeki işlerimde de İstanbul teması çok fazla vardır.” (zeynepcansoylu.com,2022) Galata kulesi, boğaz köprüsü, cami minaresi gibi sembollerden anlaşılacağı üzere grafitinin temasında İstanbul’u görmekteyiz. İstanbul birçok farklı düşman karşısında savaş altında olarak resmedilmiştir. Korsan gemisi, su altı gemisi, roket atar bunlardan birkaçıdır. Her biri saldırı ve eylem halinde görülmektedir.

Şekil 69. Turbo'nun özel alan grafitisi

Kaynak: (banucarmikli.com,2022)

- Kullanılan nesnelere belli bir döneme ait değil, geçmiş ve gelecek zamanların saldırı araçlarından seçilmiştir. Sanatçı çalışmada Osmanlıdan, Cumhuriyet döneminden semboller kullanarak bu yüzeyi bilim kurgu sahnesine dönüştürmüştür. Bu yolla kültürel ve yerel öğeler barındıran bir çalışma oluşturmuştur.
- Kendiliğinden ortaya çıkan bir sanat olan grafiti; kendine ait bir malzemesi olmadan, yaptırımları olan yasaklara rağmen ve kaçma kovalamaları beraberinde getiren zorlayıcı uygulama şartlarına rağmen kendi başına dünya üzerinde yayılmayı ve kendini geliştirmeyi başarmış bir sanat olarak, bu savaş ortamının tam ortasında geçmiş ve geleceğe meydan okuyarak kendine yer bulmayı başarmıştır. Sanatçının sergi alanına uyguladığı bu grafitide bu mücadeleyi görebilmekteyiz.
- Eserin isminin çıkış noktasını görebildiğimiz; resmin tam ortasında büyük bir canavar yer almaktadır. Canavar şehre hâkim bir şekilde spreyle tutarak tehlike unsuru olarak kullanılmıştır. Canavarın başında ise taç bulunmaktadır. Aynı zamanda bu taç grafitinin tam ortasına denk gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Canavarın İstanbul'u elindeki dev spreyle tümüyle boyamak üzere şehre saldırdığı söylenebilir.
- Bu karmaşa ile sanatçının grafitinin şehrin hengamesinde nasıl ortaya çıktığını, kendini gösterdiğini ve renkli dünyasıyla şehri canlandırdığını vurgulamak istediği söylenebilir. Şehrin kendini tekrar eden rutinleri, korna

sesleri, gri renkli silüeti ile İstanbul'un içinde birçok alanda karşımıza çıkan bu renkli grafitiler Pera Müzesi'nde de kendini göstermiştir.

- Sanatçı, grafiti içeriğinde yer alan tüm detayların ortaya koyduğu mesajını ve kendini ifade etmek istediği hikâyeyi “Turbo vs. Monsters” grafitisiyle ortaya koymuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

2. Funk (Atakan Özdemir)

Şekil 70. Funk'ın özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120-121)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Funk & TabOne

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Stile Güveniyoruz, Müzede Bombalıyoruz!

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya

Ölçü: 3.73x10 metre

Çizim tarzı: Wild Style

Seçilen eser iki sanatçılı bir eserdir. Çalışmada, sanatçılardan biri olan Funk'ın uyguladığı kısım analiz edilecektir. (Soldaki grafiti)

- Biçim analizi;

Şekil 71. Funk'ın özel alan grafitisinin renk kartelası

- Kullanılan renkler: mavi, lacivert, turkuaz, yeşil, sarı, turuncu, pembe, mor, kırmızı, kahverengi, beyaz, siyah olacak şekilde seçilmiştir.
- Sanatçı bu grafitide kendi tagini yani “Funk” ismini uygulamıştır. Kalıplaşmış grafiti stillerine kıyasla daha özgür bir grafiti olduğunu söyleyebiliriz.
- Grafitinin uygulandığı yüzeyde siyah renk kullanılarak üzerine yerleştirilen grafitinin ön plana çıkması ve odak noktası haline gelmesi sağlanmıştır. Bununla birlikte renklerin canlı tonlarda seçilmesi grafitiyi yüzey üzerinde dahada ön plana çıkartarak belirginleştirmiştir.
- Kullanılan harflerin formunu inceleyecek olursak; akışkan ve farklı hareket yönleri bulunan harfler olduğu söylenebilir. Keskin hatlar yerine ucu açık, belirgin bir line çizgisi ve tekdüze iç boyaması olmayan şekilde tasarlanmıştır.

Şekil 72. Funk'ın özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120-121)

- Grafitide sınırları net şekilde belirli olmamasına karşın fill-in olarak tanımlayabileceğimiz iç boyasında farklı dalgalanmalar, ışık ve gölge oyunlarına yer verilerek detaylı şekilde çalışılmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sanatçı grafitisindeki beyaz renk ile elektrik akımını veya yıldırımı anımsatan efektler kullanılmıştır. Bu efektler grafitiyi saran formda ve grafitideki enerjiyi, hareketliliği yansıtır şekilde yerleştirilerek dinamik bir görüntü yakalamıştır. Her harfin farklı şekilde kıvrılması ve bükülmesi de bu duyguyu güçlendirir niteliktedir.
- Diğer harflere kıyasla “N” harfinde çok daha fazla detay olduğunu söyleyebiliriz. Harfin fill-in’inde bölünmeler, farklı renk tonları, parlamaları ve daha keskin bir line kullanılmıştır. Arkasında yer alan sarı boyama etrafa yayılarak harfin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- “U” harfinde ise harf renklerinin havaya uçtuğu hissini verecek şekilde duvarın üst noktalarına doğru uzanmıştır. Bu ilerleyiş Funk ile birlikte çalışan TabOne’in grafitisine doğru birleşmiş ve bu sayede izleyicilerin bir grafitiden diğer grafitiye yönelmesi sağlanmıştır. Sanatçı grafitinin çevresinde siyah yüzeye yayılan renk akışlarını dağınık şekilde uygulamıştır.
- Grafitide belli bir noktadan yansıyan ışık veya gölge görmemekteyiz. Highlights ve gölgeler yüzey üzerine yayılmış şekilde istenilen noktaları öne çıkartmak için kullanılmıştır. Grafitinin orta noktalarında yoğunluklu olarak beyaz renk ile eklenmiş küçük halkalar bulunmaktadır.
- İçerik analizi;
- Grafitinin yansıtmakta olduğu duyguya baktığımızda; siyah tekdüze bir duvar üzerinde canlı ve rengarenk tonlar kullanan sanatçının, karanlık bir dünya içinde var olan yaşamı ve canlılığı hissettiriyor olduğunu söyleyebiliriz.
- TabOne grafitisinin üzerinde yer alan şehir resminin gün batımı veya doğumunu anlatan tasarımı ile sanatçının grafitisi bütünleşmektedir. Grafiti, ruh veya toz bulutu formunda etrafa dağılırken içerisinde bulundurduğu sarı rengini gökyüzü renginden almaktadır. Bu sayede birçok sanatçının sanatı

doğanın yansıması olarak görmesi düşüncesine benzer olarak grafitininde ruhunu ve canlılığını şehri saran gökyüzünden aldığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte sanatçının estetik, biçim kaygısının içerik kaygısından daha fazla olduğu söylenebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.

- Farklı bir açıdan bakacak olursak ise şehrin rengini ve aydınlığını grafitiden aldığını da söyleyebiliriz. Tüm şehrin uykuda olduğu ve kabuğuna çekildiği zaman aralığında grafitinin hala canlı bir şekilde şehri renklendirdiği düşünülebilir.
- “Benim stilim yaşadığım şehri yansıtıyor aslında; bazen durgun, bazen kaotik, bazen sevimli, bazen hareketli, bazen keskin, bazen de kızgın.” (Pera Müzesi, 2014, s. 223)

3. Tabone

Şekil 73. Tabone’ın özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120-121)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Funk & TabOne

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Stile Güveniyoruz, Müzede Bombalıyoruz!

Yıl: 2014

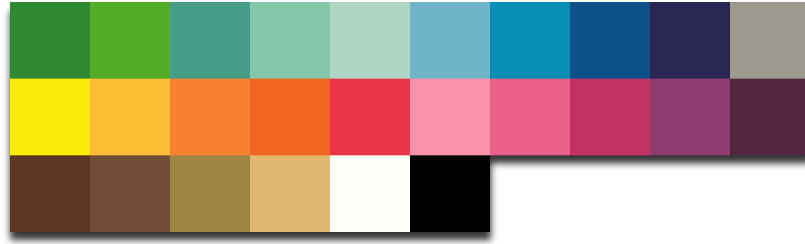
Malzeme: Sprey boya

Ölçü: 3.73x10 metre

Çizim tarzı: Simple Style

Seçilen eser iki sanatçılı bir eserdir. Çalışmada, sanatçılardan biri olan TabOne'in uyguladığı kısım analiz edilecektir. (Sağdaki grafiti)

- Biçim analizi;

Şekil 74. Tabone'in özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafiti içerisinde birçok renk barındırmaktadır. Harfler farklı renk tonlarında boyanmıştır. "T" ve "A" harfinin fill-in boyaması yeşil, line boyaması mor renginde kullanılmıştır. "B" harfinin fill-in boyaması pembe, sarı, turuncu renklerde tercih edilmiş, line boyaması ise yeşil, pembe ve gridir. "O" harfi ise fill-in için pembe ve mor, line'da beyaz kullanılmıştır. Bu beyazlık "N" harfinin fill-in'i ile birleşmiştir. "N" harfinde bu beyazlıkla beraber yeşil ve maviyken, line'da ise kırmızı ve mor tercih edilmiştir. Son harf olan "E" harfine bakacak olursak mavinin tonları kullanılarak tag tamamlanmıştır.
- Sanatçı grafitisinde; tagi olan TabOne kelimesini kullanmış, bununla birlikte karakter ve manzara tasarlayarak bütün bir kompozisyon oluşturmuştur.
- Siyah zemine uygulanan manzara geceye ait bir şehir manzarasıdır. Yüksek apartmanların bulunduğu şehirde ışığı yanan daireler, sokak lambaları ve ağaçlar yer almaktadır.
- Manzara görünümü siyah-beyaz renklerinde çalışılmış, tek renkli kısım gökyüzü ve dairelerin camlarındaki gökyüzü yansımasıdır. Renklendirilen bu alanda sarı ve turuncu tonlarında sıcak renkler tercih edilmiştir.

Şekil 75. Tabone'ın özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120-121)

- Fill-in boyamaları alt kısımlarda aşağı akar şekilde uzatılmış, bu akma görünümü ile grafitinin yapılmış olduğu spreyci materyali anlaşılır kılınarak yalın bir görünüm tercih edilmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Grafitinin farklı yerlerinde yıldız ve yarım daire sembolleri kullanılmıştır. Grafitinin karşısından genel bir aydınlatma noktası seçilmiş ve gölge ona uygun şekilde tersi yöne verilmiştir. Gölgeler line rengine uygun şekilde farklı tonlarda kullanılmıştır. Işık ise gölge ile paralel olmaksızın köşe noktalara highlights şeklinde yerleştirilmiştir.
- Grafitinin sağında yer alan kısımda ise bir karakter bulunmaktadır. Bu karakterde grafitinin pembe, mavi, yeşil renklerini kullanarak canlı tonlarda boyanmış ve iç boyama renklerine uygun olacak şekilde line ile belirginleştirilmiştir.
- Grafitinin içerisinde görmediğimiz bir renk olarak kahverengi ile karakterin saç boyanmış ve aslında uygun olarak ten renginde bir ten boyaması yapılmıştır. Karakter ile grafitinin birbirine uyumlu ve aynı canlılıkta seçilmiş renkleri sayesinde iki tasarım birbirinin devamı olacak şekilde bütün bir görünüm yakalamış, aynı oranda arkadaki manzaradan ayrılarak dikkat çekici şekilde öne çıkarılmıştır.
- İçerik analizi;

- Sanatçının grafitisinin üzerinde gün doğumu veya gün batımı olarak yansıtılan sıcak tonlardaki gök ve altında karanlıklar içerisinde bir şehir görülmektedir. Tüm kasvetiyle yerini alan bu manzaranın altında ise tüm canlılığı ve renkliliğiyle TabOne grafitisi yer almaktadır. Dinamik ve yüksek enerji yansıtan grafiti ile bu yüzeydeki çalışma birbirine zıt ve kontrast bir görüntü oluşturmaktadır. Grafitinin şehrin aşağısında yer alması; şehir karanlığa gömüldüğünde hala canlı bir unsur olarak yerini aldığını ve sanatçının “biz herkes uyumasına rağmen hala buradayız” mesajını çıkarabiliriz.
- Sanatçının Instagram üzerinden grafitisi hakkındaki aktarımı “Pera müzesindeki bu çalışma ve oradaki tüm çalışmalar müze duvarları boyanarak yapıldı ve daha sonrasında graffitinin doğasına uygun bir şekilde üzerleri kapandı, graffitinin ruhunu temsil eden bir sergiydi. Daha sonrasında da satılacak ya da sanatçı öldükten sonra değerlendirilecek, değeri bilinmeyen sanat eseri olmaktan bu şekilde korudular... Graffitinin ruhuna uygun bir sergiydi bu aslında bu çalışma özelinde güzel bir mesaj.” şeklindedir.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

Şekil 76. Tabone’ın özel alan grafitisinin karakter detayı

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 120-121)

- Grafitinin sağında hiphop kültürünün giyim unsurlarını taşıyan bir karakter görmekteyiz. Sanatçı bu karaktere cap olarak tabir edilen şapkayı takarak eline sprey vererek grafitide kullanılan çoğu karakterde görebileceğimiz detayları eklemiştir. Karakterin gözünde pembe renkte görünen gözlük ise grafiti yapan kişinin çevresinin renkli taraflarını görüyor olduğunu ve sanatçıların dünyasının renkli bir şehir yansımaları olduğunu yansıtıtđı söylenebilir.

4. Wyne (Doğuş Cihan)

şekil 77. Wyne'nin özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 152-153)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Wyne

Sergi ismi: Duvarların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Yeşil Sanayi

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya

l: 2,84x18 metre

Çizim tarzı: Wild Style

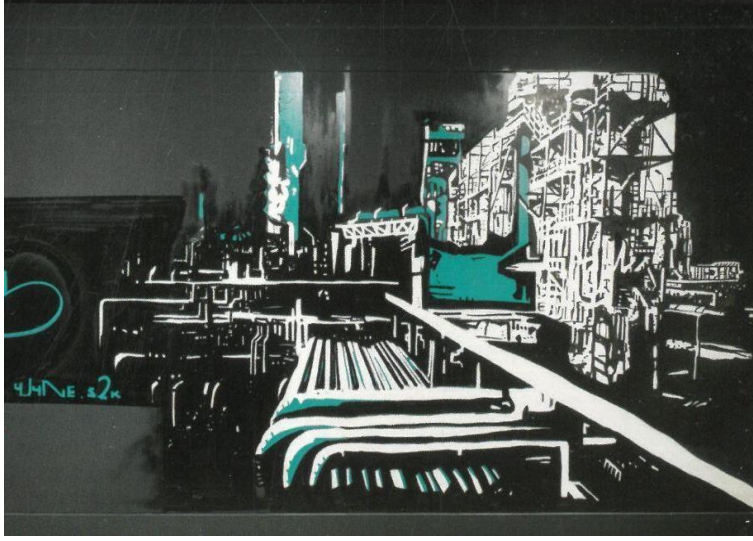
- Biçim analizi;

şekil 78. Wyne'nin özel alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçı grafitisinde yeşil, mavi, turkuaz, beyaz, siyah renklerini kullanmayı tercih etmiştir.

- Sanatçı yatay olarak çalıştığı grafitisine siyah renkli bir yüzey hazırlayarak temiz bir alan oluşturmuş, tasarımını bu yüzey üzerine yerleştirmiştir.
- Ortaya konumlandığı grafitisinde harflerin iç içe geçen karmaşık bir görüntüsü olduğu söylenebilir. Okunurluğu zor olan grafitide sanatçının tagi olan “Wyne” ismini görmenin mümkün olduğu söylenebilir.
- Sanatçı grafitisinde; grafitisine verdiği “Yeşil Sanayi” ismindeki gibi yeşil ve mavi renkleri ağırlıklı olarak siyah ve beyaz renklerini de kullanmıştır. Bu sayede rengarenk bir görünüm yerine bir rengin farklı tonları ile uyumlu bir görünüm yakalamıştır.
- Harfleri köşeli seçen sanatçı bazı kıvrımlarla grafitiye esneklik katarak dengeli bir bütün oluşturmuştur. Harflerin arasında “E” harfleri farklı noktalarda da dikkat çekmektedir. Harfler dışındaki eklentiler, ok işareti şeklinde uzanan şeritler ve parçalı kısımlarla ana harflerin arasında bulunan boş kısımları doldurulmuş ve yatay bir dikdörtgene benzer formda grafiti tamamlanmıştır. Grafitinin çevresinde harflerin uzantısı olan hem yön oklarını hem notaları andıran ince çizgiler grafitiden çıkan antenler gibi farklı yönlere dağılmıştır.
- Grafitinin fill-in boyasında yeşil ve mavi renkler kullanılmış bu renkler farklı tonlarda ve şeritler halinde birbirinden ayrılmıştır. Birçok farklı renk şeridiyle sadelikten uzak uyumlu ve dinamik bir görünüm yakalanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Line’da siyah renkte ve second line’da sarı renkte kullanılarak siyah zeminden grafitinin ayrılması sağlanmıştır. Grafitinin genelinde gölge solda ışık kaynağı düşünülerek sağ tarafa uzatılmıştır. Gölge rengi olarak mavi seçilmiş ve grafitilerin genelinde harflerin üzerine verilen highlights bu grafitide gölgenin üzerine verilmiştir. Bu nedenle sanatçının gölge olarak kullandığı düşünülen mavi renkli kalınlık grafitinin üç boyutlu ve hacimli bir yapıda olmasını sağlamıştır.

Şekil 79. Wynne'in özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 152-153)

- Sanatçı duvarın sağ ve sol kısımlarına sanayi görüntüsü oluşturacak tasarımlar yaparak “Yeşil Sanayi” ismini verdiği alanları oluşturmuştur. Bu çalışmalarda sanatçı tercih ettiği renklerle her iki tasarım için farklı perspektifler kullanarak yüzeyi boyutlandırmıştır.
- İçerik analizi;
- Sanatçı grafitisinde dünyanın yaşamsal faaliyetlerini ve üretimini sağlayabilmesi için aktif halde kullandığı ve çevre sorunlarına yol açmasıyla toplum tarafından yanlış kullanımların tepki almakta olduğu sanayileri tema olarak seçmiştir. Grafitisinin ismine doğa ile özdeşleşmiş bir renk olan yeşili kullanarak “Yeşil Sanayi” ismini vermiştir. Sanayilerin ortasına grafitisini yerleştirerek yeşil tonunu odak noktasına çekmiş, sanayileri geri planda bırakmıştır.
- Sanatçı yapmış olduğu grafiti hakkında şunları söylemiştir; “...Pera müzesi için biraz farklı, Graffiti'nin sokaktan galeriye geçme süreci yıllarca tartışılmıştır. 'Ben buradaydım' demek karşınıza aniden çıkan bir Mural ile belli olur, sonuçta bu yüzden adımızı yazıyoruz. Ancak galeride bu his yerini 'Bakin ne yaptım / Ne düşündüm' sekline bırakıyor. Sadece Artist açısından değil, toplum açısından da farklı. Bir anlamda sokaktaki Graffiti'ye maruz kalıyorsunuz, galeridekine ise isteyerek gidiyorsunuz.”

- “Pera müzesindeki 'Green Industry' aslında beton bir şehrin geri planını gösteriyor. Bu Mural'in önünde Evol'un yaptığı briketlerden binalar var. Ben de onun arkasında sanayi ve ormanın birleştiği bir şehir arka planı yaptım. Sanayi kısımları sağ ve solda, ortadaki Wyne yazısı ise doğayı temsil ediyor.”
- Sanatçının grafitisine verdiği isim doğrultusunda yeşil sanayi politikasına atıfta bulunduğu ve bu noktaya yönelik mesaj verme kaygısında olduğu düşünülebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.
- “Doğa bilimcileri, sera gazı emisyonlarını düşürmek ve iklim değişikliğinin etkilerini hafifletmek için acil önlem alınması gerektiği konusunda uyarılarda bulunuyor. Sosyal bilimciler, iklim değişikliğinin hafifletilmesinin devlet müdahalesi ve yönetim reformu gerektirdiğini savunuyor. Bu nedenle hükümetler, iklim değişikliğinin ekonomik, politik ve çevresel sorunlarını ele almak için YSP'yi kullanır.” (Yüksek, 2020)

5. Tilt

Şekil 80. Tilt'in özel alan grafitisi

Kaynak: (peramuzesi.org.tr,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Tilt

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Minibüs

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya ve mürekkep

Ölçü: 2,40x5 metre

Çizim tarzı: Bombing

- Biçim analizi;

Şekil 81. Tilt'in özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; sarı, mavi, turkuaz, lacivert, mor, turuncu, kırmızı, pembe, kahverengi, beyaz, siyah şeklindedir.
- Sanatçı grafitiyi kamusal alandan sergi alanına taşımak için minibüs yüzeyini kullanmayı tercih etmiştir. Minibüsün yan kısmını lastikleri dahil olmak üzere bütün halinde kullanan sanatçı bu minibüs yüzeyini duvara asarak kamusal alanda, sokakta karşılaşılabileceğimiz bir nesneyi özel alanda karşımıza çıkartmıştır.

Şekil 82. Tilt'in özel alan grafiti uygulaması

Kaynak: (youtube.com,2023)

- Sanatçı grafiti uyguladığı alanı neredeyse hiçbir boş alan kalmayacak şekilde tüm yüzeyi sprej ve mürekkep ile doldurmuş ve minibüsü yalnızca form olarak hissedebileceğimiz düzeyde ortaya çıkartmış veya grafiti ile saklamıştır.
- Sanatçı minibüsü grafiti ile doldururken üst üste birçok katman kullanmıştır. Yüzeydeki grafitilerin bir kısmını grafiti sanatçısı KoolT ile birlikte uygulamıştır.
- Yüzeyde yer alan grafitilere stil olarak bakıldığında, kamusal alanda hızlıca yapılmış, ulaşım zorluğu nedeniyle tek renk veya yalnızca iki renk kullanılarak basit bir tipografik tasarımla uygulanmış grafitilere benzer formda olduğunu söyleyebiliriz.
- Farklı boyutlarda ve farklı renklerde uygulanan grafitiler genelinde canlı renkler tercih edilmiş ve bütüne bakıldığında; sarı, turuncu ve mavi renkler ön planda olacak şekilde minibüs üzerinde yerleştirilmiştir.
- Minibüs çerçevesinde çalışılan grafiti bütününlü genelinde fill-in olarak adlandırabileceğimiz iç boyamada yer yer boyut anlamında farklılıklar olmasıyla birlikte tag, bombing gibi detay içermeyen grafitiler yer almaktadır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- İçerik analizi;
- Bir sergi alanında karşımıza çıkması pek mümkün olmayan bir toplu taşıma aracı Tilt’in sayesinde Pera Müzesinin duvarında görülebilmektedir. İzleyicilerin bu sayede ilgisini çekebilecek bu araç, grafiti sanatçıların sanatını uygulayabilmek için; kâğıt, defter veya tuvale ihtiyacı olmadığını kullanılabılır her nesnenin grafitiye eşlik edebileceğini göstermektedir. Kamusal alandan, sokaktan olduğu gibi sergi alanına taşındığı düşünülebilecek bu grafiti uygulaması sergi alanında boyanarak hazır hale getirilmiştir.
- Sanatçı sergi alanına yerleştirdiği minibüs grafitileriyle, doğrudan bir mesajı ulaştırmak da sergi alanına gelip çalışması ile karşılaşan izleyicilerin

kamusal alanda zaman içerisinde bu hale gelmiş bir minibüsün sergiye yerleştirildiği hissini uyandırmak istemiştir.

- Sanatçı sergi alanına yerleştirdiği minibüs grafitileriyle, doğrudan bir mesaja ulaşmasak da sergi alanına gelip çalışması ile karşılaşan izleyicilerin kamusal alanda zaman içerisinde bu hale gelmiş bir minibüsün sergiye yerleştirildiği hissini uyandırmak istemiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Sanatçı minibüs üzerinde doğal bir görünüm sağlayabilmek ve grafiti sanatçılarının dahi yadırgamayacağı bir doku yakalayabilmek için KoolT isimli sanatçı ile birlikte çalışarak farklı ellerden farklı boyutlarda ve farklı stillerden çıkmış grafitiler oluşturmayı hedeflemiştir. “...Mesela bir çöp tenekesini bir sürü grafiticinin olduğu bir yere koyarsanız, belli bir şekilde tahrip edilir.
- Biri sprej boyasıyla gelir, biri marker’ıyla gelir, diğeri kalemiyle, hepsi farklı malzemeyle gelir. İşlerimin gerçek gibi görünmesini istedim. O yüzden de, eğer arabayı yada çöp kutusunu yada otobüsü dışarda bıraksaydım neye benzerdi diye düşündüm. Mesela bu otobüsü bir sene boyunca Galata Köprüsü’nün oraya bıraksak ne olurdu? Bombalanacaktı sürekli. Belki bütün otobüs boyanacaktı. Ama sonra üstüne yeni bir tag, yeni bir “throw up” gelecekti, bir sürü marker ve sprej boya olacaktı. Bu farklı katmanlar ve farklı malzemeler fikri aynı zamanda farklı el yazıları olması fikriyle birlikte işliyor. Çünkü şu işi sadece ben yaparsam gerçek görünmeyecek çünkü benim bir tek stilim var. Başka bir stilim varmış gibi yapabilirim ya da beni yansıtmayan başka bir şey yapabilirim. Amam ben bu tür işleri, başka grafiticilerle birlikte yapıyorum. Bu işide şu anda KoolT ile birlikte yapıyoruz...” (youtube.com,2023)

6. Herakut (Jasmin Siddiqui, Falk Lehmann)

Şekil 83. Herakut'un özel alan grafitisi

Kaynak: (zeynepozyilmazel.files.wordpress.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Herkut

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Bana Bunu Dünya Yaptırdı

Yıl: 2014

Malzeme: Karışık teknik

Ölçü: 18 metrekare

Çizim tarzı: Mural Grafiti

(18 metrekarelik alan içinde yer alan görselde görülen duvar grafitisi incelenecektir.)

- Biçim analizi;

Şekil 84. Herakut'un özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; kahverengi, mor, gri, yeşil, kırmızı, bordo, mavi, lacivert, beyaz, siyah olarak tercih edilmiştir.
- Herakut'un sergi izleyicilerine sunduğu grafitiyi incelediğimizde; grafiti duvarın zeminle birleşiminden tavanla birleşimine kadarki tüm yüzeye yayılmış şekilde yerleştirilmiştir.
- Grafiti içinde bulunduğu alanla birleştiğinde bütünün bir parçası olarak kendine yer bulmuştur.
- Duvar üzerine yer alan ve izleyicinin gözlerinin içine bakan karakter dikkatleri kendi üzerine çekmektedir. Karakterin cinsiyetinin belirleyici bir göstergesi bulunmamaktadır. Başında sargısı ve onun üzerinde ters şekilde kafasına oturtulmuş, iplerle boynuna bağlı çelik bir tencere yer almaktadır.
- Bu tencere grafitideki diğer alanlara kıyasla gerçeğe daha yakın çalışılmıştır. Tencerenin üzerinden grafitiyi izleyen üç insan yansıması bulunmaktadır. Ortada konumlanan ve tencereye yansıyan kişi eserin fotoğrafını çekmektedir. Yansıyan insan görüntüleri ile sergiyi gezen kişiler öngörüldüğü söylenebilir.

Şekil 85. Herakut'un özel alan grafitisi

Kaynak: (zeynepozyilmazel.files.wordpress.com,2023)

- Duvarın ana karakteri yere çömelmiş ve zeminden destek alarak sağ elindeki kalemi zarif bir şekilde tutmaktadır.
- Karakterin dışında kalan yüzeyde ise kırmızı, beyaz, siyah renklerde el yazısı ile notlar yerleştirilmiştir. Bunlardan ikisi; karakterin sağ üst köşesinde yer alan “(x= as long as I am holding my pen) (or a can)”, sol boşlukta yer alan

“No one can hurt me!” yazılarıdır. Duvarın solunda ise şehir silüeti üzerine “the Devil made me do it “yazısı yer almaktadır. Buradaki “Devil” kelimesi kırmızı renk ile çarpı işareti altında kalmıştır.

- Renk olarak duvarı incelediğimizde kırmızı renk hakimliğinde siyah, beyaz, yeşil, sarı gibi farklı renk tonları kullanılmıştır. Karakterin bandanası ve yelegeği dikkat çeker şekilde kırmızı renkle boyanmıştır.
- Duvarın üzerine çalışılan grafitide fill-in olarak adlandırabileceğimiz iç boyamada yer yer boyut anlamında farklılıklar olmasıyla birlikte detaylı çalışılmış alanlar yoğunluktadır.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Çizgisel olarak kimi noktalarda dağınık, eskize benzer formda kimi noktalarda ise gerçeğe yakın ışık, gölge ve ölçüde kullanılmıştır. Bu farklılık grafitinin iki farklı elden çıktığını anlayabileceğimiz ayrımda stil farklılıklarını göstermektedir.
- İçerik analizi;
- Hera: “Bu sergi için bizim aklımızdaki şey, insanlara bunun çocuklukta başladığını hatırlatmaktı. Bunun başladığı yer 70’ler, 80’ler değil aslında, çocukken başlıyor. Dünya üzerindeki ilk çocuk boya alıp kendi kendine boyamaya başladığında işte graffiti ya da sokak sanatı orada başlıyor. Sanatın geldiği yer burası. Sanat okullarından gelmiyor. New York’tan da gelmiyor. Herkesin kendi yaşamındaki çok çok kişisel bir noktadan başlıyor. Sıfırdan bir şeyler üretebildiğin an başlıyor. Bu iş de bunu gösteriyor. Burada yaratıcı bir çocuğu gösteriyor, bir şeyler yapıyor. Annesinin tenceresini bir miğfer gibi kafasına takmış. Mücadeleye hazırmış gibi duruyor. “Elimde bir kalem tuttuğum müddetçe kimse beni incitemez” diyor.” (youtube.com,2023)Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Bu duvarla birlikte Herakut; vermek istediği mesajı iletmek için, karşı çıktığı durumu veya desteklediği görüşü belirtmek amacıyla sanatın gücünü kullanan sanatçıları yansıttığı söylenebilir. Zayıf, cüsseli olmayan bir yapısı olmasına karşın kendinden emin ve güçlü bakışları ile duygularını kaleme almaktan çekinmeyen bir karakter görülmektedir.
- Hera: “Bence çok enerjik, siz de görüyorsunuz. Ve darmadağınık çünkü bu da işimizin başka bir parçası. Biz katmanların olmasını istiyoruz çünkü hayat da böyle. Pürüzsüz ve düzgün değil. Biz grafik tasarım yapmıyoruz. “Hay Allah, yere damladı” demiyoruz, yerçekimi de hayatın bir parçası. Su damlar, hayat böyle. O yüzden zemini de temizlemedik, pis ve dağınık bıraktık çünkü “Sorun değil” demek istedik. Temiz olmak zorunda değil, mükemmel olmak zorunda değil. Mükemmel yapmalıyım diyen o dar korsenin içine girmeden de güçlü bir şeyler yapabilirsiniz.” (youtube.com,2023)
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Herakut sergide yer alan grafiti ile; toplumun alışageldiği kusursuz olmak için çabalamak, çalışmak ve bu uğurda yaşamını sürdürmek anlayışına karşı durarak eksikliğin normalliğini vurgulamıştır. Bu olağan kusurlar ile, sanat dünyasında da sanatçıların daha iyi eserleri inceleme, onlara yaklaşma, daha iyisine ulaşma yarışına karşı herkesin olağan stilinin kendine has karmaşasının güzelliğini ortaya çıkartmıştır.
- Yalnızca Hera’nın stili olan özgür çalışma stili değil Akut’un detaylı ve gerçeğe yakın parçalarıyla doğru ve yanlış aynı duvar üzerinde aynı anda yansıtılmıştır. Bu sayede “Yin Yang” kuramında olduğu gibi zıt kutupları karıştırmak bütünselliği yakalamışlardır.

7. Suiko

Şekil 86. Suiko'nun özel alan grafitisi

Kaynak: (peramuzesi.org.tr,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Suiko

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Akrep

Yıl: 2014

Malzeme: sprej boya

Ölçü: 2,84x10 metre

Çizim tarzı: Mural Graffiti

- Biçim analizi;

Şekil 87. Suiko'nun özel alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçı grafitide mavi, turkuaz, ten rengi, kahverengi, turuncu, kırmızı, yeşil, gri, beyaz, siyah renklerini kullanmayı tercih etmiştir.

- Hayvan formları üzerinden birçok grafiti tasarımı bulunan sanatçı, Pera müzesi için akrep figürünü seçerek uyguladığı grafitiyi izleyicilerine sunmuştur. Büyük boyutlarda akrep kullanan sanatçı duvara yatay şekilde uzanan bir yerleşim yapmıştır. Akrebin baş kısmı sol kısımda yer alırken kuyruğu tam tersi olarak sağda konumlandırılmıştır.
- Grafitinin altında farklı bir astar rengi tercih edilmemiş, sadece gölge olarak gri renkte geçiş kullanılmıştır.
- Grafitinin iç boyasında birden fazla canlı renk kullanılmıştır. Bu renklerin yoğunlukta olanları; turuncu, mavi ve yeşil tonları olduğu söylenebilir.
- Bunun yanı sıra grafitinin içeriğinde soft renklere de yer vererek bazı noktaların görünümünü soft bırakmayı tercih etmiştir.
- Fill-in renklendirmesine ve içeriğine baktığımızda sanatçı oldukça karmaşık ve tekdüze olmayan bir tasarım ortaya koyarak dinamik bir yapı oluşturmuştur. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Grafitinin orta alanında yer alan kısım iki boyutlu ve tekdüze bırakılırken akrebin anatomik parçalarında; kuyruk, kıskaç, göz gibi alanlarda geçişli gölgeler ve parlamalar kullanılmıştır.
- Grafitinin birkaç parça dışında bütününde siyah renkli line çizgisi kullanılmış ve neredeyse her renk birbirinden keskin çizgilerle ayrıştırılmıştır. Bu çerçeveleme ile grafitiye bakıldığında karmaşık bir görünüm oluşmakta ve harflerin varlığı sorgulanabilir şekilde kaybolmaktadır.
- “Suiko, sanatını Batı’nın aktardığı graffiti kültürü ile Japon kültürünün bir sentezi olarak tanımlıyor. Japon kaligrafisi olan *Shodo*’nun fırçayı kullanım şekline yakın, Batı karakterlerinin yazılış biçiminden ise bir o kadar uzak harfler ve canlı renkler kullanarak hayvan figürleri oluşturuyor.
- Eserlerinde, Japon kaligrafisinde, karakterlerin gücünü ortaya çıkaran “Tome”ler (duraksamalar), “Hane”ler (yükselişler) ve “Harai”ler (uçlara doğru incelmeler) ile karşılaşmak mümkün. Eserlerindeki kusursuz

yuvarlak hatlar ise, çizgilerini çizerken tüm vücudunun bu doğal hareketi takip etmesiyle oluşuyor. Suiko'nun stilini ileri seviyeye taşımasıyla, harflerin soyut bir hal almış ve tek tek seçilmeleri neredeyse imkansızlaşmıştır.” (Pera Müzesi, 2014, s. 161)

Şekil 88. Suiko'nun özel alan grafiti detayı

Kaynak: (peramuzesi.org.tr,2023)

- Akrebin kısıkaçları arasında sanatçının farklı grafitilerinde de yer verdiği turuncu renkte yuvarlak bir leke yerleşimi bulunmaktadır. Bu parçada ve bunun yanı sıra akrebin gövdesine denk gelen bölümde yukarı ve aşağıda bulunan turuncu şeritlerde, grafitinin arkasından gözüken sağda yer alan gri bulut formunda line kullanılmamıştır. Grafitinin sağ alt köşesinde ise sanatçının gri renkli tagi yer almaktadır.
- İçerik analizi;
- “Sanat tarihi içinde hayvan teması her dönem ve her uygarlık içinde görülmektedir. İnsanoğlunun mağara duvarlarına ilk resimlediği şekil veya sembol olarak, insan ve hayvanı görürüz. Dolayısıyla insan-hayvan ikilisi sanat yapıtının sorunları, sanatçının sanat konusu olmaktadır.” (Keten, 2016, s. 285) Grafiti sanatçısı Suiko hayvan figürünü grafitilerinde çokça kullanmaktadır.
- İnsanların fikirlerini görselleştirmeye ve duvar yüzeyine yansıtılmaya başladığı eski çağlardan beri görebildiğimiz hayvan figürleri, Pera

Müzesi'nde de akrep figürü olarak Suiko tarafından duvara aktarılmıştır. Sanatçı, farklı ülkelere (Japonya, İsrail, Nepal) farklı hayvan figürleri (Kelebek, balık, kuş) yerleştirerek grafitinin kendini ifade etme yönünü doğanın içinden gelen hayvanları duvar üzerine yerleştirerek uygulamayı tercih etmiştir.

- Tehlikeli olarak bilinen akrep figürünü; kısıkaçları ve kuyruğuyla büyük boyutlarda uygulayan sanatçı, aynı zamanda grafitisini keskin line çizgileriyle parçalayarak sert bir görünüm kazandırmıştır. Bu sayede akrebin görünümünü dahada tehlike unsuru oluşturabilecek şekilde desteklemiştir.
- Grafitinin içeriğinde parçaların birleşimiyle ortaya çıkmış akrep formu robota yakın hale gelerek mekanikleşmiştir. Gün geçtikçe mekanikleşen dünya ile birlikte aslına sadık kalmayı sürdürmeye çalışan hayvanlardan biri olan akrebin grafitiye yansıdığı bu tasarımda; parçalar damla, yuvarlak, üçgen, dikdörtgen gibi farklı şekil ve boyutlarda yerleştirilmiştir.
- Duvara oranla daha büyük çalışılan grafitinin alt ve üst kısmında devam eden parçaları tavan ve zemin birleşimlerinde yarım bırakılarak kesintiye uğramıştır. Bu sayede grafitinin bütününe yer verilmeyerek eksik kısımların tamamlanması izleyicinin zihnine bırakılmıştır.
- Akrebin kısıkaçları arasında yer alan kusursuz şekilde yuvarlak formunu oluşturan turuncu bir nokta bulunmaktadır. Güneşin batışında ve doğumundaki kızılıllığı andıran bu yuvarlak tek renkte ve çerçeve kullanılmadan tasarlanmıştır. Akrebin korumasında görünen bu nokta akrep tarafından yakalanmış olarak da yorumlanabilir.
- Sanatçının duvara tasarladığı grafitisinde doğrudan bir not veya spesifik bir mesaj yakalamanın güç olduğu söylenebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.

8. Fatura (Leonard McGurr)

Şekil 89. Fatura'nın özel alan grafitisi

Kaynak: (peramuzesi.org.tr,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Fatura

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: İsimsiz

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya, akrilik ve neon

Ölçü: 4,32x18 metre

Çizim tarzı: Soyut grafiti

- Biçim analizi;

Şekil 90. Fatura'nın özel alan grafitisinin renk kartelası

- Sanatçı grafitide çok çeşitli renkler kullanmak yerine yalnızca kırmızı, beyaz, siyah renklerini tercih ederek kırmızı odaklı bir çalışma hazırlamıştır.
- “1970 ve 1980’lerde pek çok graffiti sanatçısı harf odaklı çalışmalar yaparken, Fatura soyut tarzıyla graffitiye farklı bir soluk getirmiştir.” (Pera

Müzesi, 2014, s. 119) Sanatçı, geleneksel grafiti olarak bilinen grafiti sanatçılarının taglerini uyguladıkları ve karakterlerle desteklediği çalışmalardan farklı olarak kalıplaşmış grafiti anlayışından uzak stil olan soyut grafiti biçiminde grafitisini sunmuştur.

- Sanatçı grafitisini uyguladığı duvarın astarına kırmızı tek renk kullanmayı tercih etmiş ve bu sayede duvar ile karşılaşanların dikkatini çeken, göz alıcı bir yüzey oluşturmuştur.
- Sanatçı duvarla birlikte duvarda yer alan prizleri, led ışık kablosunu da boyayarak duvarda yer alan farklı unsurları kamufler ederek sergi alanının içerisinde olmayı izleyiciye hissettirmekten kaçınmıştır. Ancak duvarın olduğu yüzeyde yer alan çıkış kapısına müdahale etmemiş ve kapıyı çevreleyen niş derinliği de duvarın orjinal renginde bırakmıştır.
- Duvarın üzerine çalışılan grafitide soyut stil tercih edilmesi dolayısıyla fill-in olarak adlandırabileceğimiz iç boyama bulunmamaktadır. Çalışmanın genel yerleşiminde eskiz görünümünde iki boyutlu olarak yerleştirilmiş dağınık bir tasarım mevcuttur.

Şekil 91. Fatura'nın özel alan grafiti uygulaması

Kaynak: (youtube.com,2023)

- Kırmızı astarın üzerine sanatçı birbirini tekrar eden daire yumaklarını yerleştirmiştir. Bu yuvarlak formların kimisi halka şeklinde yuvarlanarak ortasında tek bir nokta bırakılmış, kimisi içerisinde birden fazla yörünge bulundurmaktadır. Bu formların kimisinde ise kesişimleri noktalarla öne çıkarılmıştır.

- Belli noktalarda fazla uygulanan boyanın yoğunluğu sebebiyle yukarıdan yere kadar uzanan akmalar meydana gelmiştir. Bununla birlikte dikey formda uzanan tasarımlarda aynı yolu izler şekilde karşımıza çıkmaktadır. Kesişme noktaları belirginleştirilen yumaklarda olduğu gibi bu tasarımda; doğal olmayan farklı yönlere ilerleyen, içeriğinde çarpı bulunan yapısı bozulmuş karelerin birleşiminden oluşmakta ve bu karelerin tekrarı ile aşağı kadar uzanmaktadır.
- Serginini kırmızı duvarı olan bu grafiti çalışmasında kullanılan diğer renkler siyah ve beyaz ağırlıklı olarak çalışılmıştır., aynı zamanda siyah renkli gelişigüzel yerleştirilmiş gölgeler ekleyerek eskitme görünümü yakalamıştır.
- Sanatçı tag olarak spreya veya marker kullanarak duvar üzerine imza atmak yerine el yazısında led yerleştirilmesi yapmış ve duvardan ayrılarak boyutlu bir görünüm vermeyi tercih etmiştir. Kullandığı led mor renginde ve okunması güç şekilde tasarlanmıştır.
- İçerik analizi;
- Sanatçının grafitisini sunduğu duvarda yer alan yumaklar rastgele yerleşimleriyle ilk bakıldığında dikkati çeken şekilde yüzeyi doldurmaktadır. Kırmızı duvar üzerinde yılbaşı süslerini anımsatan bu form aynı zamanda ip yumaklarını da hatırlatmaktadır.
- Grafiti dünyasına yeni giren sanatçıların güzel sanatlarda olduğu gibi birtakım bilgileri ve pratikleri edinmeleri gerekmektedir. Temel sanat eğitimlerinde yer verilen arama çizgileri, eskiz çalışmaları, tek hamlede daire çizebilme pratiği gibi deneyimler grafiti sanatçıları içinde kendini geliştirmede basamak olarak görülmektedir. Kalem kullanımı kadar kontrolü kolay olmayan ve büyük boyutlarda uygulanmak durumunda olan grafiti için tek hamlede spreya şişesi ile daire çizilemek deneyim isteyen bir uygulamadır.
- Sanatçının yüzeye çizdiği birçok daire ve iç içe geçmiş halkalar grafiti sanatçısının eskiz sayfasına, kendini ilerlettiği aşamaların bir arada bulunduğu bir tasarımı hatırlatmaktadır. Grafitide analiz edilen bu madde ile sanatçının vermek istediği özel bir mesajın bulunmadığı söylenebilir, bu nedenle “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.

- “...Yaratılan sistemlerin hepsindeki sorun bu tür kurallar barındırmalarıdır. Bazen kuralları çiğnememiz gerekebilir. Ya da yapabileceklerimizin olanaklarını genişletebiliriz.” (youtube.com,2023) Sanatçı birçok benzer formu peş peşe uygulamış ve mükemmelden uzak deneyim barındıran bir duvar oluşturmuştur. Duvara baktığımızda deneme yanılmanın, kusursuz olmayan çemberlerin, akan boyaların ve tüm hataların normalliği görülmektedir. Kimi zaman kusursuz bir sonuçla karşılaşabilirken kimi zamanda bazı yolunda olmayan durumlarla karşılaşabileceğini yansıtan sanatçının, kimi halkalarının tam ortasında hedefi tam ortadan vurmuşçasına uyguladığı noktalarda dahi aşağı doğru boya akmaları görülmektedir.
- Sanatçının siyah renk kullanarak doğal akışında aşağı doğru ilerleyen beyaz akmalara karşı kendine ait bir form kullanarak bu akmayı takip etmiştir. Bu siyah dikey desen üçgenlerden oluşmaktadır ve elektrik direğini anımsatmaktadır. Bununla birlikte kirli görünüm oluşturan siyah lekelerle birlikte grafitinin vandalizm olarak görülmesi durumuna atıfta bulunduğu düşünülebilir. Bunun yanı sıra tag olarak led kullanan sanatçı mekanik bir görünüm oluşturarak duvardaki doğallığa karşı temiz bir led görünümü ile iki farklı dokuyu bir arada kullanarak izleyicinin ilgisini çekmektedir.

9. Kr (Craig Costello)

Şekil 92. Kr'ın özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 96-97)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Kr (Craig Costello)

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: İsimsiz

Yıl: 2014

Malzeme: Akrilik

Ölçü: 4,32x20 metre

Çizim tarzı: Soyut grafiti

- Biçim analizi;
- Sanatçı grafitisinde farklı renk çeşitleri kullanmak yerine siyah ve beyaz renk ile uygulamasını yapmıştır.
- Pera müzesini isimsiz olan soyut grafitisiyle sergiye hazırlayan sanatçı gelenekselden uzak bir tasarım uygulamayı tercih etmiştir Yatay ve kenarlara doğru daralan duvar üzerine siyah renkli astar kullanan sanatçı zemin üzerine ise beyaz renk kullanarak kontrast oluşturmuştur.
- Sanatçı duvar üzerinde yaptığı uygulamada üst kısımlara yoğunlaşarak zemine doğru zayıflayan bir görüntü oluşturmuştur. Tavandan yapılan aydınlatma ile bu yoğunlaşma desteklenmiştir.
- Grafitide fill-in olarak adlandırabileceğimiz bir iç boyama gösterilememektedir. Grafitideki boyama; eskiz görünümünde, olağan hali ile bırakılıp üzerine ayrıca bir müdahale bulunmayan iki boyutlu bir tasarım şeklinde kullanılmıştır.
- Dört farklı noktadan aşağı uzanan beyaz renk, kaynak noktalarında yoğunluklu ve aşağı doğru birbirine paralel uzantılar şeklinde ilerlerken kaynak noktasından uzaklaştıkça sağ ve sola sıçramalar şeklinde devam etmektedir. Yukarıdan inen bu boya akışı sergi zemininde birikmelere ve lekelere yol açmıştır. Sanatçı zemini olduğu gibi bırakarak herhangi bir müdahalede bulunmamıştır.
- “Başka graffiti sanatçılarının kullandığı büyük ölçekli, karmaşık graffiti tag’lerinden ilham alan KR yangın söndürme aletlerini Krink’le doldurarak galerileri, müzeler ve özel siparişler için büyük ölçekli, akıtmalı duvar resimleri yaratarak hareket resmi ve graffiti teknikleri arasındaki çizgiyi kaynaştırmıştır.” (Pera Müzesi, 2014, s. 99)
- İçerik analizi;

- “...Pek çok sanat, fırça darbesini ya da çizgiyi denetlemekle ilgiliyken ben her şeyi kendi akışına bırakıyor, nereye olursa düşmesine izin veriyorum. Daha geniş alanlara boya püskürtmek için bir yangın söndürme aracını kullanmak daha da büyük bir etki yaratıyor. Bu yalnızca boyayı akıtmaktan ibaret değil.” (Pera Müzesi, 2014, s. 103)
- İlk bakıldığında “Burada ne olmuş” düşüncesi yaratan tasarımda hareket ve ilerleyiş net bir şekilde görülebilmektedir. Herhangi bir düzeltme, üzerinden geçilmiş farklı bir dokunuş bulunmaması sebebiyle.
- Sanatçının duvara uygulama yapışı duvara bakıldığında ön görülebilir hale gelmiştir. Boyanın nereden bırakıldığı ne yönde hareketle bırakıldığı veya ne hızla duvara uygulandığı gibi detaylar performans izlercesine izleyicilere tek bir duvarda sunulmuştur.
- Sanatçı; günümüzde toplum tarafından kabul görülen kalıplara, grafitinin line, fill-in, highlights gibi çerçevelerle tanımlanmasına farklı bir boyut getiren, duvara uyguladığı bu soyut grafiti ile her şeyi olağanlığıyla akışına bırakabilmenin, kontrol etme telaşından uzak olabilmenin mümkün olduğunu gösteren bir stile sahiptir. Ancak grafitisi ile vermek istediği bir mesajı görülememektedir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- “...Şimdilerde genellikle siyah veya koyu renkli arka planlar üzerine beyaz veya kirli beyazlar kullanıyorum. Kontrast ve ayrıntı gerçekten güçlü, renkli çalışmalarımın daha güçlü. Bana bulanık su, havai fişek, yıldız veya gök cisimlerini hatırlatıyorlar...” (Pera Müzesi, 2014, s. 102-103)
- Her izleyenin farklı benzetmeleri canlandırabileceği bu soyut grafitide ilk bakışta dışarıdan izlenen yağmur görünümü verdiği söylenebilir. Yer yer yoğun akışlar, kimi noktada rüzgâr yoluyla farklı yönlere hareket eden damlalar, zemindeki birikmelerle siyah beyaz bir filmde camdan dışarı bakan kişinin karşılaşılabileceğine yakın dinamikler barındıran bir grafiti uygulaması olduğu söylenebilir.

10. Mr. Hure

Şekil 93. Mr. Hure'un özel alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Mr. Hure

Sergi ismi: Belong to Streets

Bulunduğu yer: Maximum Uniq

Eser ismi: Yanıt bekleniyor.

Yıl: 2022

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Bombing

- Biçim analizi;

Şekil 94. Mr. Hure'un özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafiti sarı, kırmızı, mor, mavi, beyaz, siyah renkleri ile tasarlanarak hazırlanmıştır.
- Sanatçı grafitisini şehirde rastlayabileceğimiz bir kepenk üzerine uygulamıştır.
- Tagi olan “Mr. Hure” nin “Hure” kısmını büyük boyutlarda kullanırken “Mr.” kısmını ise “H” harfinin içerisine yerleştirerek detay olarak bırakmıştır.
- Taginin yanına ünlem işareti eklemiş ve bu işaretin alt yuvarlağında ise yılı belirten şekilde “22” sayısını yerleştirmiştir.
- Grafitinin sol orta noktasında ise iki adet damla formu görülmektedir. Bu damlalar birbirlerine ters olacak şekilde dış yöne hareket etmektedir.
- Grafitide yalnızca siyah ve beyaz renkler kullanılmıştır. Line beyaz kullanılırken fill-in ise herhangi bir desen veya doku barındırmayacak şekilde siyah renklidir. Gölge line renginde beyaz kullanılarak sağ köşeye doğru uzatılmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.
- Harflerin stili incelendiğinde yuvarlak hatları olan balona benzer formda olduğunu söyleyebiliriz. Harflerin her biri birbirinden line ile ayrılmış ve soldaki harf sağdaki harfin üzerinde kalacak şekilde katmanlar halinde yerleştirilmiştir. Line ise tek çizgi halinde basit çizgilerle uygulanmıştır.
- Grafitinin dışında kalan kepenk yüzeyine baktığımızda farklı renklerde ve farklı sanatçılara ait imzalar olduğu hissini vermekte olan tagler, düz yazılar bulunmaktadır. Bu karalamalar grafiti yüzeyinde de kırmızı renk ağırlıklı olmak üzere devam etmektedir.
- Grafitinin üst orta noktasında ise sarı renkli dikkati kendine çeken yıpranmış bir afiş bulunmaktadır.
- İçerik analizi;
- Sanatçı sergi çalışması hakkında; günümüz insanlarındaki hızlı tüketimi ve tüketilen sahip olunan ürünlerin ufak arızalarında yenisi ile değiştirilmesi durumuna tepki olarak eski ve hurda olarak değerlendirilen ürünleri sergi

alanlarına kazandırmayı, yaşayan bir ürüne dönmelerini sağlamayı hedeflediğinden bahsetmektedir. (/www.aa.com.tr,2023)

- Bu sergide grafitisini bir kepenk üzerine uygulayan sanatçı; eski, kırık dökük görünen hurda denilebilecek bir ürünü sergiye taşıyarak grafitisine zemin oluşturmuştur. Bu görünüm grafiti ile birleştiğinde; kamusal alanda, sokakta karşımıza çıkabilecek bir dükkân kepenginin doğal görünümü alınarak sergi alanında farklı bir açıdan ve yönden incelememize olanak sağlamıştır.
- Sanatçı herhangi bir ahenk ve özel bir tasarım uygulama kaygısında olmayarak, sokakta hızlıca yakalanmamaya çalışan sanatçı uygulamalarına benzer şekilde grafitisini kepenk üzerine yerleştirmiştir. Grafitisinin üzerine yine sokakta birçok alanda karşı karşıya geldiğimiz afişlerden birini yapıştırılmıştır. Kamusal alanda tag atacak olan sanatçıların grafitinin üzerini kapatma kaygısı olmadan dilediğince tag uygulamasını burada da kendi çalışmasının üzerine yerleştirerek anlatımını güçlendirmiştir. Bu sayede grafitinin günden güne kendini yok eden bir sanat olduğunu yansıtmak istediği düşünülebilir.
- Sanatçılar tarafından uygun görülen bir alan grafiti veya tag ile doldurulur, ertesi gün bu uygulamanın üzeri bir afişle veya başka bir grafitiyle ya da özellikle temizlenmek amacıyla kapatılarak hiçbir kitleye ulaşmadan kaybolabilir. Sanatçı yok olup giden grafitilerin anısına kamusal alandan izler taşıyan kepenk uygulamasını sergi alanına yerleştirerek kalıcılığa atıfta bulunduğu söylenebilir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

11. Met (Muhammet Emin Türkmen)

Şekil 95. Met'in özel alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Eserin Etiketi:
- Sanatçı: Met
- Sergi ismi: Belong to Streets
- Bulunduğu yer: Maximum Uniq
- Eser ismi: Parça
- Yıl: 2022
- Malzeme: Sprey boya
- Ölçü: 1,5 x2 metre
- Çizim tarzı: Simple Style
- Biçim analizi;

Şekil 96. Met'in özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide sarı, turuncu, kırmızı, pembe, yeşil, mavi, lacivert, beyaz, siyah renkleri kullanılmıştır.
- Sanatçı grafitisini duvara değil kepenk materyalinin üzerine uygulamayı tercih etmiştir. Bu kepenği ise siyah bir çerçeve içerisine alarak; sergi salonlarında sergileme yöntemlerinden birine uygun hale getirdiği ve kamusal alanı sergi alanına taşıdığı söylenebilir.
- Sanatçının grafitisi kendi tag'inin bir parçası olarak yer almaktadır. "M" ve yarısı görünen "E" harfi çerçevenin büyük bir kısmını doldurmaktadır.
- Grafiti canlı renkler kullanılarak boyanmıştır. Grafitinin genelinde desenlere yer verilmiş ve hareketliliği arttırılmıştır.
- Line olarak siyah renk tercih edilmiş, fill-in'de sarı üzerine yeşil, turuncu desenler kullanılmıştır. Bu desenler benzer boylarda turuncu yıldızlar ve yeşil bloklar halinde uygulanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile "H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır." hipotezi desteklenmemektedir.
- Gölge sağdan gelen bir ışık kaynağı kullanılarak sola doğru uzatılmış ve açık mavi üzerine koyu mavi daire ile halkalar şeklinde yerleştirilmiştir.
- Gölge ile ters orantılı olarak parlama ise sağ yönde bırakılarak grafiti boyutlandırılmıştır. Grafitinin arkasında ise dış katmanda bulunan line olan "second line" pembe renk üzerine beyaz ile çevrelenmiştir.
- Grafitinin dışında kalan kısımlara ise tagler atılarak doldurulmuştur. Bu taglerin sol üstte kalan kısmı siyah renktedir ve okunabilir kısmında "MET" yazmaktadır.
- Altta kalan kısımda ise kırmızı renkte bir parçası görülmesinden dolayı yazısı okunmayan şekilde yer almaktadır.
- Grafiti köşeli hatlara sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Harfler birbirlerine fill-in yoluyla bağlıdır. "M" harfinin sol çizgisi form olarak üçgen şekline bağlanmış ve üçgeninin altındaki çizginin içe kırılmasından dolayı yukarı işaret eden ok görüntüsü vermiştir. Bu üçgen formunun sol çizgisinde ise iki tane şerit halinde kopma görülmektedir.

- İçerik analizi;
- Kamusal alanda doğup büyümüş olan grafitinin sokakta uygulandığı alanlardan birisi de kepenklerdir. Şehir uykuya çekildiğinde kendine yer arayan grafiti sanatçıları uygulama alanı olarak dükkanların gri renkli yüzeylerini kullandıklarını görebiliriz. Sergi alışması olarak; Met grafitinin doğasından bir parçayı Maximum Uniq'e yerleştirmiştir.
- Grafitinin bütününü değil yalnızca bir parçasını alması ve siyah bir ereve içerisinde grafitiyi sunması; grafiti dünyasının sokaklara yayılan ve kamusal alanla zdeşleşmişliğini sergi alanlarında sadece bir parça anlatabileceğini veya anlaşılabileceğini yansıttığı düşünülebilir.
- Geri dönüşüm temasında olan sergide kullanılan bu kepenkte hurdacılardan ve sokaklardan toplanan ürünler arasındadır. Kamusal alanda var olan ve sokakta doğan sanatçıların tablosu olan duvarlar, trenler ve kepenklerdir. Sergi alanında yer aldığında temiz bir duvara veya tabloya geçen sanatçılara karşın Met grafitisini sokaktan getirdiği kepenk üzerine yaparak grafitisini evinde hissettirmekte olduğu söylenebilir.
- "Böyle bir çalışma aslında birçok grafiticinin sürekli aklında olan bir projedir. Çünkü bizim zamanımızın çoğu sokaklarda geçiyor. Gecesiyle gndzyle gözümüz sürekli boyayacak bir Şeyler ya da bir yerler arar. Diğer insanların her gün yürüdüğü yolda fark etmediği bir trafoyu bir kepenge ya da boş duvarı biz belki ilk seferinde fark ederiz. Onlar bir kepenge paslı bir demir yığını olarak bakarken biz boyanması gereken bir tablo olarak görürüz. Bu yüzden bu eski hurdalar ya da eşyalar ilgimizi hep çekmiştir. Bu sergi de Maximum Uniq ekibinin bize sağladığı imkanlarla tekrarı olmayan çok özel bir deneyime dönüştü.
- Yaratıcılığımızı anlık olarak ve istediğimiz hurdalar üzerinde uygulayarak bu objelere yepyeni bir boyut kazandırdık" yorumunu yapan sanatçılardan Met'in sergiye eklediği son eser olan ban yeleği ise sergiye farklı bir boyut katıyor." (sputniknews.com.tr,2023) Grafitide analiz edilen bu madde ile "H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır." hipotezi desteklenmektedir.

12. Leo (İbrahim Kurtuluş)

Şekil 97. Leo'nun özel alan grafitisi

Kaynak: (haberturk.com,2023)

Bu analizde yalnızca duvar üzerine çalışılan panda grafitisi değerlendirilmiştir.

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Leo

Sergi ismi: Belong to Streets

Bulunduğu yer: Maximum Uniq

Eser ismi:

Yıl: 2022

Malzeme: Bilinmiyor

Ölçü: Bilinmiyor

Çizim tarzı: Mural Grafiti

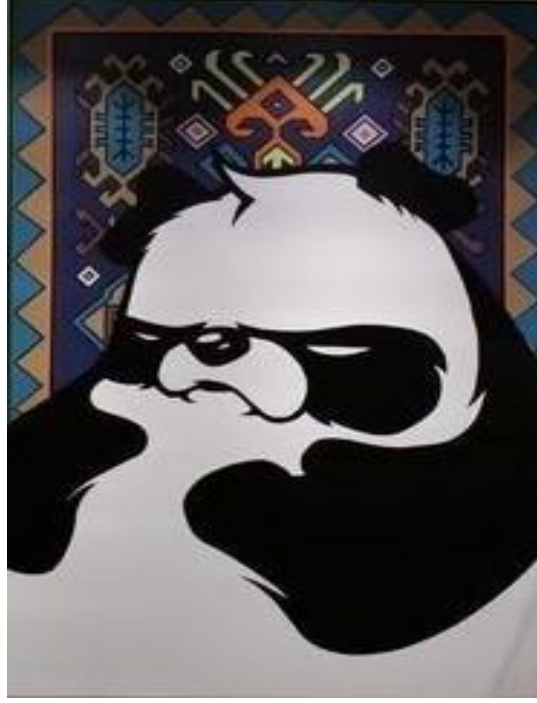
- Biçim analizi;

Şekil 98. Leo'nun özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide Kullanılan renkler; kahverengi, turuncu, mavi, lacivert, mor, beyaz, siyah olarak tercih edilmiştir.

- Sanatçı kendine has “kızgın panda” olarak bilinen karakteri olan panda figürünü sergi alanına uygulamıştır. Siyah ve beyaz renklerinde olan bu panda sanatçının birçok kişi tarafından tanınmasına yol açan ikonik bir parçası haline gelmiştir.

Şekil 99. Leo'nun özel alan grafiti detayı

Kaynak: (haberturk.com,2023)

- Uygulamış olduğu panda karakterinin arkasına kilim tasarımını yerleştiren sanatçı bu yüzeyi mavi tonlarında renklendirilmiştir.
- Kilim üzerinde üçgen, kare ve köşeli desenler bulunmaktadır. Bu desenler kilim içeriğinde sağ ve sol parça olarak birbirinin yansıması şeklinde kullanılarak tekrar edilmiştir.
- İç içe iki dikdörtgen formunda çerçeveler bulunmakta ve ikisinin arasında zikzak şeklinde yer alan bir motif kullanılmaktadır. Bu kısım mavi ve turuncu renklerinden oluşmaktadır. İç dikdörtgen ise mavi üzerine farklı renk tonları ile tasarlanmış, orta noktada canlı bir turuncu rengi yerleştirilmiştir.
- Grafitinin fill-ini olarak tanımlayabileceğimiz iç boyaması panda karakterinde arka planın detaylı yapısına göre daha yalınken genelinde iki boyutlu ve ışık gölge barındırmayan şekilde tasarlanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde

ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Sanatçı panda için second line kullanmamış ve bu şekilde iki nesneyi ayırtırmak yerine bütün haline getirmeyi tercih etmiştir.
- Karakteri uygulama alanının en ortasına gelecek şekilde odak noktasına yerleştirmiştir.
- İçerik analizi;
- Sanatçı bu karakteri son yıllarda nesli tükenmekte olan pandalara ithaf ederek duyarlılığın artmasına yönelik ortaya koymuş ve birçok farklı versiyonunu uygulamıştır.
- “Son yıllarda nesilleri tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan pandalara karşı duyarlılığı artırmak amacıyla duvarlara panda resimleri çizdiğini belirten Kurtuluş, "Dikkat çekmek için de kızgınlık ifadesini kullanıyorum" diye konuştu.” (sputniknews.com.tr,2023)
- “Bildiğin gibi genelde kızgın bir panda çiziyorum. Pandam şehrin griliğine kızgın. Şehrin ve içindeki insanların renksiz, soğuk ve mutsuz olmalarına tepkili. İnsanların mutsuz ve isteksiz bir şekilde günlük hayatlarına yaşamlarına, sevmedikleri işlere gidip gelerek ömürlerini boşa harcamalarına da kızgın.” (uplifers.com,2023)
- Tatlılığıyla ve sevimliliğiyle bilinen pandanın bilinenden farklı olarak kızgın bir ifade ile bakmaktadır. Sanatçı doğasının kısırlaştığı durumuna karşılık kızgın bir panda karakteri kullanarak durumun ne kadar ciddileştiğini vurgulamaktadır.
- Bu çalışmada sanatçı karakterin arkasına kilim deseni kullanarak fonda geleneksel kilimlerin duvara asılma davranışını devam ettirmiştir. Sanatçının gün geçtikçe kaybolan pandaların yanı sıra yok olan gelenekler ve zanaatlara da dikkat çekmekte olduğu düşünülebilir.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

13. Reach Geblo (Emrullah Örünlü)

Şekil 100. Reach Geblo'nun özel alan grafitisi

Kaynak: (Arşiv görseli)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Reach Geblo

Sergi ismi: TypoGraffiti

Bulunduğu yer: Black flag art

Eser ismi: Typograffiti Alphabet

Yıl: 2021

Malzeme: Fine art baskı

Ölçü: 29,7 x 42 cm /A3

Çizim tarzı: Semi Wild Style

- Biçim analizi;

Şekil 101. Reach Geblo'nun özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide; mavi, kırmızı, beyaz, siyah renkleri tercih edilmiştir.

- Sanatçı uyguladığı bu sergi çalışmasında 26 adet eşit boyda çerçeveyi 3 satırı 7 adet, 1 satırı 5 adet olmak üzere yerleştirmiştir.
- Beyaz çerçeve içerisine beyaz yüzey kullanan sanatçı bu çerçeveleri beyaz bir duvara asarak renkli olarak tasarladığı harfleri odak noktası haline getirerek öne çıkartmıştır.
- Çerçeveleri eşit aralıklarda yerleştirerek bir düzen oluşturan sanatçı göz yormayan ve birbirini takip etmesi kolay olacak şekilde yerleşimini tamamlamıştır.
- Kullandığı harfler “A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, Y, W, X, Y, Z” olan sanatçı “İ, Ö, Ü” gibi Türkçe harflere yer vermemiştir.

Şekil 102. Reach Geblo'nun özel alan grafitisi detayı

Kaynak: (Arşiv görseli)

- Harflerin yapısına bakıldığında; her biri farklı parçaların birleşimi ile oluşur şekilde görünümünü tamamlamıştır. Bu parçaların birkaçının dağınık durması harflerin hala hareket halinde tamamlanmaya yakın bir anda olduğu hissini vermektedir. Sanatçı harflerde keskin hatlar kullanmayı tercih etmiş ve sert bir üslup oluşturmuştur.
- “Reach Geblo'nun harf ve tipografi önermelerini kendi görme biçimine göre yorumlayıp, farklı materyallerle ifade ettiği bu sergi, ikinci kişisel sergisidir. Harflerin tasarlanmasında etkin dairesel, kare, üçgen formlarını

referans alır. Kullandığı ve yorumladığı formlar; dinamik, dekupeli, detayda yeni bir bütün ve anlam oluşturur. Uygulama alanında geleneksel malzemelerden uzaklaşmadan kâğıt ve boyanın dışında katmanlı etkiyi yakalayabilmek için sokakta rastlayabileceğimiz materyalleri de çalışmalarına dahil eder. Yüzey üzerindeki parçalanmalar ve katmanlarla yeni bir harf estetiği kurgular.”(Black Flag Art)

- Sanatçı harflerin fill-in boyamasında mavi ve kırmızı renklerini kullanmıştır. Bununla birlikte Simple Style'dan uzak olarak içeriğinde ince detaylara yer verilmiştir.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Line için siyah renk tercih eden sanatçı ışık kaynağını sol üst kısma yerleştirerek, gölgeyi tersi yönde sağ alt köşeye doğru uzatmıştır. Harflerde highlight kullanmamıştır.
- İçerik analizi;
- Sanatçının kullandığı iki renk olan mavi ve kırmızı rengin hikayesini anlamaya çalıştığımızda, grafiti sanatçılarının kamusal alanda grafiti uygulamaları yaparken günümüze nazaran geçmişte çokça başını belaya sokabileceği ve karşılaştığında kaçma refleksini uyandıran iki renk olduğu söylenebilir. Mavi ve kırmızının polis çakar lambasını yansıttığı düşünülebilir. Sanatçı kullandığı bu renklerle grafiti ile bağdaşan renkleri sergi alanına yerleştirerek grafitinin anlatımında bütünlük yakalamıştır.
- Farklı materyallerin bir araya gelerek grafitiyi oluşturması, farklı sanatçıların bir araya gelmesiyle crewlerin ortaya çıkması, kamusal alanda yarım bırakılan grafitilerin günden güne parça parça tamamlanması gibi grafiti oluşumunda yer alan parçalanmalar ve birleşmeler bulunmaktadır. Sanatçının bu tasarımında da farklı parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturmuş ve bu oluşturduğu grafitileride yine ayrı çerçevelerle bölerek düzenli dizilim yoluyla birleştirmiş olduğu görülmektedir.

- Serginin isminden de anlaşılacağı gibi sanatçının grafitinin ana unsurlarından olan harflerini kendine has stiliyle izleyicilere sunarak grafitinin temelini ortaya koymayı hedeflediği söylenebilir.
- Sanatçı sosyal medya üzerinden graffiti sergilemesi hakkında “Benim üretimimde yaklaşımım; harflerin sözcüklerin kelimelerin iletişim biçimi olarak sözcük oluşturması. Bu sözün de birey üzerinde çok büyük etkileri yaratmasını sorgulamamla başladı. Kısacası konuşmada algılanan söylemler uçucudur ve soyuttur. Benim yaptığımda bunu kendi biçimsel dilimle görselleştirmek ve somut hale getirip görünür kılmak.
- Kompozisyonlar içerisinde her formun bir harfle referans verebilmesi izleyicinin çalışmaya ne kadar ilişki kurduğuyula ilgilidir. Mesajdan ziyade ele aldığım kavramları ve konuları bu şekilde anlatabilirim. Özel bir mesaj kaygısı yok.” şeklinde kendini ifade etmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.

14. Mr. Besk (Mertcan Çalışır)

Şekil 103. Mr. Besk’in özel alan grafitisi

Kaynak: (instagram.com,2023)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Besk

Sergi ismi: Turquerie

Bulunduğu yer: 16th Contemporary İstanbul Sanat Fuarı

Eser ismi: Who Shot Ya?

Yıl: 2021

Malzeme: Sprey boya, Türk halı tuvali, Seramik

Ölçü: 156x234 cm

Çizim tarzı: Karışık Teknik

- Biçim analizi;

Şekil 104. Mr. Besk'in özel alan grafitisinin kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; kırmızı, sarı, kahverengi, mavi, gri, beyaz, siyah şeklinde tercih edilmiştir.
- Sanatçı sergi alanına yerleştirdiği eseri için kanvas olarak geleneksel Türk halılarından birini seçmiştir. Kullanılan halı kahve rengi tonlarında koyu renklerde tercih edilmiştir. Dikdörtgen çerçevelerden oluşan halı deseninin sol alt köşeden sağ üst köşeye uzanan iç bölgesi çıkarılmış ve boş bir alan oluşturulmuştur. Halının içerisindeki ilk çerçeve kalınlığı olduğu gibi bırakılmıştır.
- Halının içinde yer alan açıklığın bıraktığı sol alt ve sağ üst köşeye kare formunda seramikler yerleştirilmiştir. Seramiklerin kimisi parça şekilde kırık olarak yer almaktadır. Yerleştirilen seramiklerin 4 farklı deseni bulunmaktadır. Geleneksel motiflere sahip ve mavi, kırmızı renkleri ağırlıklı olarak tercih edilmiştir. Motifler yoğunlukla çiçek figürünü barındırmaktadır. Detaylı desen seçimi ile halının iç motifleri devam eder görünümü yakalanmış ve bütünlük sağlanmıştır.
- Halının tam ortasına konumlandırılmış silah tasarımı bulunmaktadır, Silahın namlusun sol tarafa dönük ve yan profilden görülmektedir.
- Silahın iç yüzeyinin canlı kırmızı renk tercih edilmesi, ilk bakışta odak noktasını kendine çekmektedir. Taginin yer aldığı kısım için ise beyaz ve sarı renkleri tercih edilmiştir.

Şekil 105. Mr. Besk'in özel alan grafiti detayı

Kaynak: (instagram.com,2023)

- Grafitide fill-in olarak adlandırabileceğimiz iç boyamada yer yer boyut anlamında farklılıklar olmasıyla birlikte detaylı çalışılmış alanlar yoğunluktadır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Silah tasarımı eskiz şeklinde çalışılmış ve iç mekaniği gösterilmiştir.
- Line olarak siyah renk kullanılan tasarım ince çizgilerle çerçevelemiş ve iç parçalar ortaya çıkarılmıştır. Silahın şarjör kısmında sanatçının tagi yukarıdan aşağı doğru uzanır şekilde yerleştirilmiştir.
- Grafitide siyah line, yeşil tonunda gölge, sarı renkli second line ve beyaz renkli highlight kullanılmıştır. Aynı zamanda okunur bir stil tercih edilen grafitide silahın dış formu ile birleşen noktaları için line kullanılmamış ve fill-in yoluyla gövdesine bağlanmıştır. Grafitide hem köşeli hatlar hemde kıvrımlar bir arada bulunmaktadır.
- Silah tasarımının altında ve halının iç açıklığında yer alan kısmında gri renkli astar kullanılmış ve bu yüzeyin üzerine beyaz line ile mekanik tasarımların bulunduğu eskiz çalışılmıştır. Beyaz eskizin bir parçası olan el yazısı, silahın sol kısmından üst katmana geçerek kırmızı renk üzerinde kendini göstermiştir. Bununla birlikte sanatçı dikdörtgen formdaki çalışmasına aşağıdan yukarı yönde dikey şekilde “Who shot ya?” yazısını sarı renk kullanarak eklemiştir.
- İçerik analizi;

- Sanatçı grafitisini sergi alanına yerleştirmek için yeni bir yaklaşımla halı kullanmayı tercih etmiştir. Türkiye'nin farklı bölgelerinde gelenek halini alan eski dönemlerde yoğunlukla görülen duvara halı asma uygulamasını sanatçı çalışmasında kullanmıştır. Geleneksel motiflerden bir diğeri olarak ise camilerde, hamamlarda çokça rastlanan birbirine tekrar eden desenler, çiçeklerden oluşan seramikleri sergi duvarına uygulanmış bu sayede Türkiye'ye dair kendine has imgeleri seçerek çalışmasına yerel dokular kazandırmıştır.

Şekil 106. Mr. Besk'in özel alan grafiti detayı

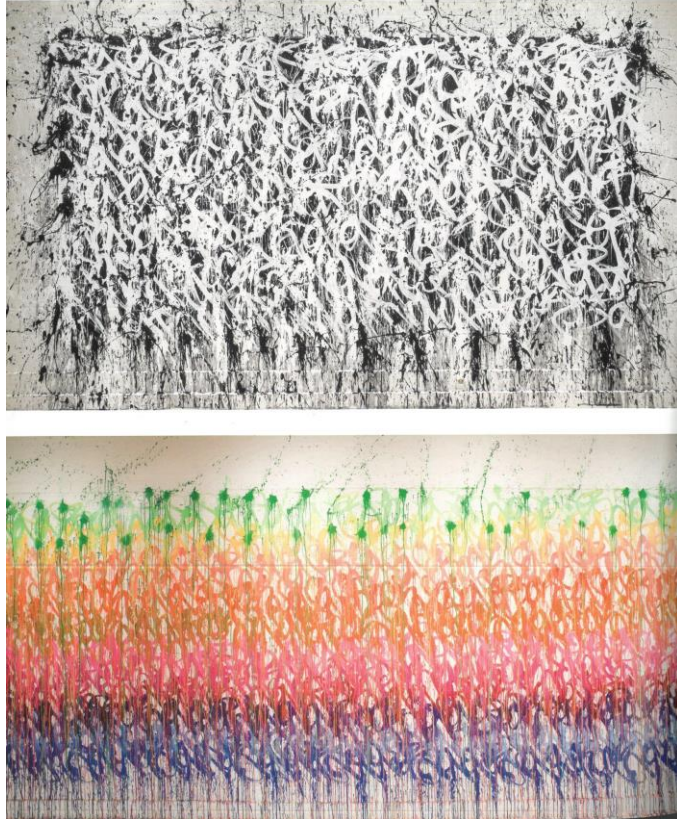
Kaynak: (instagram.com,2023)

- Halının ortasında yer alan silah ve halının içerisindeki eksiklikler, parçalanmalarla ve bunun yanı sıra yerleştirilen seramiklerin bütün olmaması, kırık yerleştirilmesiyle çalışmasının ortasına konumlandırılan “Who shot ya?” yazısı birlikte düşünüldüğünde; Geleneksel dokuların yok olması, azalması, yıpranması ve bunun sebebinin sorgulanmasına yönelik çalışıldığı söylenebilir. İzleyiciye görsel bir deneyim yaşatmanın yanı sıra düşündüran sanatçı grafitisinde birçok dokuya yer vererek tek bir eserde toplamıştır.
- “Mr. Besk Turquerie isimli sergisinde; Türklerin dünyada yaygın olarak kök saldığı zenginliğe ev sahipliği yapan coğrafyasının günümüzde metalaşmasına eleştirel bir tavırla yaklaşıyor. Yapıtlarında gelecek ya da geçmiş ile şimdinin karışımına dikkat çeken Mr.Besk, izleyicilerini adeta

zamansız bir zamanda yolculuğa davet ediyor. Sanatçı, kendi kültürüne olan tutkusuyla, Anadolu’da yaptığı ziyaretleri tuvalinde kullandığı halı ve çinilere işleyerek, kendi tavrına yeni bir soluk kazandırıyor ve mekanik üretim çağının yozlaştırdığı değerleri izleyicilerine hatırlatıyor.” (ciacef.org,2023)

- Çalışmasının tam merkezinde yer alan silah ve onun üzerinde bulunan grafitisiyle sanatçının diğer grafiti sanatçıları da olduğu gibi sanatını; kendini ifade etmede, düşüncelerini aktarmada ve görüşlerini duyurabilmede önemli bir iletişim aracı olarak kullanarak grafiti sanatçılarının silahının grafiti olduğu mesajını ilettiği düşünülebilir.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

15. Jonone (John Andrew Perello)

Şekil 107. Jonone’ın özel alan grafitileri

Kaynak:(Pera Müzesi, 2014, s. 154)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: JonOne

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: İsimsiz

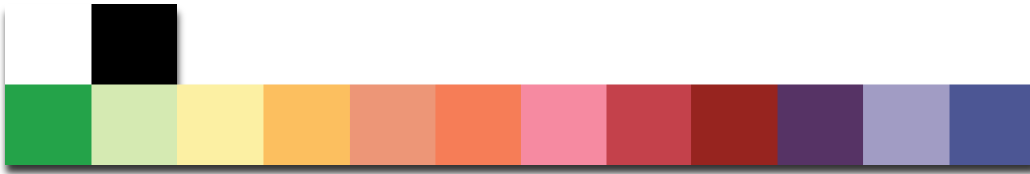
Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya, akrilik ve marker

Ölçü: 3,73x10,63 metre

Çizim tarzı: Soyut grafiti

- Biçim analizi;

Şekil 108. Jonone'nin özel alan grafitilerinin renk kartelaları

- Grafitide siyah, beyaz, yeşil, sarı, turuncu, pembe, kırmızı, mor, mavi renkleri kullanılmıştır.
- Sanatçı Pera Müzesi için iki duvarı kullanarak farklı grafiti tasarımları sunmuştur. Her iki çalışmayı da duvar renginden farklı bir astarla duvarı kapatmadan yerleştirmiştir.
- Aynı zamanda sanatçı duvarın ölçüleri ile uyumlu olarak dikdörtgen formu oluşturacak şekilde çalışmasını duvarın ortasına yerleştirmiş ve zemindeki beyaz rengini çerçeve olarak bırakmıştır. Bu dikdörtgen formu oluşturabilmek için birbiri ardına devam eden tagler atan sanatçı düz bir hizada tagi tekrar ettirerek aşağı satıra geçmiş ve bu sayede duvarı taglerle doldurmuştur. Sanatçı bu tagleri uygulamak için fırça kullanmayı tercih etmiştir.
- Siyah beyaz renklerinin hâkim olduğu duvarda sanatçı tagleri uygulamadan önce gelişigüzel şekilde siyah bir zemin oluşturmuş ve bu sayede üzerine uyguladığı beyaz tagin görünür olmasını sağlamıştır.

- Duvarda yer alan tag zincirinin üzerinde yer alan sıçramalar ve boya lekeleri sebebiyle tag de yer alan kelimeler okunur formda değildir.
- Sanatçının çok daha fazla renk kullanarak oluşturduğu duvara ise yeşil, sarı, turuncu, kırmızı, pembe, mor, mavi renkleri belirgin olarak yatay şekilde renklendirilmiştir. Yukarıdan aşağı doğru birbirine geçişli şekilde dönüşen renkler her satırda farklı tonla devam etmektedir.
- Bu duvarda yer alan tagler de aynı şekilde sıçramalar ve boya lekeleri arkasında yer almakta ve farklı olarak zemine doğru dikey ilerleyen boya akışları bulunmaktadır.
- Sanatçı her iki alanda boya akışlarını zemine kadar indirmiş fakat zemini temiz bırakmıştır. Bu sayede grafitiyi sadece duvara yerleştirmeyi tercih etmiş, farklı bir boyut dahil etmemiştir.
- İçerik analizi;
- Başına buyruk bir sanat olan grafiti, tüm imkansızlıklara ve kısıtlamalara rağmen kendini geliştirerek kendine has malzemelerle kendi dünyasını kurmayı başarmış bir sanattır. Sanatçının grafitiyi yansıtma şeklide; grafitinin özgürlükçü, kendine has enerjisi, bildiği gibi kendine sanat alanı bulduğu yönlerini kapsar şekildedir. Tagler üzerindeki sıçramalar, boya akması, gelenekseldense soyut grafiti tarzını benimsemesi bu düşünceyi desteklemektedir. (youtube.com,2023)
- Grafiti sanatçılarının geçip gittiği birçok alanda zaman, bütçe, güvenlik gibi sebepler dolayısıyla büyük ölçülerde grafiti yapamamasına karşın, cebindeki bir markerla hızlıca tag atarak geçip gidebilmektedirler ve bu şekilde sanatçıların adını duyurması da büyük çalışmalara kıyasla daha pratik bir seçenek olmaktadır. JonOne'da birbirini tekrar eden farklı mekanlarda, farklı duvarlarda veya kamusal alanda yer alan herhangi bir yüzeydeki taglerini sergi duvarına sıralayarak tek bir duvarda birleştirmiştir.
- “Sanatçı, sanatını “graffitinin soyut bir ifadesi” olarak görüyor: “Sanatım patlamaya hazırdır, kendi dünyamın gerçekliğini soyut bir biçimde ifade eder, tarzı serbesttir, renk, biçim, enerji ve uyumun serbest tarzda birleşimidir.

İşimin uzun bir tarihi var ve her zaman evrilir, asla aynı kalmaz.” (Pera Müzesi, 2014, s. 175)

- Kalabalıklaşmış şehirlerde, kendine yer bulamamış veya kendini diğerlerinden farklı olduğunu gösterecek bir yol olarak grafitiyi seçen sanatçılarda olduğu gibi JonOne’da kendini ifade etmek için grafiti sanatını kullanmaktadır. Düşünce ve fikirlerini her boyutuyla izleyiciye aktaran sanatçı, sergi alanındaki iki kesişen duvarı grafitileriyle iç dünyasındaki duygularını yansıtmada araç olarak kullanmıştır.
- Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Sergi alanında dolaşırken karşılaşılan duvarlardan birine rastladığımızda diğer duvar görülmemektedir. Bu sayede izleyici aynı anda iki grafitiyide görmemekte ve bir duygudan diğerine yolculuk edebilmektedir.
- Sanatçı bir duvarda rengarenk bir görünüm yakalamakta ve grafitinin, aynı zamanda kendi iç dünyasının renkli yönünü yansıtmaktadır. Bunun karşıtı olarak ise içeriğinde sadece siyah ve beyazın bulunduğu bir duvarla karşımıza çıkarak grafitinin underground da var olan karanlık tarafını ve aynı zamanda kendi soluk ve karamsar duygularını yansıttığı bir duvar tasarlayarak grafiti ile hislerin aktarımını sağlamıştır.

16. Cope2(Fernando Carlo)

Şekil 109. Cope2’nun özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 84-85)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Cope 2

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Made in America

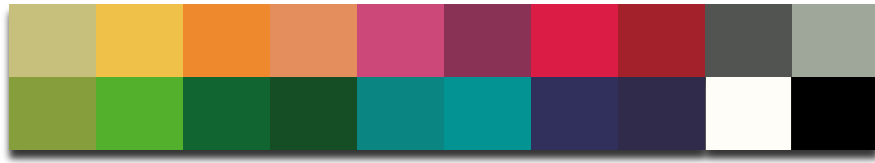
Yıl: 2014

Malzeme: spreyci boya ve akrilik

Ölçü: 3,16 x 9,65 metre

Çizim tarzı: Karışık teknik; Bombing, Wild Style

- Biçim analizi;

Şekil 110. Cope2'nun özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; sarı, turuncu, pembe, mor, kırmızı, gri, yeşil, turkuaz, lacivert, beyaz ve siyahtır.
- Sanatçı sergi alanında ayrılan duvarın üzerini, kendine ait stilleri ve kendi tagi olan “Cope” kelimesini kullanarak doldurmuştur.
- Beyaz düz bir yüzey üzerine çalışan sanatçı duvarın sağ yarısında daha büyük ölçekli ve “Burner” olarak tanımladığı stilde bir grafiti uygularken sol yarısında ise daha küçük boyutlarda birbiri üzerine gelen “bubble” stilinde grafitiler ile astar görünmeyecek şekilde tüm duvarı doldurmuştur. Tüm duvarda bütünlük sağlayan kısım; zemin ve tavanla kesişen veya orta alanda serbest şekilde yer alan farklı boyutlardaki yuvarlak balonlardır.
- “Bubble Style” hızlı yaptığın bir şeydir. “Throw-up” denir. Metroda çoğu kişinin bunu kullanması hızlıca yapıp gitmek içindir. Genelde iki renktedir: siyah-beyaz, kırmızı-siyah, beyaz-kırmızı gibi. Hızlı yapılan bir şeydir. “Bubble” tarzı harfler çok hızlı yapılır; “Wild Style” harfler gibi süslü değildir. Bazı graffitiler bunların hepsini yaptı. Bazıları “Bubble” tarzı

harfleri seçti, buna “Bubble Style” veya “Throw-up Style” da denir. Bir nevi aynı şey. Bazı graffiticilerse, arkamda görmüş olduğunuz “Burner” tarzını seçti. Ben hepsini yaptım: Tag’ler, “Bubble” tarzı harfler, throw-up’lar, “Burner” tarzı. Graffiti’de bütün tarzları yapmak istedim.” (youtube.com,2023)

- Duvarın bütününde sanatçı canlı renkleri kullanmış ve dinamik bir görüntü yakalayarak enerjisi yüksek bir duvar tasarlamıştır. Sağ kısımda yer alan büyük ölçekli ve daha detaylı çalışılmış grafitide her harf için farklı renk seçilmiştir. Bu renk farklılıkları fill-in ile line’da hatta second line’da da devam etmektedir.
- Fill-in incelendiğinde grafitinin kendine has unsurlarından biri olan sıçrama deseni kullanılmış ve farklı renklerle farklı desenler yerleştirilmiştir. Bu lekeler her harfte bulunduğu yüzey renginin üzerinde kendini gösterebilecek renklerde seçilmiştir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmemektedir.
- Bunun yanı sıra yıldız ve güneş formları, halkalar, lekelere de yer verilmiştir. Grafitinin gölgesi aşağı yönde uzatılmış ve highlights ise üç noktaya keskin şekilde uygulanmıştır.

Şekil 111. Cope2'nun özel alan grafiti detayı

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 86)

- Solda kalan duvara baktığımızda ise; sanatçı ilk olarak tagler ile doldurmaya tercih etmiş ve diğer alanlara kıyasla küçük bölgeler üzerinde çalışmıştır. Sağa doğru kaydığımızda bubble tarzında “Cope” tagini farklı renklerde üst üste gelecek şekilde sıralamıştır. Her bir grafiti için iki renk seçmiş ve bu renkleri farklı kullanarak her bir grafitiyi diğerinden ayırtmıştır. Grafitiyi verdiği ismi duvarın sağ bölgesinde mavi renkte belirtmiştir.
- İçerik analizi;
- Sanatçı “Made in Amerika” olarak isimlendirilen grafiti çalışmasıyla grafiti sanatı ile karşılaşan izleyicilere grafitinin kökenine dair ipuçları sunmaktadır.
- Sokakta yürürken birçok farklı grafiti ile karşılaşabilmekteyiz. Bunlar; izinli duvarlarda daha detaylı çalışılmış ve planlanmış “Wild Style” grafitiler görebilirken, izinsiz duvarlarda kaçma gerekliliği ve yakalanmama acelesiyle yapılan okunur, vakit kaybetmemek adına az spreyle değişimine ihtiyaç duyulabilecek kısıtlı renk seçimi yapılan “Bubble Style” grafitiler ve bunun yanı sıra sanatçının sadece adını duyurmak ve “Burada bende vardım!” demek istediği tek spreyle uygulanan imzalar olan “Tag”ler olabilmektedir. Sanatçı, kamusal alandaki grafitileri tek bir duvar üzerinde küçükten büyüğe gider şekilde sıralayarak izleyiciye diğer sanat dallarında olduğu gibi grafitinin stil bakımından çeşitliliğini göstermiştir.
- İlk duvar resminde olduğu gibi varlığını gösterebilme ihtiyacı ve kendini herkesin arasından ayırarak farklılaştırmak isteyen sanatçıların fark edilme ihtiyacının grafitilerde kullanılan renklerle de desteklenebildiği söylenebilir.
- Sanatçı kullanmış olduğu renk çeşitlerinde canlı ve birbirini ortaya çıkarabilen kontrast renkleri kullanarak sergi alanında “Ben buradayım” demeyi başarmakta ve izleyicinin dikkatini bu sayede çekebilmektedir.
- İlk bakışta anlaşılması güç ve karmaşık görünen grafitilerle karşılaşan izleyenler, grafitinin doğduğu dönemdeki kirlilik ve vandalizm olarak adlandırılması düşüncesine yakın hisler uyandırabilmektedir. İnsanın bilinmeyenle karşı karşıya gelmek istememe dürtüsü ve uzaklaşma ihtiyacı bu gibi karışık stillerde kendini gösteriyor olduğu düşünülebilir. Sanatçı duvarın genelinde devamlı tekrar ettiği “Cope” kelimesi ile basitten zora doğru izleyiciye birçok kez kendini tekrar etmiştir. Soldan sağa ilerleyen bir

izleyici gibi incelendiğinde; ilk olarak el yazısı ile başlayan ilerledikçe bubble stil ile sekiz defa kendini tekrar eden ve son olarak büyük ölçekte bir “Burner” tarzı ile karşılaşan kişilerin, grafiti içindeki harfleri bulmaca çözer gibi bulabilmesi ve anlamlandırması kolaylaştırılmıştır. Bu yolla; anlaşıldıkça mesajını verebilen eserlerde olduğu gibi grafitide kendini hem sanatıyla hem mesajıyla izleyiciye duyurabilmektedir. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

17. Psyckoze

Şekil 112. Psyckoze’un özel alan grafitisi

Kaynak: (Pera Müzesi, 2014, s. 230)

Eserin Etiketi:

Sanatçı: Psyckoze

Sergi ismi: Sokakların Dili

Bulunduğu yer: Pera Müzesi

Eser ismi: Yeraltı Mezarı

Yıl: 2014

Malzeme: Sprey boya ve karışık teknik

Ölçü: 7 metrekare

Çizim tarzı: Simple Style

(7 metre karelik alan içinde yer alan sanatçı uygulamasında görselde görülen duvar grafitisi incelenecektir.)

- Biçim analizi;

Şekil 113. Psychoze'un özel alan grafitisinin renk kartelası

- Grafitide kullanılan renkler; pembe, turuncu, yeşil, mavi, lacivert, beyaz ve siyahtır.
- Sanatçı grafitisini uyguladığı alanda yer alan tüm çalışmaları için “Yeraltı Mezarı” ismini kullanarak tasarımlarını yeraltı dünyası olarak tanımlamıştır. Ancak duvar üzerinde yer alan grafitisinde yeryüzüne dair görünümlem görmekte mümkündür.
- Sanatçı grafitinin yüzeyinde tekdüze bir astar rengi kullanmaktansa dalgalar eşliğinde sunmayı tercih etmiştir.
- Grafitiyi oluşturan harflerin tasarımını incelediğimizde; harflerin uzantılarının bitimlerinde zeminde yer alan dalgayı takip eden bir form görülmektedir.
- Sanatçı kendi tagi olan “Psychoze”nin yalnızca “P, S, Y” harflerini kullanarak ismini kısaltmayı tercih etmiştir. Harflerde keskin bitişler ani kıvrılmalar görülmektedir, bu sayede yüzeyde bulunan dalgalı deniz görünümünün şiddeti harflerle devam ettirilmiştir.
- Sanatçı çalışmasında mavi ve pembe renkleri baskın olarak kullanmıştır. Zeminde deniz görünümü aslına uygun olarak mavi tonlarında iken grafiti ise pembenin farklı tonları olarak renklendirilmiştir.
- Grafitinin fill-in’i için farklı bir detay eklenmeyerek yalın bir görünüm yakalanmış ve bu yolla odak noktası harflerin tasarımı ve arka planda kalması sağlanmıştır. Grafitide analiz edilen bu madde ile “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezi desteklenmektedir.

- Işık kaynağının yukarıdan geldiği düşünülerek, harflerin oluşturduğu gölge aşağı yönde verilmiştir. Line olarak ise siyah renk kullanılmış, gölge olarak fill-in rengine yakın bir ton seçilerek bütünlük sağlanmıştır. “P” ve “Y” harfinde güçlü parlama noktaları yerleştirilmiştir.
- Bunun yanı sıra ışık kaynağı yönünde, harflerin line bitiminde beyaz renk ile düz birer çizgi şekilde highlights eklenmiş ve harfler boyutlandırılmıştır.
- İçerik analizi;
- Eyfel kulesinin ilgi çekici ışıltısıyla bilinen Paris'in yeryüzünde insanlara sunduğu güzelliklerin yanı sıra Yeraltındaki gizemli turistik alanları da bulunmaktadır. Sanatçının eserine ismini verdiği yeraltı Mezarı ismi buradan gelmektedir. 1785'te ülkedeki mezarların artışının getirdiği salgın hastalıklar dolayısıyla Paris'teki mezarların yeraltına taşınmasına yol açmıştır. Mezardan çıkarılan kemiklerin yeraltı mağaralarına taşınmasını ilgi çekici kılan ise bu iskeletlerin eser malzemesi konumunda kullanılarak görsel olarak göze hitap eden dizilimler ve yerleşimler yapılarak sunulmasıdır.
- Bu sebeple bu mezarlık sanat galerisine dönüşerek turistlerin ilgi odağı haline gelmiştir. (pariste.net,2023) Sanatçının grafitiyle tanışma serüveni de bu yeraltı mezarlarında grafiti kültürünün bir parçası olan partilerden birinde gerçekleşmiştir. Turistik oluşunun yanı sıra girilmesi yasak olan farklı bölümlerinde gerçekleşen bu organizasyonlardan ilham alan sanatçı yeraltı mezarlarında birçok grafiti uygulayarak eserlerini korumaktadır.
- “Bugünün hızlı tüketim dünyasında ise zamanla kurulan ilişki kırılganlık üzerine. İşte budur yeraltı mezarlarını büyü kılan... Graffiti sokakta ne kadar gelip geçiciyse, yeraltı mezarlarında da o kadar bengi. 1984'te yaptığım ilk tag'lerimin izlerini hala koruyorum. Bu, her saygın graffitici için akıl almaz bir şey; adeta zamanı kat eden kaya resimleri gibi...” (Pera Müzesi, 2014, s. 161)
- Paris'teki bu Mezarlıkta sergilenen deniz kabuğu ile bu alan ziyaretçilerine 45 milyon yıl önce Paris'te deniz olduğu bilgisini sunmaktadır. (pariste.net,2023)
- Sanatçının grafitisinde yer alan deniz tasarımı da bu bilgiye destek vererek Paris hakkında pek bilinmeyen bir bilgiyi de izleyicilerine aktarmakta

grafitisini araç olarak kullandığı söylenebilir. Grafitede analiz edilen bu madde ile “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi desteklenmektedir.

Şekil 114. “Kanagawa Oki Nami Ura” isimli eser

Kaynak: (wikipedia.org,2023)

- Sanatçının deniz olarak yerleştirdiği tasarım Japon Sanatçı Hokusai'nin “Kanagawa Oki Nami Ura” isimli eserine benzer şekilde hazırlanmıştır. Grafitinin harflerinin tasarımında da dalgaların kıvrımlarına benzer şekilde dalgalanmalara yer verilerek duvar genelinde bütünsellik yakalanmıştır.

VII. SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Sonuç

Çizelge 2. Grafitilerin özel ve kamusal alandaki renk çeşitliliği listesi

ÖZEL A. GRAFİTİSİ İNCELENENLER	KULLANILAN RENK SAYISI	KAMUSAL A. GRAFİTİSİ İNCELENENLER	KULLANILAN RENK SAYISI
1.Turbo (Tunç Dindaş)	5	1.Turbo (Tunç Dindaş)	8
2.Funk (Atakan Özdemir)	12	2.Funk (Atakan Özdemir)	6
3.TabOne	14	3.TabOne	7
4.Wyne (Doğuş Cihan)	5	4.Wyne (Doğuş Cihan)	7
5.Tilt	11	5.Tilt	3
6.Herakut (Jasmin S., Falk L.)	10	6.Herakut (Jasmin S., Falk L.)	6
7.Suiko	10	7.Suiko	8
8.Fatura (Leonard Mcgurr)	3	8.Fatura (Leonard Mcgurr)	3
9.Kr (Craig Costello)	2	9. Kr (Craig Costello)	2
10.Mr. Hure	6	10.Mr. Hure	9
11.Met (Muhammet Emin Türkmen)	7	11.Met (Muhammet Emin Türkmen)	7
12.Leo (İbrahim Kurtuluş)	7	12.Leo (İbrahim Kurtuluş)	4
13.Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	4	13.Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	7
14.Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	7	14.Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	4
15.JonOne (John A. Perello)	9	15.Omeria	12
16.Cope2 (Fernando Carlo)	11	16.High Hero	11
17.Psyckoze	7	17.Baker (Ali T. Ülbeği)	7
TOPLAM	130	TOPLAM	113

Aşağıda yer alan maddelerde “H1: Kamusal alanda yer alan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” hipotezine dair elde edilen sonuçlar incelenmiştir.

- Hipotezde yer alan renk azlığı; siyah ve beyaz renklerinin yanısıra, ana (mavi, kırmızı, sarı) ve ara (turuncu, yeşil, mor) renklerle birlikte renk tonlarının (gri, kahverengi, pembe vb.) çeşitliliğine göre değerlendirilmiştir.
- Hipotez bağlamında elde edilen bulgularla yukarıda yer alan Çizelge 2'ye ulaşılmıştır. Çizelge 2, kamusal ve özel alanda yer alan grafitilerin tez içeriğinde incelenen görselleri üzerinden hazırlanmıştır.
- Çizelge 2 incelendiğinde özel alan grafitilerinin renk çeşitliliği toplamı 130 iken, kamusal alan grafitilerinin renk çeşitliliği toplamının 113 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Tez araştırmasında elde edilen bulgular doğrultusunda kullanılan renk çeşitliliğinin özel sergi alanlarına kıyasla kamusal alanda daha kısıtlı olduğu sonucu ortaya konulmuştur.
- Elde edilen sonuçlar doğrultusunda sanatçıların biçimsel anlamda grafitilerini çeşitlendirmede özel alanda daha özgür olabildiği söylenebilmektedir.
- İlegal duvarlara uygulanan grafitilerde sanatçılar; polis, mülk sahibinin ortaya çıkabilme ihtimali gibi sanatçıyı engelleyici herhangi bir unsura yakalanmamak için hızlı hareket etmek ve kontrollü olmak durumundadır. Sanatçıların renk çeşitliliğinde yaşadığı sınırlamaların kamusal alanda yapılan bir kısım grafitilerin illegal olması durumu ve bu sebeple zaman, mekân kısıtlarından dolayı olabileceği söylenebilir.
- Kamusal alanda uygulanan grafitilerde hava şartlarının uygunluğu ile bağlantılı olarak süre sınırlamasını beraberinde getirebilmektedir. Bu durum sanatçıların özgür hareket edebilme kabiliyetlerini daraltmaktadır.
- Ortaya konulan analizlerle birlikte kamusal alan grafitilerin uygulanmasında, herhangi bir sponsorluk sağlanmadığı durumlarda sanatçıların grafitilerindeki renk çeşitlendirebilme özgürlüğünün sprey malzemesine ulaşılabilirlikleri ile bağlantılı olduğu söylenebilir.

Çizelge 3. Grafitilerin özel ve kamusal alanda yer alan örneklerinin mesaj içeriği çizelgesi

ÖZEL A. GRAFİTİSİ İNCELENENLER	DOĞRUDAN MESAJ	KAMUSAL A. GRAFİTİSİ İNCELENENLER	DOĞRUDAN MESAJ
1.Turbo (Tunç Dindaş)	var	1.Turbo (Tunç Dindaş)	yok
2.Funk (Atakan Özdemir)	yok	2.Funk (Atakan Özdemir)	var
3.TabOne	var	3.TabOne	yok
4.Wyne (Doğuş Cihan)	var	4.Wyne (Doğuş Cihan)	yok
5.Tilt	var	5.Tilt	var
6.Herakut (Jasmin S., Falk L.)	var	6.Herakut (Jasmin S., Falk L.)	var
7.Suiko	yok	7.Suiko	var
8.Fatura (Leonard Mcgurr)	yok	8.Fatura (Leonard Mcgurr)	yok
9.Kr (Craig Costello)	yok	9. Kr (Craig Costello)	yok
10.Mr. Hure	var	10.Hure	var
11.Met (Muhammet Emin Türkmen)	var	11.Met (Muhammet Emin Türkmen)	yok
12.Leo	var	12.Leo	var
13.Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	yok	13.Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	yok
14.Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	var	14.Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	var
15.JonOne (John Andrew Perello)	yok	15.Omeria	var
16.Cope2 (Fernando Carlo)	var	16.High Hero	var
17.Psyckoze	var	17.Baker (Ali Tufan Ülbeği)	yok

Aşağıda yer alan maddelerde “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezine dair elde edilen sonuçlar incelenmiştir.

- Hipotez bağlamında elde edilen bulgularla yukarıda yer alan Çizelge 3'e ulaşılmıştır. Çizelge 3, kamusal ve özel alanda yer alan grafitilerin tez içeriğinde incelenen görselleri üzerinden hazırlanmıştır.
- Çizelge 3'te Özel alanda; 6 tane doğrudan mesajı bulunmayan grafitiye, 11 tane doğrudan mesajı olan grafitiye ulaşılmıştır. Kamusal alanda; 8 tane doğrudan mesajı bulunmayan grafitiye, 9 tane doğrudan mesajı olan grafitiye ulaşılmıştır.
- Araştırmanın bulguları incelendiğinde özel alanda yer alan grafitilerin doğrudan vermek istediği mesaj, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.
- Özel alanda yer alan grafitilerin anlatmak istediği mesajı iletebilme gücünün; sanatçının alan üzerine uygulayacağı grafiti için sahip olduğu süre, ekipmanlara ulaşılabilirlik ve herhangi bir telaş, aciliyet içermemesi gibi faktörler dolayısıyla daha fazla olabileceği söylenebilir.
- Kamusal alanda kendini göstermiş, grafitilerini sanat dünyasına ve özel alanlara ulaştırmış sanatçıların yalnızca adını duvarda bırakmak dışında; üzeri boyanan, kaçmak zorunda kalarak yarım bırakılan kamusal alan grafitilerinden sonra stili ile anlatmak istediklerini kolaylıkla anlatabileceği olanaklara ulaşabildiği söylenebilir.
- Sanatçıların kamusal alanda "ben buradayım" demek üzerine yoğunlaştığı grafitiler sergi alanlarında "ben bunu demek istedim" şeklinde evrilebilmektedir.
- Kamusal alanda uygulama yapan sanatçıların taslaklarında yer verdikleri her detayı duvara yansıtabilmeleri ortam şartları sebebiyle kısıtlayıcı olabilmektedir.
- Bununla birlikte sergi alanlarında yer alan eserin sahip olduğu açıklamalar, eser künyeleri gibi detaylandırmaların kamusal alanda yer almasının mümkün olmaması dolayısıyla sanatçıların kendilerini ifade etme gücünü destekler öge bulmalarını zorlaştırmaktadır.
- Özel sergi alanlarında yer alan grafitilerin sergi alanı broşürleri, özel tanıtımları, sanatçı röportajları, eser açıklamaları gibi kaynaklar

dolayısıyla anlamlandırılabilmesi, doğrudan duygu ve düşüncenin izleyiciye ulaştırılabilmesi kamusal alanın şartları düşünüldüğünde ve analizler doğrultusunda daha fazla olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. Grafitilerin özel ve kamusal alandaki fill-in detaylandırmaları çizelgesi

ÖZEL A. GRAFİTİSİ İNCELENENLER	FILL-IN DETAYI	KAMUSAL A. GRAFİTİSİ İNCELENENLER	FILL-IN DETAYI
1.Turbo (Tunç Dindaş)	var	1.Turbo (Tunç Dindaş)	var
2.Funk (Atakan Özdemir)	var	2.Funk (Atakan Özdemir)	yok
3.TabOne	yok	3.TabOne	yok
4.Wyne (Doğuş Cihan)	var	4.Wyne (Doğuş Cihan)	yok
5.Tilt	yok	5.Tilt	yok
6.Herakut (Jasmin S., Falk L.)	var	6.Herakut (Jasmin S., Falk L.)	var
7.Suiko	var	7.Suiko	var
8.Fatura (Leonard Mcgurr)	-	8.Fatura (Leonard Mcgurr)	-
9.Kr (Craig Costello)	-	9. Kr (Craig Costello)	-
10.Mr. Hure	yok	10.Hure	var
11.Met (Muhammet Emin Türkmen)	var	11.Met (Muhammet Emin Türkmen)	yok
12.Leo	yok	12.Leo	yok
13.Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	var	13.Reach Geblo (Emrullah Örünlü)	var
14.Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	var	14.Mr. Besk (Mertcan Çalışır)	var
15.JonOne (John Andrew Perello)	-	15.Omeria	var
16.Cope2 (Fernando Carlo)	var	16.High Hero	var
17.Psyckoze	yok	17.Baker (Ali Tufan Ülbeği)	var

Aşağıda yer alan maddelerde “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in (iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezine dair elde edilen sonuçlar incelenmiştir.

- Hipotez bağlamında elde edilen bulgularla yukarıda yer alan Çizelge 4'e ulaşılmıştır. Çizelge 4, kamusal ve özel alanda yer alan grafitilerin tez içeriğinde incelenen görselleri üzerinden hazırlanmıştır.
- Çizelge 4'te; Özel alanda 3 grafiti, kamusal alanda ise 2 grafiti Soyut Grafiti türlerinde olması sebebiyle fill-in bakımından incelenebilir değildir. Özel alanda 5 tane fill-in detayı bulunmayan grafiti, 9 tane fill-in detayı bulunan grafiti olduğu listelenmiştir. Kamusal alanda ise 6 tane fill-in detayı bulunmayan grafiti, 9 tane fill-in detayı bulunan grafiti vardır.
- Kamusal ve özel alanlardaki yer alan grafitilerin fill-in (iç boyama) incelendiğinde her iki alanda birbirine çok yakın bir oranla; kamusal alan grafitilerinin detaylarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Sanatçıların grafiti dünyasında kendine yer bularak adını duyurmasında etkili olan unsurlardan biri de grafitinin biçimsel yönünün gelişimi olmuştur. Sanatçılar arasında birbirinden daha iyi olmaya yöneldiklerinde sanatçıların stilleriyle birlikte fill-in (iç boyama)lerini yaratıcı ve detaylı çalışmaları öne çıkmalarını sağlar hale getirmiştir. Bu yönden öneme sahip olan fill-in detaylandırması kamusal alanda yapılan grafitiler için hava koşulları ve alan şartları dolayısıyla uygulaması özel alana kıyasla daha zorlu hal alan bir hale gelebilmektedir.
- Özel alanlarda sanatçıların grafiti uygulayacakları yüzeyin kamusal alandaki kepenk ve hasarlı duvarlara kıyasla grafitinin içeriğindeki her bir detayın uygulamasını kolaylaştıran şekilde temiz ve kendine özel olması yapılan grafitilerin kamusal alana kıyasla daha detaylı çalışmasına olanak sağladığı söylenebilir.
- Günümüzde legal kamusal alan duvarlarının varlığı özel alan grafitileri ile arasında ciddi bir fark oluşmasına engel teşkil ettiği düşünülebilir.

B. Öneriler

- Ortaya konulan araştırmanın sonuçları dikkate alındığında grafiti; farklı yönlerini öne çıkartabildiği özel ve kamusal sergi alanları ile düşünmeli ve tüm topluma fayda sağlayacak şekilde hareket edilmelidir.
- “H1: Kamusal alanda yer alan grafitilerde renk çeşitliliği azdır.” ve “H3: Kamusal alanlardaki grafitilerde fill-in(iç boyama), özel alan grafitilerinden daha detaylı çalışılmaktadır.” hipotezlerinin sonuçları dikkate alındığında;
  - Kamusal alanın sanatçılara sunduğu hava şartları, polisten veya mülk sahibinden kaçma gerekliliği ile doğan tetikte olma ihtiyacı, grafiti malzemesine erişebilirlik seviyelerinin kişisel bütçeleri ile doğru orantıda ilerlemesi gibi olumsuz şartları dolayısıyla olduğunu düşünebileceğimiz grafiti kısıtlarının giderilebilmesi için; İzinli grafiti duvarlarının arttırılması, ulaşılabilirliğin kolaylaşabilmesi için yerli grafiti malzeme üreticilerine sahip çıkılmasına grafitinin gelecekteki yayılımı ve gelişimi açısından önem verilmelidir.
  - Kentleşme artışıyla birlikte sokakların gündün güne betonlaşmasına karşın grafiti, şehri renklendirerek yaşanılır hale getirme ve kentin kendine has kimliğinin oluşmasında kullanılabilir olma gücüne sahiptir. Özgün kent ruhuna ulaşmada rol oynaması yönüyle birlikte graffitinin kamusal alandaki destekler arttırılmalıdır.
  - Ülke ekonomisi için değerli olan turizm; kentin sanat ve mimari birleşimi yönünden de değerli hale gelmesiyle tercih edilebilmektedir. Günümüzde dünyaca ünlü grafiti sanatçılarının (Örneğin Banksy) eserleri turizmde rehber olabilecek konumdadır. Ülkemizde de ekonomik fayda sağlamak ve kenti tercih edilebilir kılmak için sanatçıların gelişimine destek verilmesi gerekmektedir.
  - Çağdaş, batılı bireylerin oluşumunun sanatla başladığı unutulmamalı ve sergileme sokakları oluşturularak sanatçılara içerik ve biçim yönünden özgür hareket edebilecekleri grafitilerin yer aldığı tüm topluma karşılıksız ulaşan eserler ortaya koyma fikri dikkate alınmalıdır.

- Okullar, parklar, meydanlar gibi şehir planlamasında bulunan kamusal alanlarda grafiti için duvarlar ayrılmalı ve sanatçılarla birlikte hareket edilerek şehir estetiksel anlamda çekici hale getirilirken bu sanat adına da desteklerin artması sağlanmalıdır.
- “H2: Özel alan grafitilerinin mesaj kaygısı, kamusal alan grafitilerine kıyasla daha fazladır.” hipotezi dikkate alındığında;
  - Sanatçıların “ben buradayım” demek dışında kendilerini, duygu ve düşüncelerini ifade etmek için uyguladığı graffitilere uygun ortam şartları kamusal alanda da ulaşılabilir hale getirilmelidir. Bu durum sanatçılara legal duvarların artırılması ile sağlanabilir.
  - Müze ve sergi alanlarının sokakları kendi bünyelerine dahil edilebilir ve yapılacak sergilemelerde kullanılabilir olmalıdır. Bu alanlar yoluyla sanatçıların her iki sergileme alanının geliştirici yönlerini tek bir alanda gösterebilirliği sağlanabilir.
  - Sokaklar ile sergileme alanlarının birleşimi ile; grafitinin kendinden ödün vermeyerek hem biçimsel dillerini filtrelemeden hem de içerik yönünden sanatları ile vermek istedikleri duygu ve düşünceleri gösterebilecekleri alanlar oluşturulmalıdır.
  - Bu sanat, toplumun estetik değer algısını ve görsel yetkinliğini güçlendiren bir iletişim aracı olarak düşünülmesi ve grafitinin etkili bir bağlayıcı sanat olduğunun farkına varılarak, var olan desteklerin artırılması sağlanmalıdır.
  - Ulaşılan öneriler dikkate alındığı ve uygulandığında grafiti sanatı ülkemizde de başarıyla kendini geliştirerek hem sanatın yükselmesini hem de toplumsal faydanın artırılabilmesini sağlayacaktır.

VIII. KAYNAKLAR

KİTAPLAR

ARTUN, A. (2018). **Sanat Müzeleri1**. İstanbul, İletişim Yayınları.

DİNDAŞ, T. (2009). **Street Soul**. İstanbul: Marmara Çizgi.

ELLSWORTH-JONES, W. (2015). **Banksy Duvarın Ardındaki Adam**. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

HABERMAS, J. (2018). **Kamusallığın Yapısal Dönüşümü**. İstanbul: İletişim Yayınları.

ONAT, N. (2013). **Kamusal Alan ve Sınırları**. İstanbul: Uluslararası Akım Tanıtım Yayıncılık.

Pera Müzesi. (2014). **Duvarların Dili Graffiti/Sokak Sanatı**. İstanbul: Pera Müzesi Yayını.

SÖNMEZ, P. D., VE ALACAPINAR, D. D. (2018). **Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.

MAKALELER

AKDUR, G. (2016). Kamusal Alan Ve Kamusallık Kavramı. **Beyin Dergisi**.

AKINCI, D., VE DURSUN, N. (2021, Temmuz 31). SOKAKLARIN PROTEST İFADE YÖNTEMİ: GRAFİTİ SANATI. **Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi**.

ÇOBAN, F. (2013, Haziran 15). "Riot İs Not Diet": Berlin Örnek Alanında Kadın Grafiticiler. **Fe Dergi**.

ERTEN, Ö., ESEN, F., ŞEKER, İ., VE YÜKSEL, B. F. (2022, Nisan 01). Kedi Sahiplerinin Kedilerinin Beden Dilini Anlama Seviyelerinin Belirlenmesi: Elazığ İli Örneği. **Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**.

GÖKOVA, H. (2020). Sokak Sanatında Üsluba Dair Yorumlar ve Muhalif Boyut.
Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi.

KETEN, H. (2016, Haziran 15). Modern Sanatın Nesnesi Olarak 'Hayvan'.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

ANSİKLOPEDİLER

Axis 2000: Büyük Ansiklopedi. (tarih yok). **Axis 2000: Büyük Ansiklopedi.**
İstanbul: Doğan Kitap.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

CANSOYLU, Z. “Turbo Tunç Dindaş Röportajı: Graffiti Sanatı”
<https://zeynecansoylu.com/roportaj-turkiyenin-ilk-graffiti-efsanesi-turbo-ile-graffiti-sanati-ve-hiphop-kulturu-uzerine/> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2022)

ÇARMIKLI, B. “Duvarların Dili Evrenseldir” Banucarmikli:
<https://www.banucarmikli.com/duvarlarin-dili-evrenseldir/> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2022)

ERTUĞRUL, E. “Tarih Öncesi Dönemden 11 Mağara Sanatı” arkeofili.com:
<https://arkeofili.com/tarih-oncesi-donemden-11-magara-sanati/>
(Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023)

ERTEN. “İstanbul Underground Graffiti Scene Report” Löpçük:
<https://lopçuk.org/2020/04/03/istanbul-underground-2/> (Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023)

ERTEN, O. “Türkiyenin Sanat Galericaliği Serüveni” Lebriz.com:
<http://lebriz.com/pages/lzd.aspx?lang=TR&sectionID=0&articleID=671&bhçp=1>, (Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023)

KARACA, E. A. “Graffiti: Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu Ve Türk Ceza Kanunu'nun Kesişim Kümesinde Bir Sokak Sanatı” İpr Gezgisi:
<https://iprgezgini.org/2018/10/25/graffiti-fikir-ve-sanat-eserleri->

kanunu-ve-turk-ceza-kanununun-kesisim-kumesinde-bir-sokak-sanati/
(Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023)

SAMANCIOĞLU, Z. C. “Kızgın Pandaların Ustası Leo Lunatic ile Graffiti Sanatı ve İkonik Pandaları Üzerine” Uplifers.com: <https://www.uplifers.com/kizgin-pandalarin-ustasi-leo-lunatic-ile-graffiti-sanati-ve-ikonik-pandalari-uzerine/> (Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023)

SEPTEMBER, R. “Graffiti Rules: The Top 12 Unwritten Rules of Graffiti” artsupplyguide: <https://artsupplyguide.co.uk/graffiti-rules> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)

ŞEREF, S. “Graffiti sanatçıları hurdalarla geri dönüşüme dikkati çekiyor” AA.com: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/graffiti-sanatcilar-hurdalarla-geri-donusume-dikkati-cekiyor/2503972> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)

TOPLU, O. E. “Graffiti Nedir? Nasıl Öğrenilir? Tarihçesi ve Türleri Nelerdir?” BilgiUstam: <https://www.bilgiustam.com/graffiti-nedir-nasil-ogrenilir-tarihcesi-turleri-nelerdir/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)

URL-1. “About” Takı183: <https://www.taki183.net/about1> (Erişim Tarihi: 30 Mart 2023)

URL-2. “Taki 183’ Spawns Pen Pals” The New York Times: <https://www.nytimes.com/1971/07/21/archives/taki-183-spawns-pen-pals.html> (Erişim Tarihi: 5 Nisan 2023)

URL-3. “Wildstyle” Wikipedia: <https://da.wikipedia.org/wiki/Wildstyle> (Erişim Tarihi: 5 Nisan 2023)

URL-4. “Graffiti Styles” The Graffiti Bible: <https://thegraffiti-bible.wordpress.com/types-of-graffiti/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)

URL-5. Pinterest: <https://tr.pinterest.com/pin/393009504965744660/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)

URL-6. Pinterest: <https://tr.pinterest.com/pin/459015387022622251/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)

- URL-7. “Rveng Skryb // Atlanta Graffiti” Reddit:
https://www.reddit.com/r/Bombing/comments/hdhfyg/rveng_skryb_atlanta_graffiti/ (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-8. “3D Graffiti – Spoare” Youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=0mUPbg1tdDY> (Erişim Tarihi: 3 Eylül 2023)
- URL-9. tabonefivesix. Instagram:
https://www.instagram.com/p/BS1NNM_FFqM/ (Erişim Tarihi: 3 Eylül 2023)
- URL-10. Beat Music Factory. Youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=v5PClKyhnG0> (Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023)
- URL-11. Çekmeköy 2023:
<http://www.cekmekoy2023.com/haberler/detay/2250/muhammed-emin-turkmen.html> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-12. “Özel” Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-13. “Kamu” Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-14. “Kamu” Etimolojiturkçe:
<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kamu> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-15. “Sergi” Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-16. funkone. Instagram: <https://www.instagram.com/p/CDOS9lpAD18-UJyIZn8ExS834T3-NhW9-gWMxQ0/> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-17. funkone. Instagram:
https://www.instagram.com/p/CDOS7qLgCS5y0fIM9qvE8zVBP_tliwFnV54Iwo0/ (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)

- URL-18. funkone. Instagram:
<https://www.instagram.com/p/CDOS55eAzsPrjIBF90jgK0SUCUCAfp-p-8qOGpc0/> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-19. Pera Müzesi. Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=TwHlpP_zj-k (Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023)
- URL-20. Blogspot: https://2.bp.blogspot.com/-7fHqQj12Me4/U_OXrCrknZI/AAAAAAAAAaDg/wEZZzaQERlQ/s1600/IMG_7998-2.jpg (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-21. Pera Müzesi. Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=r7OQf-tsCgY&t=3s> (Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023)
- URL-22. Mrhure. Instagram: <https://www.instagram.com/p/CEtoP7kDL10/> (Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023)
- URL-23. meturkmen. Instagram: <https://www.instagram.com/p/B3M3xMElXyh/> (Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023)
- URL-24. Instagram: <https://www.instagram.com/p/BndOtLphFAk/> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-25. Reachgeblo. Instagram: <https://www.instagram.com/p/CW0YClMo67j/> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-26. mr.besk. Instagram:
https://www.instagram.com/p/BjShoPuBOps/?img_index=1 (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-27. Sabah: <https://www.sabah.com.tr/magazin/fenomen-rapci-ezhel-tutuklandi-4312593> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-28. Streetartcities: <https://streetartcities.com/media/f/fed96c17-0b8c-4bf9-be4a-a2e1e3ad8176/orig.jpeg> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-29. Instagram:
<https://www.instagram.com/p/CUA0CvwKnzg/?igshid=MDJmNzVkMjY%3D> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)

- URL-30. Pera Müzesi:
<https://www.peramuzesi.org.tr/Repo/SliderAndBoxes/duvarlarin-dili-1.jpg> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-31. Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=TwHlpP_zj-k (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-32. Zeynepozyilmazel:
<https://zeynepozyilmazel.files.wordpress.com/2014/08/fotoraf-32.jpg> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-33. Pera Müzesi. Youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=nbJCWTbmdB0> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)
- URL-34. Peramüzesi.org:
<https://www.peramuzesi.org.tr/Repo/SliderAndBoxes/duvarlarin-dili-2.jpg> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-35. Peramüzesi.org:
<https://www.peramuzesi.org.tr/Repo/SliderAndBoxes/graffiti-duvarlarin-dili-sergi-14.jpg> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-36. Mrhure. Instagram: https://www.instagram.com/p/Cbm8TY9q_8L/ (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-37. Meturkmen. Instagram:
https://www.instagram.com/p/Cbu_slwKJxf/?hl=tr (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)
- URL-38. “Geri dönüşüm sergisi’: Grafiti ile sokaklara ait olan objeler esere dönüştü” Sputniknews: <https://sputniknews.com.tr/20220225/geri-donusum-sergisi-graffiti-ile-sokaklara-ait-olan-objeler-esere-donustu-1054205402.html> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)
- URL-39. Habertürk:
https://im.haberturk.com/2022/02/22/ver1645520351/3352581_810x458.jpg (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)
- URL-40. Instagram: https://www.instagram.com/p/CVIjEJhqcq5/?img_index=1 (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)

- URL-41. Mr. Besk – Turquerie. <https://ciacef.org/>: <https://ciacef.org/sergiler-ve-etkinlikler/etkinlikler/mr-besk-turquerie/> (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023)
- URL-42. Pera Müzesi. Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=-lkCeS_bz-k (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)
- URL-43. Pera Müzesi. Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=wo6lYps6TUA> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-44. “Pariste Yeraltı Mezarları: Catacombes de Paris” Pariste.net: <https://www.pariste.net/pariste-yeralti-mezarlari-catacombes-de-paris/> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2023)
- URL-45. “Kanagawa Oki Nami Ura” Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanagawa_Oki_Nami_Ura (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023)

TEZLER

- ARAL, H. (2018). Bir Altkültür Olarak Grafiti & Sokak Sanatının Hakim Kültürlere İletişimi: Atina Örneği. İstanbul: Galatasaray Üniversitesi SosyalBilimler Enstitüsü.
- BAL, B. (2014). Grafiti Ve Sokak Sanatında Eser Ve Akımların Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi Ve Analizi. İstanbul: Haliç Üniversitesi.
- CANSIZ, O. S. (2012). Sokak Sanatının Kent Kimliği Üzerine Etkileri. İzmir: Ege Üniversitesi.
- ÇAKIR, M. S. (2015). Türkiye'de Graffiti Ve Sokak Sanatı. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERDEM, S. (2018). Grafiti Ve Sokak Sanatının Tarihsel Süreçte İletişim Stratejileri Açısından Değerlendirilişi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- ERDOĞAN, G. (2009). Kamusal Mekanda Sokak Sanatı: Grafiti İstanbul, Beyoğlu, Yüksek Kaldırım Sokak İncelemesi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- İNAL, İ. G. (2011). Graffiti Sanatının Belgesel Sinemadaki Yansımaları "Duvarların Sesi". İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- KARAKEÇİLİ, E. (2020). Sanatın Sergileme Ve Üretim Mekanlarının Tarihsel Süreçleri Ve Güncel Pratiklerde Bir Uygulama. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- KARAKİRAZ, D. (2019). Grafiti Sanatında Yer Alan Tasarım Öğelerinin İllüstrasyon, Renk Ve Biçim Yönünden İncelenmesi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- KAHRAMAN, M. E. (2009). Sokak Çocuklarını Eğitim Ve İyileştirme Kurumlarında Grafiti Tekniğinin Yeri Ve Önemi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- MADANOĞLU, E. (2017). Sokak Sanatı Ve Alt Kültürlerin Sokak Sanatına Yansıması. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SEYDİM, K. H. (2019). Türkiye'de 2000 Sonrası Kamusal Alanda Sanat Stratejileri. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- ŞAHİN, Ö. (2019). Birey-Mekan İlişkisi Bağlamında Kamusal Alan Ve Güncel Sanata Yansımaları. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- UĞUR, S. (2018). Bir Sosyal Sorumluluk Olarak Sokak Sanatı. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- ÜZÜM TAN, E. (2010). Kentli Gençlik ve Sokak Kültürüne Sosyal Antropolojik Bir Yaklaşım: Grafiti ve Sokak Kültürü. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YILMAZ, Z. (2007). "Hannah Arendt'in Özgürlük Anlayışı. Atatürk Üniversitesi.
- YÜKSEK, M. (2020). Yeşil Sanayi & Endüstri Nedir? Çerezköy Ticaret Ve Sanayi Odası

DİĞER KAYNAKLAR

Black Flag Art. (tarih yok). TypoGraffiti. İstanbul, Türkiye.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Merve Özkaya Yumurtacı

Öğrenim Durumu

Yüksek Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarım

Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
Çizgi Film ve Animasyon Bölümü

Mesleki Deneyim

Zeon Media Productions : Storyboard Artist
2017

Oktoons : Clean up Artist
2018-2021

Narcade : Marketing Art Designer
2021-devam

Yayınlar

12. Uluslararası İstanbul Sağlık Bilimlerinde Bilimsel Araştırmalar Kongresi Bildirisi, İstanbul'daki Kamusal ve Özel Alanda Yer Alan Grafitilerin Biçim ve İçerik Analizleri

5. Mardin Artuklu Bilimsel Araştırmalar Konferansı Bildirisi, Grafitinin Kamusal Alandan(Sokaktan) Sergi Alanlarına Kayması Yaklaşımı

